

T. C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE’DE ARAPÇA ÖĞRETİMİ AÇISINDAN “SİLSİLETÜ’L-
LİSAN” DERS KİTABININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

AYMEN MORTAÇ

130111016

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. AHMET TURAN ARSLAN

İSTANBUL 2019

TEZ ONAY SAYFASI

FSMVÜ Lisansüstü İslam Bilimleri Enstitüsü Temel İslam Bilimleri
.Anabilim Dalı yüksek lisans programı 130111016 numaralı öğrencisi
Aymen Mortaç'nın ilgili yönetmeliklerin belirlediği tüm şartları yerine getirdikten
sonra hazırladığı “Türkiye’de Arapça Öğretimi açısından ‘Silsiletü’l-Lisan ders
kitabının değerlendirilmesi’” başlıklı tezi aşağıda imzaları olan jüri tarafından
26/06/2019 tarihinde oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN

(Jüri Başkanı-Danışman)

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Prof. Dr. Ali BULUT

(Jüri Üyesi)

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Doç. Dr. Ali Benli

(Jüri Üyesi)

Marmara Üniversitesi

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

AYMEN MORTAC

TÜRKİYE’DE ARAPÇA ÖĞRETİMİ AÇISINDAN “SİLSİLETÜ’L-LİSAN” DERS KİTABININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada Arapça öğretiminde son yıllarda kullanılmaya başlanan Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları arasında yer alan ve kısaca Silsiletu’l-Lisan olarak bilinen (Abs, Muhammed, es-Sîbaî, Amir, el-Ebraş, Muhammed, el-Annan, Mü’min, Silsiletu’l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğrenim Serisi. İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Yayınları, 2013) eğitim serisinin Türkiye’de Arapça öğretimi açısından değerlendirilmesi yapılmıştır.

Silsiletu’l-Lisan eğitim serisinin yabancı dil olarak Arapçanın öğretiminde dört temel beceri olan okuma-anlama, konuşma, dinleme ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde faydalı olup olmadığı, Arapça öğretiminde ihtiyaç duyulan interaktif eğitim açısından yetkinliği, bu serinin, ders kitapları serisi ile yardımcı materyaller açısından zenginlik ve faydaları varsa eksiklikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Buradan hareketle kitap serisinde geliştirilmesi gereken yönlere işaret edilmiştir. Yine bu çalışmada yabancı dil olarak Arapça öğretiminde Silsiletu’l-Lisan eğitim serisinin kullanılabilirliğinin güçlü ve zayıf yönleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Birinci bölümde Türkiye’de Arapça Öğretimi ve Ders Kitapları, ikinci bölümde ise Silsiletu’l-Lisan eğitim serisinin niteliği ve dil öğretimindeki yeri ile Silsiletu’l-Lisan eğitim serisinin Arapça öğretiminde kullanılabilme özelliklerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise örnek dersler verilmiştir.

Çalışmanın sonuç ve değerlendirme bölümünde genel durum tanımlanmış, eğitim setinin daha faydalı olması için bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler; Silsiletu’l-Lisan Arapça Eğitim Serisi, Arapça Öğretimi, Kitap Değerlendirme

EVALUATION OF TEXTBOOKS FOR TEACHING ARABIC IN TURKEY IN CASE OF “SILSILAT AL-LISAN” TRAINING SET

ABSTRACT

In this study, which was started to be used in Arabic language teaching in the last years, it was published between Fatih Sultan Mehmet Vakıf University Press and briefly known as “*Silsilat al-Lisan*” (Abs, Muhammad, as-Sîbaî, Amir, al-Ebraş, Muhammad, al-Annan, Mu'min , “*Silsilat al-Lisan*” Training Set, İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Foundation University Press, 2013) was conducted in Turkey Evaluation of Teaching Arabic of the “*Silsilat al-Lisan*” Training Set whether the teaching set is useful in the development of reading, comprehension, speaking, listening and writing skills, which are the four basic skills in teaching Arabic as a foreign language, competence in terms of the interactive education needed in Arabic teaching, this set is used in wealth and benefits have been tried to be determined. In addition, aspects of the book set should be improved. Again, in this study, the functionality of “*Silsilat al-Lisan*” Training Set was tried to be explained in teaching Arabic as a foreign language.

In the first chapter, Teaching Arabic in Turkey and Textbooks; In the second chapter, the nature of the “*Silsilat al-Lisan*” Training Set and its place in language teaching are discussed. In the third chapter, the features of the “*Silsilat al-Lisan*” Training Set can be used in Arabic teaching. In the third chapter, sample courses are given.

According to the results of the study, solution suggestions are presented.

Keywords: *Language School, “Silsilat al-Lisan” Arabic Training Set, Course Book Evaluation*

ÖNSÖZ

Gelişen teknoloji ile artık sınırlar, adeta ortadan kalkmış ve kültürler arasındaki etkileşim hız kazanmıştır. Farklı kültürlerle etkileşim içinde olabilmek için ana dilin yanı sıra yeni bir dilin öğrenilmesi kaçınılmaz olmaktadır. Yabancı dil öğretiminde de başarılı bir öğretim gerçekleştirmek için şüphesiz doğru yöntemi uygulamak gerekmektedir. Arapça, Kur'an ve Sünnet gibi İslam'ın asli kaynaklarının dili olması sebebiyle Müslümanlar nezdinde her daim önemini korumuştur. Birçok alanda Arapça olarak eserlerin telif edilmesiyle zengin bir birikim hazinesi oluşmuştur. Bu durum gerek Arapların gerekse Arap olmayanların, Arapça öğrenme ve öğretmeye daha fazla önem vermesine zemin hazırlamıştır.

“Arapça, UNESCO üyesi 22 devletin dili ve teşkilatın resmi dillerinden biridir. Arapça, çoğunluğu Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da yaşayan 422 milyon kişi tarafından konuşulan bir dil olup Birleşmiş Milletlerin altı resmi dilinden biridir.” UNESCO kararında altı çizilen yukarıdaki husus Arapça ile ilgili almamız gereken çok daha fazla mesafenin olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Artık bütün üniversitelerimizde bilgisayarlı dil laboratuvarları, dersliklerde akıllı tahta ve uydu teknolojisi gibi dil öğretiminde etkin olarak kullanılan yardımcı materyaller bulunmaktadır. Günümüz modern eğitim teknolojilerine sahip olan üniversitelerimizde yabancı dil öğretiminde bu imkânların kullanımına uygun çok sayıda eğitim setine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bir ders kitabının inceleme ve değerlendirilme metotları kullanılarak yabancılara Arapça öğretimi için Birleşik Arap Emirliklerinde bulunan Lisanu'l-Ümm Merkezi tarafından hazırlanan Silsiletü'l-Lisan dil kitabı serisinin bir ders kitabı olarak incelemesinin teorik çerçevesi ortaya konulduktan sonra bizzat kitabın bölümleri ve üniteleri incelenerek tanıtılmış ve değerlendirilmiştir. Bu incelemeler yapılırken yabancılara dil öğretimi ders kitapları ile Arapça eğitiminde kullanılan ders kitaplarında bulunması gereken özellikler dikkate alınarak bazı kıyaslamalar yapılmıştır. Bu serinin öğretmen tarafından öğretim sırasında ders kitabı olarak kullanılması halinde faydalı olup olmadığı zayıf ve güçlü yönlerinin neler olduğu,

kitapla beraber başka bir kitaba ihtiyaç olup olmadığı gibi hususlar yorumlanmış ve buna yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Silsile serisi dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerine yer vermekte, farklı alanlarla ilgili kelime ve terminoloji içermekte, serideki konular gündelik hayatla ilgili aynı zamanda Arap ülkelerinin gelenek-görenek, âdet ve kültürleri hakkında yeterince bilgi vermekte, içerik ve konular bakımından öğrenciler üzerinde önemli bir etkisi olan kâğıt, sayfa içeriği ve sayfa tasarımı kaliteli olan kitap boyutları kullanım açısından uygun olup Arapça öğretmenlerinin ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermekte, olumlu yönde etkisini göstermekte, akıllı tahta, yansıtım (projeksiyon) kullanımına uygun, fiyatı uygun ve öğrenciler tarafından kolaylıkla temin edilebilmekte olması son derece pozitif hususlardır. Nitekim görsel ve işitsel materyalleri yeterli ve uygun, interaktif uygulama, barkod ve web yayını uygulaması olan, dil öğretim yöntemi uygun olup yazı ve resimleri genel ahlak kurallarına uygundur. Üniteler düzenli, içerik yoğunluğu uygun, programın amacına uygun, ünite ve derslerin akışı sıralıdır. Öğrenim hedeflerini karşılamakta ve öğrenciyi derse hazır duruma getirmek için yönlendirmektedir. Ders süresine uygun kullanılan metinler çeşitlilik ve içerik olarak kapsamlı, dilbilgisi etkinliğine yer verilmekte, kelimeler öğrencilerin seviyesine uygundur. Yeteri kadar alıştırma yer verilmiş ve içeriğe uygun bir ölçme-değerlendirme sistemi vardır. Kitapların genel olarak dayanıklı olduğu ancak kullanım açısından daha iyi hale getirilmesi gerektiği, ders içindeki alıştırmaların numaralandırılması ve sözlük bulunmadığından eklenmesi ve müstakil sözlük hazırlanması gerekmektedir.

Çalışmam boyunca engin desteğini gördüğüm danışman hocam Prof. Dr. Ahmet Turan Arslan'a teşekkürü ve en kalbi minnettarlığımı ifade etmeyi bir borç bilirim.

Aymen MORTAÇ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VIII
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Modeli	4
2. Araştırmanın Amacı	4
3. Araştırmanın Önemi.....	6
4. Araştırmanın Kapsamı	7
BİRİNCİ BÖLÜM	9
1. TÜRKİYE’DE ARAPÇA ÖĞRETİMİ VE DERS KİTAPLARI.....	9
1.1. TÜRKİYE’DE ARAPÇA ÖĞRETİMİ	9
1.1.1. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar	9
1.1.2. Türklerde ve Türkiye’de Arapça Öğretimi.....	10
1.1.3. Üniversitelerde Arapça Eğitimi.....	11
1.1.4. İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi.....	12
1.1.5. İmam Hatip Liselerinde Arapça Eğitimi.....	12
1.2. DERS KİTAPLARI VE İNCELEMESİ.....	13
1.2.1. Ders Kitabı Nedir?.....	13
1.2.2. Ders Kitabı Seçimi	14
1.2.3. Arapça Bir Ders Kitabında Bulunması Gereken Özellikler	16
1.2.4. Ders Kitabında Öğrencinin Rolü.....	19
1.2.5. Ders Kitabında Öğretmenin Rolü	20
1.2.6. Ders Kitabı Değerlendirmesi	22
1.2.7. Ders Kitabının Düzeni	24
1.2.8. Ders Kitabının İçeriği.....	25
1.2.9. Ders Kitabının Tarzı.....	25
1.2.10. Ders Kitabında Dil Becerileri	25
1.2.11. Ders Kitabının Başlığı ve İçeriği.....	26

İKİNCİ BÖLÜM.....	28
2. SİLSİLETU'L-LİSAN KİTAP SETİNE İLİŞKİN BİLGİLER	28
2.1. GENEL BİLGİLER.....	28
2.2. SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN YÖNTEMİ	29
2.3. SİLSİLETU'L-LİSAN SERİSİNİN HEDEFLERİ	34
2.4. SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN UYGULAMA SÜRESİ.....	34
2.5. SETİN HAZIRLANMASI İÇİN OLUŞTURULAN ANA KOMİSYONLAR(أربع لجان الرئيسية).....	35
2.5.1. İzleme ve Koordinasyon Komisyonu (لجنة المتابعة والتنسيق):	35
2.5.2. Hazırlama ve Telif Komisyonu (لجنة الاعداد والتأليف):.....	36
2.5.3. Kontrol ve İnceleme Komisyonu (لجنة المراجعة والتدقيق):.....	36
2.5.4. Nihai Yazım Komisyonu (لجنة التحرير النهائي):	37
2.6. SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN İÇ YAPISI:.....	38
2.6.1. Ünite Başlığı (عنوان الوحدة):.....	38
2.6.2. Dersin Kelimeleri (كلمات الدرس) :	38
2.6.3. Dersin Kalıp ifadeleri (تعبيرات الدرس):.....	38
2.6.4. Resimlere Bak ve Cevapla (انظر إلى الصورة وأجب):	38
2.6.5. Dinle ve Tekrar Et (استمع وردد):.....	39
2.6.6. Duyduğunu Yaz (اكتب ما تسمع):.....	39
2.6.7. Dinle ve Oku (استمع وأقرأ):	39
2.6.8. Parça ile İlgili Soruları Cevaplandır (أجب عن الأسئلة حسب النص):	40
2.6.9. Çeşitli Alıştırmalar (التمارين المتنوعة):.....	40
2.6.10. Dilbilgisi (القواعد):.....	40
2.6.11. Dinleme CD'si (القرص المضغوط):	41
2.7. ÇALIŞMA KİTABI (كتاب التدريبات):.....	41
2.8. ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI(كتاب (دليل) المعلم):.....	42
2.9. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ:	42
2.10. KİTAPLAR	44
2.10.1. Arapçaya giriş-1	44
2.10.2. Arapçaya giriş-2.....	45
2.10.3. Başlangıç Seviyesi-1	46
2.10.4. Başlangıç Seviyesi-2	47
2.10.5. Orta Seviye-1	48

2.10.6. Orta Seviye-2	49
2.10.7. İleri Seviye-1	50
2.10.8. İleri Seviye-2	51
2.11. DEWEY DECIMAL CLASSIFICATION (DEWEY ONDALIK SINIFLANDIRMASI).....	52
2.11.1. Dewey Ondalık Sınıflandırma Başlıkları.....	53
2.12. “EL-LİSANU’L-UMM” THE MOTHER TONGUE ARABIC LANGUAGE CENTER ADLI ARAPÇA EĞİTİM KURUMU	55
2.12.1. Genel Durum	57
2.12.2. Silsiletü’l-lisan Serisi:	58
2.12.3. Silsiletü’l-lisan Serisinin Seviyeleri:	58
2.12.4. Misyon.....	59
2.12.5. Vizyon	59
2.12.6. Öğretmen Eğitimi	60
2.12.7. Öğretmenlerin Eğitim Kursları:.....	61
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	63
3.ÖRNEK DERSLER	63
3.1. Kitaplara Göre Örnek Dersler	63
3.1.1. Başlangıç Seviyesi Birinci Kitap Altıncı Ders:	63
3.1.2. Orta Seviye Birinci Kitap Birinci Ders:	78
3.1.3. İleri Seviye Birinci Kitap Birinci Ders:.....	92
DEĞERLENDİRME.....	106
SONUÇ	111
KAYNAKÇA.....	114
EKLER.....	117

KISALTMALAR

Bkz.	Bakınız
Karş.	Karşılaştırınız
a.g.e.	Adı geçen eser
a.y.	Adı geçen yer
a.g.m.	Adı geçen makale
bkz. yuk.	Bakınız yukarıda
bkz. aş.	Bakınız aşağıda
b.a.	Birçok yerde (Eserin bütününe atıf)
y.y.	Yayın yeri yok
t.y.	(Yayın) tarihi yok
v.d.	Ve diğerleri
s.	Sayfa
dn.	Dipnot
Ed. / Haz.	Editör / Hazırlayan
Çev.	Çeviren
c.	Cilt sayısı
C.	Cilt numarası
bs.	Baskı sayısı
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
ö.	Ölüm tarih

GİRİŞ

Dil her şeyden evvel bir iletişim aracıdır. Bu özelliği ile dil, insanı diğer canlılardan ayırır ve onu sosyal bir varlık haline getirir. Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir.¹ İletişim araçlarının gelişmesi ve yaygınlaşması sayesinde adeta küçük bir köy hâline gelen dünyada dil bilmek oldukça önemli bir hâle gelmiştir. Arap ülkeleriyle aramızdaki sıkı ilişkiler sayesinde sanatsal, kültürel, siyasî, ticarî ve turistik faaliyetler canlanmıştır. Türk dizileri Ortadoğu'nun ve dünyanın birçok yerinde en çok izlenen diziler arasına girmiştir. Devletin resmi televizyonu TRT, 24 saat Arapça yayın yapmaktadır. Dolayısıyla ülkemizde Arapça bilen uzmanlara ihtiyaç artmıştır. Bu çalışmada "Türkiye'de Arapça öğretimi açısından "Silsiletü'l-Lisan" Ders Kitabının Değerlendirilmesi" başlığıyla Silsiletü'l-Lisan serisinin yabancı dil öğrenimi açısından değerlendirmesi yapılacaktır.

Arap dili, Sami dillerden biridir. Sami diller, dünya dilleri arasında, kelimelerinin bolluğu, yapılarındaki ölçü muntazamlığı, üsluplarının çeşitliliği, söylenişlerinin tatlılığı ve harf mahreçlerinin vazih oluşu ile temayüz etmiştir. Arap dili ise, bütün bu hususlarda o dillerin hepsinden üstündür. Zira bu dil cahiliyet devrinde asırlarca Arap yarımadasında korunmuş ve her hangi bir istilacı milletin dili ile karışma tehlikesinden emin olarak gelişmiş ve tabii yollarında ilerlemiştir.² Öyle ki, birçok araştırmacı onu, açılan bir yarışmanın neticesi veya ehil bilginler tarafından güvenilir bir şekilde düzeltilmiş bir dil sanmışlardır. Çünkü o, tabii ve tedricilik özelliği gösteren bir dildir ve en eski dillerden biridir. Hatta doğulu ve batılı çağdaş birçok bilginin görüşlerine göre onların temelidir.³

¹ Bkz. Aksan, Doğan (1979), *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim I-III*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

² Çetin, Nihad Mazlum, "Arap", (1991) *DİA*, 3/272-309

³ Semek, Muhammed Salih, (1983) "*Arapça'nın Önemi*", (trc. Ahmet Turan Arslan); Mavera, sy. 79, Haziran s. 38. (nakleden Bostancı, A. (2001) "*Arapça Öğretim ve Öğretiminde İnternet İmkânları*". Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi/3)

Türkler için Arapça öğretimi ve öğretim metotları ve hatta kullanılan öğretim materyalleri büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü İslam dininin mukaddes kitabı ve temel kaynağı Kur'an-ı Kerim başta olmak üzere, dinî kaynakların çoğu Arapçadır. Arapçanın Arap olmayanlara öğretilmesi konusunda öteden beri metot sorunu üzerinde durulmuş ve klasiğinden modernine pek çok metot denenmiştir. Bir dilin bilinmesi demek, dinlediğini anlama, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin sergilenmesi demektir. Bu becerilerden bazıları diğerlerine göre daha zor ve elde edilmeleri zaman olarak sonradır. Bunların sağlanması belirli metotların kullanılarak yeterli bir süre çalışılmasını gerektirir. Aynı durum tabi olarak Arapça öğrenimi için de söz konusudur. Yakın zamanlara dek genelde yabancı dil ve özellikle de Arapça öğretimi konusunda en çok kullanılan metot, dilbilgisi-çeviri metodu dediğimiz usuldür. Bu metot pek çok faydalı yönü yanında bazı mahzurları da içermektedir. Günümüzde dil öğretimi konusunda pek çok gelişmenin yaşandığı ve bu doğrultuda dilbilgisi-çeviri metodundan başka çok sayıda metodun da kullanıldığı görülmektedir. Yabancı dil öğretiminin kazandığı büyük önem dolayısıyla pek çok dilci öğretim konusunda yeni yöntem denemelerinde bulunmaktadır ve bunun sonucu olarak da dil öğretim yöntemlerinin sayısı yaklaşık 40'a kadar ulaşmıştır. Gerçekte, bu yöntemlerin çoğu birbirine benzemekte ve küçük farklarla birbirlerinden ayrılmaktadırlar.⁴

“Silsiletü'l-Lisan” adlı Arapça öğretim serisini piyasada ulaşılabilen diğer Arapça ders kitaplarından farklı kılan en temel özellik ise interaktif eğitim materyalleri ile desteklenmiş olmasıdır. Özellikle akıllı tahta kullanan eğitim kurumlarında bu kitabın uygulanması ile çok başarılı sonuçlar ortaya konmuştur.

Arapçanın bir yabancı dil olarak öğretimi çok eskilere dayanmaktadır. Ülkemiz açısından baktığımızda Türklerin Müslüman oluşundan günümüze kadar farklı farklı seviyelerde de olsa çeşitli kurumlarda eğitim-öğretimi sürdürülmektedir. Arapça öğretimi günümüzde kamu ve özel birçok kurum ve kuruluş tarafından yürütülmektedir. Bu kurumlar arasında en önemlisi şüphesiz üniversitelerimiz gelmektedir. Üniversitelerimizin Arapça hazırlık sınıfı bulunan İlahiyat, İslamî

⁴ Dil öğretim metotları konusunda bk. Hengirmen, Mehmet (1990), *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Engin Yay., Ankara ty., s. 17-42; Demircan, Ömer, *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, İstanbul, s. 163-280.

İlimler, Dinî İlimler fakültelerinde ve çeşitli kurum ve kuruluşlar bünyesinde verilmektedir. Üniversitelerimizde 32 veya 36 haftalık Arapça yabancı dil hazırlık eğitimi yürütülmektedir. Mesela 2017 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi hem Mütercim-Tercümanlık (Arapça) programında hem de İslâmî İlimler Fakültesi hazırlık programları kullanmış ve sırasıyla 32 ve 36 hafta şeklinde uygulama yapılmıştır. Arapça Hazırlık sınıfında okutulan Silsiletü'l-Lisân isimli Arapça dil serisi 600 saatlik yoğun bir yabancı dil öğretimi esas alınarak hazırlanmıştır. Artık bütün üniversitelerimizde dil laboratuvarları, dersliklerde akıllı tahta ve uydu teknolojisi gibi dil öğretiminde etkin olarak kullanılan yardımcı materyaller bulunmaktadır. Günümüz modern eğitim teknolojilerine sahip olan üniversitelerimizde yabancı dil öğretiminde bu imkânların kullanımına uygun eğitim setlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'de Arap dili öğretimi alanında kullanılan ders kitapları setleri oldukça sınırlıdır. Klasik dönemde yazılmış çok birikim olmasına rağmen modern tarzda yazılmış kitap setlerinin eksikliğini fark eden Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan, "el-Lisanu'l-Umm" The Mother Tongue Arabic Language Center adlı eğitim kurumu tarafından üretilen Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin program geliştirme çalışmaları kapsamında yapılan araştırmaların sonucu olarak uygulanan program neticesinde eser, ülkemizde de okutulmaya başlanmıştır. Bu çalışmada; Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin yabancı dil olarak Arapçanın öğretiminde okuma-anlama, konuşma, dinleme ve yazma becerilerinin geliştirilmesine uygun olup olmadığı sorusuna cevap aranmıştır. Ayrıca bu serisin ana ders kitapları ve yardımcı materyaller açısından ne kadar yeterli olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Önceki yıllarda Arapça öğretiminde eksikliği fazlaca hissedilen interaktif eğitim ihtiyacına bu serisin ne kadar cevap verebildiği de sorgulanmıştır.

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin eğitimciler ve öğrenciler tarafından ilgiyle takip edildiğini müşahade etmekteyiz. Ankara'daki üniversitelerin çoğunda bu eğitim serisi okutulmaktadır. Çeşitli yönlerden sorgulanarak incelenen Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin, geliştirilmesine ve yenilenmesine devam edilerek Arapça

öğretiminde tercih edilebileceği düşünülmektedir.⁵ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda İngilizce için onlarca set okutulmaktadır. Öğrenci iki aylık periyotlar şeklinde düzenlenen kurdan başarısız olduğunda sınıfının ve öğretimde kullanılan setin değişmesi gerekmektedir. Bu anlamda farklı setlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Yetişkinlere Arapça öğretiminde kullanılan Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin yöntemsel açıdan değerlendirilmesini amaçlayan bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte olmuş ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan birey, olay ya da nesne, herhangi bir şekilde değiştirme ve etkilenme çabası gösterilmeden kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan onu uygun bir şekilde gözlemleyebilmektir.

Arapça öğretim serisinin değerlendirilmesi amacıyla Silsiletu'l-Lisan eğitim serisi kitaplarının fiziksel görünüm, içerik (dilbilgisi, kullanılan metinler, kullanılan dil ve anlatım tekniği, kelime dağarcığı), alıştırma ile ölçme ve değerlendirme hususlarına ilişkin özelliklerini belirleyebilmek amacıyla bizzat Silsiletu'l-Lisan Arapça öğretim serisinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Silsile serisi ile ilgili değerlendirmeler yapmaktır. Genellikle yetişkinlere Arapça öğretiminde kullanılan Silsiletu'l-Lisan serisinin içeriğine ve kitapta verilen bilgilere göre yöntemsel açıdan değerlendirilmiştir. Bu amaçla kitabın kendisinden yola çıkılarak aşağıdaki sorular muvacehesinde değerlendirme yapılmıştır.

⁵ Geniş bilgi için bkz. Suçin, Mehmet Hakkı, (2016). “Tedrîs el-Luğa el-Arabiyye fî Turkiyâ: Bi'l-Emsi ve'l-Yevm” [Türkiye’de Arapça Öğretiminin Dünü Bugünü], *el-Luğa el-Arabiyye fî Turkiyâ* içinde (Ed. Mahmûd Muhammed Kaddûm), ss. 15-24, Riyad: Kral Abdullah Bin Abdulaziz Uluslararası Arap Dili Merkezi; Diyab, Ahmed, (2012). *el-Meşakil elleti Tüvacihu'l-Etraku fî Ta'limi'l-Lugati'l-Arabiyye ve'l-Mukterahat*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Doğan, Candemir, (2006). “*Arapça Öğretiminde Yöntem Orijinli Problemler ve Çözüm Önerileri*”, Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 21, ss. 69-90.

- ✓ Silsile serisi müfredatı Arapça öğretimini olumlu yönde etkilemekte midir?
- ✓ Silsile serisi Arapça öğretmenlerinin ihtiyaçlarına cevap vermekte midir?
- ✓ Silsile serisi Arapça eğitimi alan öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermekte midir?
- ✓ Silsile serisinin, içerik ve konular bakımından öğrenciler üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?
- ✓ Silsile serisinin, içerik ve konular bakımından öğretmenler üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?
- ✓ Silsile serisinin kitap boyutları kullanım açısından uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinde kullanılan kâğıt, sayfa içeriği ve sayfa tasarımı kaliteli midir?
- ✓ Silsile serisinin, görsel materyalleri yeterli ve uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinin, dinleme materyalleri yeterli ve uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinin fiyatı uygun ve kolaylıkla temin edilebilmekte midir?
- ✓ Silsile serisi akıllı tahta, yansıtım (projeksiyon) kullanımına uygun mudur?
- ✓ Silsile serisine ait interaktif uygulama, barkod ve web yayını uygulaması var mıdır?
- ✓ Silsile serisinin dil öğretim yöntemi uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinin yazı ve resimleri genel ahlak kurallarına uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinin üniteleri yeteri kadar kelime öğrenimi sağlamakta mıdır?
- ✓ Silsile serisinde ünite ve derslerin akışı sıralı mıdır?
- ✓ Silsile serisinde ünite içi alıştırmalar sıralı mıdır?
- ✓ Silsile serisinde üniteler düzenli midir?
- ✓ Silsile serisinin, içerik yoğunluğu uygun mudur?
- ✓ Silsile serisi beceri odaklı yaklaşıma sahip midir?
- ✓ Silsile serisi öğrenim programının amacına uygun mudur?
- ✓ Silsile serisi öğrenim hedeflerini karşılamakta mıdır?
- ✓ Silsile serisi öğrenciyi derse hazırlamakta ve yönlendirmekte midir?

- ✓ Silsile serisi ders süresine uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinde kullanılan metinler çeşitlilik ve içerik olarak kapsamlı mıdır?
- ✓ Silsile serisinde yeterince dilbilgisi etkinliğine yer verilmekte midir?
- ✓ Silsile serisinde kullanılan kelimeler öğrencilerin seviyesine uygun mudur?
- ✓ Silsile serisinde yeterli miktarda alıştırma yer verilmiş midir?
- ✓ Silsile serisinin, ölçme-değerlendirme sistemi içeriğe uygun mudur?
- ✓ Silsile serisi dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerine yer vermekte midir?
- ✓ Silsile serisi çeşitli bilim dalları ile ilgili kelime ve terminoloji içermekte midir?
- ✓ Silsile serisinin içerdiği konuları gündelik hayatla irtibatlı mıdır?
- ✓ Silsile serisi Arap ülkelerinin gelenek-görenek, adet ve kültürleri hakkında yeterince bilgi vermekte midir?
- ✓ Silsile serisinin öğrenci seviyesine uygun bir sözlüğü var mıdır?⁶

Araştırmanın Önemi

Arapça eğitiminde modern dil eğitiminin verildiği yerlerde temel materyaller ders kitaplarıdır. Öğrenme-öğretme sürecinde en çok kullanılan ders aracı ders kitaplarıdır. Öğretim programları göz önüne alınmadan öğrenme-öğretme etkinlikleri ile ilgili her konu çoğu zaman ders kitabına göre düzenlenmektedir. Okullarda en çok kullanılan aracın ders kitapları olduğu araştırmalar tarafından da belirtilmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap veren bir ders kitabı serisi başarıyı arttıracaktır. Öğretimde büyük önem taşıyan ders kitaplarının olumlu yanlarının bilinip daha çok yarar sağlar hale getirilmesi ve olumsuz yanlarının da araştırılarak bunlardan sakınılması suretiyle öğretimin yapılması gerekmektedir. Bu çalışmada bir ders kitabının olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya koyulması sayesinde dil öğretiminin kalitesinin artmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Yabancı dil öğretiminin başarılı olabilmesi için dört temel unsurun bir arada bulunması gerekir. Bu dört unsur şunlardır:

⁶ Bkz. b.a.

1. Yöntem (Metot)
2. Eğitim araçları
3. Eğitim ortamı
4. Öğretim tekniği.⁷

Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırma Silsiletü'l-Lisan eğitim serisi ile ilgili sesli ve görüntülü malzeme ile interaktif içerik ve seriyi hazırlayan kurum olan “el-Lisanu'l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumunun verileri esas alınarak sınırlandırılmıştır.

Kitap seti Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi tarafından ilk yayınlandığında İstanbul başta olmak üzere büyük şehirlerde seri ile ilgili tanıtım ve hizmetiçi eğitim programları yapılmıştır. “Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri’nde bulunan, “*el-Lisanü'l-Umm*” (*The Mother Tongue*) adlı Arapça eğitim kurumunun, uzun yıllar üzerinde çalışarak hazırlamış olduğu “*Silsiletü'l-Lisan*” isimli Arapça öğretim seti Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi tarafından 2014’de yayımlanmıştır.

7 Bkz. Hengirmen, a.g.e., s. 13; el-Hülî, Muhammed Ali. (2000). *Arapça Öğretim Metotları*, (çev. Cihan Akçay), Ankara.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TÜRKİYE’DE ARAPÇA ÖĞRETİMİ VE DERS KİTAPLARI

1.1. TÜRKİYE’DE ARAPÇA ÖĞRETİMİ

1.1.1. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Arapça ders kitapları ile ilgili olarak bugüne kadar çeşitli araştırmaların yapıldığını görülmektedir: Mesela Mahmut Karaca, “*İmam-Hatip Liselerinde Arapça öğretimi ve Arapça Ders Kitaplarının Tahlili*” adlı yüksek lisans tezinde Arapça ders kitaplarının belirlenen konu alanlarında öğrenciye iletişim kabiliyeti kazandırmaya uygun olup olmadığını tartışmış ve ders kitaplarının nasıl yeniden düzenlenebileceği hususunda öneriler sunmaya çalışmıştır. Yusuf Karataş ise “*el-Arabiyyetu li’l-Hayat*” Ders Kitabının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde “el-Arabiyyetu li’l-Hayat” ders kitabının genelde Türkiye’de yabancı dil öğretimine, özelde de Arapça öğretimine olan katkılarını belirlemeyi, söz konusu ders kitabının, destekleyici-tamamlayıcı materyallerinin yapısı ve özelliklerini inceleyip gerekli gördüğü yerlerde önerilerde bulunmaktadır. Emin Cihan Üzümlü’nün “*Türkiye’de Arapça öğretimi açısından “el-Arabiyye li’n-Naşiin” Ders Kitabının Değerlendirilmesi*” adlı yüksek lisans tezinde ise genelde yabancı dil öğretim sürecinde önemli bir kaynak olan ders kitapları ile destekleyici tamamlayıcı materyallerin dil gelişimindeki rolüne açıklık getirilmektedir. Ayrıca el-Arabiyye li’n-Naşiin isimli ders kitabı serisinin Türkiye’de Arapça öğretimine katkılarının belirlenmesi ve söz konusu ders kitabının destekleyici tamamlayıcı materyallerinin yapısı ve özelliklerinin incelenmesi ve gerekli görülen yerlerde önerilerde bulunmak amaçlanmaktadır. Hüseyin Polat’ın “*Türkiye’de Arapça öğretimi açısından İmam Hatip Liseleri İçin Arapça Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi*” aldı çalışmasında ise genel değerlendirmeler yapılmış ve serinin görsel işitsel herhangi bir destekleyici materyali bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Murat Arif Güney’in

“*el-Muhtar Adlı Serinin Arapça öğretimi açısından Değerlendirilmesi*” adlı yüksek lisans tezinde, yabancı dil öğretiminde izlenen yöntem ve yaklaşımlara yeni bir bakış kazandırarak Türkiye’de yabancı dil öğretimine ve özellikle de el-Muhtar adlı seriden yararlanmayı amaçlayanlara katkı sağlamak amaçlanmıştır. Abdulmuttalip Işıdan ise, “*İmam Hatip Liseleri İçin Mesleki Arapça Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*” adlı yüksek lisans tezinde hâlihazırda imam-Hatip liselerinde kullanılmakta olan ders kitaplarını öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre anketler yaparak değerlendirmiş ve önerilerde bulunmuştur.⁸

1.1.2. Türklerde ve Türkiye’de Arapça Öğretimi

Uzun yıllar iç içe yaşadığımız Arapların dili ve İslam dininin temel kaynağı olan Kur’an-ı Kerim’in dili olması nedeniyle günümüzde bile İngilizce, Almanca ya da Japonca gibi yabancı dil olarak görülmeyen Arapçanın Türklerde öğretilmeye başlanması, halkıyla birlikte Müslüman olan ilk Türk devleti Karahanlılar’a dayanmaktadır. Arapça, Osmanlı döneminde önemini arttırmıştır. Çünkü tefsir, hadis, siyer, fıkıh, kelam gibi dinî dersleri anlamak için Arapçaya ihtiyaç duyulmaktaydı. Osmanlılar döneminde yaygınlaşan medreselerde bu ihtiyaçları karşılamak için Emsile, Bina, Maksud, İzzi, Merah, Şâfiye, Avâmil, İzhar, Kâfiye kitapları okutulmaktaydı.⁹

Osmanlı medreselerindeki Arapça öğretiminin özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

⁸ Geniş bilgi için bkz. Açık, Kerim, Özcan, Murat, Benli, Ali, (2016). “*Arap Dili Eğitiminde Kullanılan Silsiletu’l-Lisan Setinin Öğrenci-Öğretmen Görüşlerine Göre Yöntemsel Açidan Değerlendirilmesi ve Eksik Yönlerine Çözüm Önerileri*”, Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt: III, sayı: 1, s. 181-204; Işıdan, Abdulmuttalip, (2013) “*İmam Hatip Liseleri İçin Mesleki Arapça Ders Kitapları İle İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*”, Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Karaca, Mahmut, (1992) “*İmam-Hatip Liselerinde Arapça Öğretimi ve Arapça Ders Kitaplarının Tahlili*”. Bursa, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karataş, Yusuf, (2001) “*Türkiye’de Arapça öğretimi açısından el-Arabiyyatu li’l-Hayat Ders Kitabının Değerlendirilmesi*”. Ankara, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Polat, İbrahim, (2003). “*Türkiye’de Arapça öğretimi açısından İmam Hatip Liseleri İçin Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Üzümlü, Emin Cihan, (2002). *Türkiye’de Arapça öğretimi açısından el-Arabiyye li’n-Nâsi’in Ders Kitabının Değerlendirilmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

⁹ Suçin, Mehmet Hakkı, agm. s.18

- ✓ Ezber derecesinde olması, zeki ve belleği güçlü öğrencilerin başarılı olması,
- ✓ Dilbilgisi kuralları için sadece bir örnekle yetinilmesi,
- ✓ Alıştırma ve pekiştirme çalışmalarının yapılmaması,
- ✓ Dilbilgisi kuralı açıklamalarının gereğinden çok ya da az olması,
- ✓ Dilbilgisi konularının açıklanmasında en zor felsefi mantık problemlerine yer verilmesi şeklinde özetlenmektedir.¹⁰

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte, tevhid-i tedrisât kanunuyla medreseler kapatılmış ve tüm okullar tek bir çatı altında toplanmıştır. Bu süreçte Türkçeye önem verilmiş ve Arapça öğretimi 1950'li yıllarda İmam Hatip okullarının açılıp yayıldığı döneme kadar durgunluk dönemi yaşamıştır. 1950'lilerden sonra İmam Hatip okullarında, Edebiyat ve İlahiyat Fakültelerinde öğretilmeye başlayan Arapçanın yanında farklı üniversitelerde Arap Dili Edebiyatı bölümleri veya programları açılmaya başlamıştır.¹¹

1950'li yıllardan sonra Arapça öğretiminde gelişmeler yaşansa da uzun bir süre bir iletişim dili olarak Arapça öğretiminde yüksek başarı sağlanamamıştır. Bunun sebebi ise belirli bir öğretim yönteminin kullanılmaması ve belirli bir ders kitabının kullanılmamasıdır. 1970'li yıllardan sonra üniversitelerde Arapça ile ilgili bölümler kurulmaya ve Arapça bir iletişim dili olarak görülmeye başlanmıştır. Zira bu yıllarda Arap ülkeleriyle Türkiye arasında gelişme gösteren siyasî, iktisadi ve ticari olaylar Arapçanın iletişim dili olarak algılanmasında etkili olmuştur.

1.1.3. Üniversitelerde Arapça Eğitimi

Son zamanlarda Arapça eğitimi İlahiyat Fakülteleri dışında Gazi Üniversitesinde Arap Dili Eğitimi Bölümünde, Edebiyat Fakültelerinin Arap Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Mütercim Tercümanlık (Arapça) Anabilim Dalı gibi doğrudan tercüman yetiştirme amaçlı kurulan programlarda yürütülmektedir. İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü de dâhil bu son sayılan programların tümünde hazırlık sınıfı bulunmaktadır.

¹⁰ Doğan, Candemir (1989). *Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Ankara.

¹¹ Soyupek, Hasan (2004). *İkinci Meşrutiyet'ten Günümüze Türkiye'de Arapça Öğretimi*, s.240 Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta

Bu bölümlerden Gazi Üniversitesi Arap Dili Eğitimi Bölümü başta İmam Hatip Liseleri olmak üzere diğer okulların Arapça öğretmeni ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuştur. Yine bu bölümlerden Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Mütercim Tercümanlık (Arapça) Anabilim Dalı, doğrudan Arapça Mütercim Tercüman yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Bunlar dışında kalan bölümler ise öğretim süreleri boyunca Arap Dili ve Edebiyatı üzerine yoğunlaşmaktadırlar.

1.1.4. İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi

İlahiyat Fakültelerinde temel İslâmî ilimlerin öğretilmesi için, Arapça dersi bir anlamda anahtar konumundadır. Çünkü İslam dininin birinci kaynağı olan Kur'an ve ikinci kaynağı olan Hadis başta olmak üzere dini kaynaklar Arapçadır. Bu sebeple Arapça ile ilgili mesleki metinleri okuyup anlayabilmek için bu dili iyi bir seviyede öğrenmek gerekmektedir. Bunun için Arapça öğreten eğitim kurumlarındaki hazırlık sınıfları büyük öneme sahiptir. Bazıları baştan itibaren hazırlık sınıfına sahip iken zamanla programlarda yapılan değişiklikler sebebiyle Arapça zayıflamıştır. Bu önem tekrar göz önüne alınarak 2010-2011 eğitim öğretim yılından itibaren İlahiyat Fakültelerinin çoğunda zorunlu olarak Arapça hazırlık sınıfı konmuştur. Bu fakültelerde öğrencilere hazırlık sınıfında haftada 30 saat, ara sınıflarda ise, haftada 4 ya da 6 saat Arapça dersi okutulmaktadır.¹²

1.1.5. İmam Hatip Liselerinde Arapça Eğitimi

Türkiye'de din eğitimi vermek ve gerektiğinde din görevlisi ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulan bu liselerin süresi dört yıldır. Bu dört yıllık süre zarfında temel seviyeden ileri seviyeye kadar Arapça eğitimi yapılmaktadır. Ancak İmam Hatip Liselerinde Arapça öğretiminde kurulduğu günden beri istenilen başarıya ulaşılmış değildir. 2009 yılında Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün aldığı bir kararla İmam Hatip Liselerindeki Arapça dersinin adı Mesleki Arapça olarak

¹² Geniş bilgi için bkz. Arslan, Ahmet Turan (1992). *İmam Birgivi ve Arapça Tedrisatındaki Yeri*, İstanbul, Açık, Kerim (2002). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar Arapça Öğretimi*, (Basılmamış Doktora Tezi), MÜSBE, İstanbul, , s. 56-57; Fazlıoğlu, Şükran (2003). *"Manzûme fî terfîbi'l-kutub fî'l-'ulûm ve Osmanlı Medreselerindeki Ders Kitapları"*, Değerler Eğitimi Dergisi, sy. 1, Ocak, s. 101-104.

değiştirilmiş ve Meslek derslerinin içerisine dâhil edilmiştir. Ancak mevzuat gereği bu liselerde Silsile tarzı kitaplar okutulmamaktadır.

1.2. DERS KİTAPLARI VE İNCELEMESİ

1.2.1. Ders Kitabı Nedir?

Milli Eğitim Bakanlığına göre ders kitabı, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül hâlinde de üretilebilen basılı eserdir.

Öğrenim ve öğretim süreçlerinde kullanılmasıyla ilgili birçok tartışma olmasına rağmen, ders kitapları eğitimin vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilir. Dünyada öğretmenlerin yüzde elliden fazlasının ders kitabını etkin bir şekilde kullandığı belirtilmektedir. M. Jalali, ders kitabının avantajlarını aşağıdaki şekilde sıralamaktadır.¹³

- ✓ Ders kitapları ekonomiktir.
- ✓ Ders kitapları, öğrenmeyi bireyselleştirir. Kitap, her öğrencinin kendi hızına göre çalışabilmesini sağlar.
- ✓ Ders kitapları belli bir düzene göre birbirini izleyen ünitelerden oluşurlar. Öğretimin belli bir mantık sırası izlemesi öğrenmeyi kolaylaştırır.
- ✓ Ders kitapları, öğrencilerin derse ve konuya güdülenmesinde önemli rol oynarlar. Özellikle resim, grafik vb. görsel öğelerin doğru ve bolca kullanıldığı ders kitapları öğrencilerin motivasyonuna yardımcı olurlar.
- ✓ Ders kitapları, öğretmenin kendine güven duymasına yardımcı olur.

¹³ Jalali, Mohammad (2011). *Evaluation of an EFL English Coursebook*, The Iranian EFL Journal 7(5), 71-88.

- ✓ Ders kitapları, öğretmenin en iyi yardımcılarıdır. Özellikle mesleğe yeni başlayan öğretmenler için iyi bir kitaptır. Öğretmen kılavuzu ile birlikte kullanıldığında daha da yararlıdır.
- ✓ Ders kitapları, içerdiği ödev konuları ve alıştırma soruları ile öğretmenin dersi genişletmesine yardımcı olur.

Ulaş Kayapınar ise ders kitaplarının avantajlarının yanında dezavantajlarının da olduğunu dile getirmektedir. Bu dezavantajları aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- ✓ Ders kitaplarının, içerdiği bilgiler güncelliğini yitirebilir. Özellikle teknoloji içerikli kitaplar güncelliğini hızla yitirir.
- ✓ Ders kitapları, sınıfta öğretmen tarafından tek kaynak olarak kullanılırsa diğer araçların kullanımı ihmal edilir.
- ✓ İyi bir ders kitabının seçimi zordur, zaman alır.
- ✓ Sürekli aynı kitabın izlenmesi, o alanda yazılan daha değerli diğer kitapların gözden kaçmasına neden olabilir.
- ✓ Kitaplar bilgiyi ana hatlarıyla ve yüzeysel olarak sunar.¹⁴

1.2.2. Ders Kitabı Seçimi

Bir yabancı dil öğretiminde kullanılan en önemli materyal şüphesiz ders kitaplarıdır. Gramer bilgisinin yanı sıra hedef dilin cümle yapısının ve kelime bilgisinin belli bir yöntem dâhilinde öğretilmesinde öğrencilerin seviyelerine göre ders kitaplarının seçimi büyük önem arz etmektedir. Günümüzde yabancı dil öğretiminde iletişimsel becerilerin öğretilmesi büyük önem kazanmıştır. Bu anlamda dört becerinin geliştirilmesini hedefleyen ve bunu gerçekleştiren eğitim setlerinin üretilmesinin özellikle alfabesi farklı olan Arapça, Ermenice, Gürcüce, Grekçe ve İbranice gibi dillerde büyük ihtiyaç olduğu görülmektedir.

¹⁴ Kayapınar, Ulaş (2009). *Coursebook evaluation by english teachers*, Inonu University Journal of the Faculty of Education, 10 (1), 69-78.

Yusuf Karataş'ın söylediğine göre Theo van Els ve diğerleri ders kitabı seçiminin önemini belirtirken iki önemli kavramı vurgulamaktadırlar.¹⁵

Ders Kitabı Seçiminde İki Önemli Kavram

Ders Kitabı Seçimi	
Ders Kitabı Betimlemesi	Ders Kitabı Değerlendirmesi
Ders kitabının içerik ve formuna ilişkin verilerin toplanması ve tanımlanması	Ders kitabını kullanan öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine yönelik verilerin toplanması ve tanımlanması
Yayınevi ve yazarlardan edinilen bilgiler	Kullananların görüşleri
Dergilerde yayınlanan makaleler	Deneyisel araştırmalar
Kontrol listeleri	

Emin Cihan Üzüm'ün söylediğine göre Ewer ve Boys iyi bir ders kitabı için detaylı analizi gerekli bularak, bu analiz için önemli noktaları aşağıdaki gibi açıklamaktadır.¹⁶

- ✓ Yöntem ve amaçlar
- ✓ Kitabın yapısı (Kitabı oluşturan unsurlar)
- ✓ Öğretimin düzenlenmesi
- ✓ Öğretimin dayandırıldığı prensipler
- ✓ Alıştırmalar

¹⁵ Karataş, Yusuf (2001). *Türkiye'de Arapça öğretimi açısından "el-Arabiyyatu li'l-Hayat" ders kitabının değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. s.40; Sümengen, Fatoş (2004). *el-Arabiyyetu'l-Muasira" Adlı Eserin Arapça öğretimi açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

¹⁶ Üzüm, Emin Cihan (2002). *Türkiye'de Arapça öğretimi açısından el-Arabiyye li'n-Nâsi'in Ders Kitabının Değerlendirilmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s. 45

- ✓ Öğrenciyi güdüleme ve etkinleştirme
- ✓ Metinler
- ✓ Dil Bilgisi
- ✓ Sesbilim
- ✓ Sözcük bilgisi
- ✓ İletişimsel, sosyal ve durumsal bağlam
- ✓ Kültürel özellikler

Bu çalışmada yukarıda belirtilen noktalar göz önünde bulundurularak Silsile serisinin incelenmesi ve değerlendirilmesi yapılacaktır.

1.2.3. Arapça Bir Ders Kitabında Bulunması Gereken Özellikler

Bütün diller için geçerli olan hususlar Arapça öğretiminde kullanılacak ders kitapları için de aynen geçerlidir. Bununla birlikte Arapça öğretim kitaplarına has özellikler olarak şu hususların ilâve edilmesi mümkündür: Arapça öğretimi amacıyla hazırlanan kitaplar, fasih Arapça'yı anlama ve kullanmaya yönelik olmalıdır. Arapça'yı doğrudan bir iletişim aracı olarak öğretmeyi hedeflemelidir. Dil bilgisi öğretimi yalın halde değil de parçalarda verilen kullanım ve örnekler aracılığıyla olmalıdır. Kademeli ve fonksiyonel öğretim esas alınmalıdır. İstatistiklere dayalı kelime listelerinden faydalanılarak hazırlanmış olmalıdır. Seçilen konular dili bir araç olarak öğretirken asıl hedef olan iletişimi sağlamaya uygun, çeşitli dil bilgisi alanlarını kapsayan özellikte ve öğretime elverişli olmalıdır. Metinler kolay bir üslûp ile yazılmış, fazla açıklamaya gerek bırakmayan ve ayrıntıya girerek konuyu dağıtmayan tarzda yazılmış olmalıdır. Bu sayılan özellikler açısından mevcut Arapça ders kitaplarına baktığımızda bunların tamamını veya en azından büyük çoğunluğunu

bünyesinde barındıran kitapların varlığından çok fazla söz etme imkânımızın olmadığı uzmanlarca bildirilmektedir.¹⁷

Mahmud İsmail Sînî ve arkadaşları hazırlamış oldukları “el-Arabiyyetu li’l-Hayat” adlı ders kitabının genel hedeflerini şu şekilde özetlemektedir:

- ✓ Arap olmayan yetişkinlere aşamalı olarak her biri 150 saat olan dört düzeyde işitsel ve görsel materyallerle eksiksiz bir program sunmak,
- ✓ Öğrenciye dört temel dil becerisini (dinleme anlama, sözlü anlatım, okuma anlama ve yazılı anlatım şeklinde) kesp ettirmek,
- ✓ Öğrenciyi muhtasar olarak temel kalıp ifadeler ile biraz dilbilgisi ve belli kelime dağarcığıyla donatmak,
- ✓ Arap ve İslam kültüründen pratik örnekler vermek,
- ✓ Öğreticiye oldukça az bir hazırlıkla dersini idare etme imkânı sağlayan bir programla birlikte, öğretmen ve öğrenciyi günlük hayatın dili ile kendi içerisinde bir bütünlük oluşturan kademeli dil yapılarına dayalı bir öğretim programıyla donatmak.
- ✓ Öğretmenin öğretim aktivitesi sürecinde ve öğretim metodunda, öğrenciye rehberlik etmesi ve öğrencinin kaydettiği ilerlemeyi görmesi için sürekli ölçme değerlendirme yapabilme fırsatı vermek.¹⁸

Arapçanın yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında bulunması gereken temel özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür.¹⁹

- ✓ Kitap, öğrencinin düzeyine uygun dil becerilerini kazandırma özelliği taşımalıdır.

¹⁷ Bostancı, Ahmet (2005). “İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları ve Diğer Araç-Gereçlerin Tespit ve Analizi”, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (SAUIFD) 7: 1-28

¹⁸ Sînî, Mahmud İsmail vd. (1982). *el-Arabiyyatu li’l-Hayat*, I. Kitap, Riyad.

¹⁹ Doğan, Candemir (1989). *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Ankara, Lazer Ofset Matbaa, s. 202.

- ✓ Konuşulan standart fasih Arapçayı anlama ve günlük hayat pozisyonlarında söylenenleri bilinçli olarak dinlemeyi öğretmelidir.
- ✓ Arapçayı doğrudan bir iletişim aracı olarak konuşmayı öğretmeye uygun olmalıdır.
- ✓ Arapça okuma ve anlamayı kolay öğrenmeyi sağlayacak özellikte olmalıdır.
- ✓ Öğrencinin kendi isteklerini Arapça olarak etkileyici bir üslupla anlatmasını öğretebilecek teknik özellikleri taşımalıdır.
- ✓ Öğrenciye Arap kültür ve toplumu hakkında yeterli bilgileri kademeli olarak öğretmelidir. Arap coğrafyası, tarih, edebiyat, sanat, kültür, gelenek ve bayramlar ile çeşitli kutlamaları İslam kültürü açısından kavratacak bir programa uygun olarak hazırlanmış olmalıdır.

Yukarıda anlatılanlara göre iyi bir ders kitabının özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- ✓ Ders kitapları, sağlam, kullanışlı ve albenili olmalı, kolaylıkla temin edilebilmeli ve fiyatları uygun olmalıdır.
- ✓ Ders kitapları, seri halinde olmalı, temel düzeyden ileri düzeye doğru aşamalı olmalıdır.
- ✓ Ders kitapları, öğrencilerin bilgi, genel kültür, eğitim ve yaş gibi düzeylerine uygun olmalıdır.
- ✓ Ders kitapları, eğitim kurumunun ve öğrencilerin amaçlarına, ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.
- ✓ Ders kitapları dil öğretimiyle sınırlı tutulmayıp öğretilen dilin kültürel özelliklerine de yer vermelidir.
- ✓ Ders kitapları, öğrencileri teşvik edici ve güdüleyici özellik taşımalıdır.

- ✓ Ders kitaplarında, öğrencilere uygun olmayan faydasız ve ilgisiz metinlere yer verilmemelidir.
- ✓ Ders kitaplarında kullanılan dört temel beceriye yönelik alıştırmaların içeriği gündelik hayattan uzak ve kullanılmayan öğelerden oluşmamalıdır.
- ✓ Ders kitaplarının içeriği öğreticiye kolaylık sağlayacak şekilde esnek olmalıdır.
- ✓ Ders kitapları, teknik ve dilbilimsel açıdan doğru olmalıdır.
- ✓ Kitaplar görsel malzemelerle zenginleştirilmelidir.
- ✓ Kitapta farklı alıştırma türlerine yeterli oranda yer verilmelidir.
- ✓ Ünitelerde yeni söz dağarcığı listesi verilirken sonraki ünitelerde de öğretilen söz dağarcığının tekrarı yapıp pekiştirilmesi sağlanmalıdır.
- ✓ Dilbilgisi konuları kolaydan zora doğru belli bir teknikle ele alınmalıdır.
- ✓ Dört temel dil becerisine dengeli bir şekilde yer verilmelidir.
- ✓ Ders kitaplarının ses-video barındıran malzemeleri ile öğretmen kitabı ve çalışma kitabı gibi destekleyici-tamamlayıcı materyalleri olmalıdır.

1.2.4. Ders Kitabında Öğrencinin Rolü

Öğrenci, yabancı dil öğretiminde temel unsurdur. Yabancı dil öğretimi yapılacak öğrenci grubunun ihtiyaçları dikkate alınmadan hazırlanan bir ders kitabının başarısından söz etmek mümkün değildir. Öğrencinin bireysel gereksinimine, hedeflerine, güdüsüne ve ilgi alanına uygun olmayan kitapların öğrenme sürecinde etkilerinin yok denecek kadar az olduğu belirtilmektedir.²⁰

²⁰ Karataş, Yusuf (2001). *Türkiye’de Arapça öğretimi açısından “Al-Arabiyyatu Li’l-Hayat” ders kitabının değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. s.24

Dil öğretiminin hedef kitlesi öğrencinin ihtiyaç ve amaçları göz önünde tutulmadan hazırlanan ders kitaplarının başarısından bahsetmek güçtür. Öğrencinin bireysel gereksinimine, hedeflerine ve ilgi alanına uygun olmayan kitapların öğrenme sürecinde etkileri çok az olduğu belirtilmektedir. Öğrenci, kişilik, ihtiyaç, beceri, meslek, kültür, ilgi, yaş ve güdülenme açısından değişken bir unsurdur. Bir ders kitabı değerlendirmesinde bu değişkenle paralelliğe dikkat çekilmelidir. Hedef kitleyle örtüşen ders kitabı sayesinde dil öğretiminin etkililiği, doğal olarak artacaktır. Aksi takdirde hazırlanan ders kitabının başarısız olması pek muhtemeldir.²¹

Johnson ve Paulston'a göre öğrencinin dil öğrenimindeki rolü aşağıdaki şekildedir.

- ✓ Öğrenci dil öğreniminde hedef ve amaçlarını planlar ve buna göre sınıf içindeki sorumluluğunu bilir.
- ✓ Dil konusunda kendi kendinin değerlendiricisi ve monitörüdür.
- ✓ Öğrenmeyi amaçlayan grubun bir üyesidir ve grupla etkileşim halindedir.
- ✓ Grup üyeleri bilgi alışverişiyle birbirlerinin öğretmeni olmaktadır.
- ✓ Öğretmen, arkadaş grubu ve diğer öğretim amaçlı kaynaklardan bilgi edinir.²²

1.2.5. Ders Kitabında Öğretmenin Rolü

Öğretmen, yabancı dil öğretiminde önemli bir unsurdur. Genel öğretim yöntemleri kapsamında öğretmenin rolü sınıfta lider ve danışman kapsamında değerlendirilmektedir. Yabancı dil öğretiminde etkinliği artırıcı bazı özellikler öğretmende aranmaktadır.²³

²¹ Bkz. Polat, İbrahim (2003). *Türkiye'de Arapça öğretimi açısından İmam Hatip Liseleri İçin Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

²² Onay, Ö. (1998). *Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitabı Değerlendirmesi: Headway*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Ankara, s.30.

²³ Polat, İbrahim (2003). a.g.e., s.25.

Genel ğretim yöntemleri kapsamında öğretmenin rolünü inceleyen veya araştıran yazarlar konuyu değişik boyutlarda ele almıştır. Dil ğretiminde öğretmende ğretimi etkililiği artırıcı bazı nitelikler aranmaktadır.

Onay, Dubin ve Olshtain'ın çalışmalarına atıfla öğretmenin niteliklerini;

- a. Hedef dildeki yeterliliği
- b. Eğitimi, kişisel ve kültürel özelliği
- c. Dil ve dili öğretmeye/öğrenmeye yönelik fikirleri
- d. Öğretmenlik tecrübesi
- e. Mevcut programdaki değişikliklere karşı tutumu, şeklinde sıralamaktadır.²⁴

Öğretmen, ğretim yöntemlerindeki gelişmeleri takip edip sürekli kendini geliştirmelidir. Bu konuda öğretmenin yabancı dil ğretim yöntemleriyle ilgili hizmet öncesi veya hizmet esnasında eğitim alması yararlı olacaktır. Bu uğurda yeni modaların ardından bilinçsizce sürüklenmek yerine, ne yaptığını bilerek, eğitimin bütünü içinde yabancı dil öğretimini biçimlendirip çeşitlendirmek daha yararlı olacak, böylelikle bireysel farklılıklar da gözetilerek daha etkin bir dil ğretimi yapılabilir. Öğretmenin rolü, sadece sınıfta oturup ders anlatmakla sınırlı değildir. Öğretmen eğitimin her safhasında aktif bir şekilde yer almalıdır. ğretmenlerde bulunması gereken özellikler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- ✓ Etkili bir ğretim için dersi en iyi şekilde planlamalıdır.
- ✓ Derse hazırlanarak gelmelidir.
- ✓ öğrencileriyle sürekli iletişim içinde olmalı bunu yaparken sadece bir ğretmen değil aynı zamanda danışman, anne baba gibi olmalıdır.
- ✓ Bazen ders anlatmalı, bazen de sınıf içinde etkinlik yapmalıdır.²⁵

²⁴ Onay, . a.g.e., s.28.

²⁵ Geniş bilgi için bkz. el-Hl, Muhammed Ali (2000). *Arapça ğretim Metotları*, (ev. Cihan Akçay), Ankara, s. 10; Demircan, Ömer (1988). *Türkiye'de Yabancı Dil: Dünden Bugüne*, İstanbül: Remzi Kitabevi, s.288.

1.2.6. Ders Kitabı Değerlendirmesi

Yabancı dil öğretimi, sadece yabancı dili kitaptan öğretmek işi değildir. Bununla beraber yabancı dil eğitiminde en yaygın öğretim yolu ders kitabı kullanmaktır. Yabancı dil öğretiminde ders kitabının dokunulmaz kitap olmadığına farkına varmak gerekir. Öğretmenlerin kitabı en iyi şekilde kullanmak için üzerinde çalışmaları gerekir. Öğretmenler ders kitaplarının kendilerine ve öğrencilere hizmet etmek için olduklarının bilincinde olmalı ve kitabın kendilerini kullanmasına izin vermemelidirler. Öğreticilerin çoğu, sıklıkla ders kitaplarının yetersizliğinden şikâyet ederler. Ancak şu bir gerçektir ki bütün ders kitaplarının takviyeye ihtiyacı vardır. Burada önemli olan ders kitabının ne kadar ve ne tür takviyeye ihtiyacı olduğunu belirleyebilmektir.

Ders kitabı öğrenme ve öğretim sürecinde birçok rol üstlenebilir:

- ✓ Sunum materyaline,
- ✓ Alıştırmalara,
- ✓ Rehber kitap olarak (dilbilgisi, kelime, telaffuz çalışmalarına)
- ✓ Müfredata kaynak olabilir.
- ✓ Tecrübesi az olan öğretmenler için ise destek olabilir.

Piyasada ders kitabı sayısının fazla olması nedeniyle öğrenciler açısından en uygun kitabı seçmek çok zor bir süreçtir. Bu yüzden ders kitabı seçilirken öğretim programının amacı dikkate alınmalıdır. Aynı zamanda kitap seçimi yaparken önce genel düzene bakılmalı daha sonra da ayrıntılı olarak incelenmelidir.

Yabancı dil öğretimi/öğrenimi sadece okullarda yapıldığı durumlarda dil öğretimi/öğrenimi ders kitabına ve öğretmene bağlı kalmaktadır. Dolayısıyla bu durum öğretmen ve ders kitabına büyük sorumluluklar yüklemektedir. İyi düzenlenmiş ve seçilmiş ders kitapları dil öğreniminin başarı oranını artırmakta olup öğretmeni zaman kaybindan ve istenilmeyen tekrarlardan uzak tutarken öğrenci için de dil öğrenim sürecinde kazanımlarıyla ilgili somut bir ölçüt görevi görür. Dil öğretiminde bir ders kitabının kullanımı, farklı mesleki becerilere sahip değişik öğretmenlerin aynı dersi öğretmelerinde bir tutarlılık sağlamaktadır.

Dil öğretiminde kullanılan ders kitaplarının geleneksel/klasik ya da iletişimsel olma özelliğine göre iki ana gruba ayrılmaları mümkündür. Geleneksel/klasik özellikteki ders kitaplarının içeriği, dilbilgisi kurallarına göre tasarlanmış olup bu tür ders kitaplarının asıl amacı da öncelikle dilbilgisini vermektir. İletişimsel özellikteki ders kitapları ise öğrenciyi dilbilgisiyle donatırken iletişim yetisini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ders kitapları uygulanan programların amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Hatta bir ders kitabı, iyi geliştirilmiş eğitim programları ve ders programının olmadığı durumlarda bir derse ait program olarak kullanılabilir.²⁶

Bir okulun ya da eğitim kurumunun belirlediği dil öğretim/öğrenim süreci içerisinde bir ders kitabı serisinin belirlenen hedefe ulaşmadaki rolü göz ardı edilemez. Ders kitabının iyi tanınıp değerlendirilmesi daha etkin kullanımına imkân sağlamaktadır.

Genel bir öğretim programı, öğrenci için saptanan amaçları, içeriği, işlemleri, kaynakları ve değerlendirme araçlarını, sınıf içi dersler ve ilgili öğrencilerle gerek okul ve toplum içinde gerekse okul ve toplum dışında edinilebilecek tüm öğrenim deneyimlerini içerirken, izlenice ise bu programın bir bölümü için bir döküm özelliği taşımaktadır. İzlenice öğretim sürecinde takip edilebilecek konuları sunan bir liste gibi kabul edilmelidir.²⁷

Onay, izlenice tasarlanırken kullanılacak bazı ölçütleri uzman görüşlerinden yararlanarak

- a. Öğretimin genel hedef ve amaçları (Mesela hangi becerilerin kazandırılacağı vb.).
- b. Öğretilmesi hedeflenen sözvarlığı (kullanım sıklığı, öğrenilebilirlik, karmaşıklık, faydalılık vb.).
- c. Dilbilgisi konu alanının seçimi ve düzenlenmesi (kolaydan zora, somuttan soyuta, faydalılık vb.).

²⁶ Onay Ö. a.g.e., s. 28.

²⁷ Demircan, Ömer a.g.e., s. 137.

- d. Dilbilgisi yapılarının, dil kullanım ortamlarının, konularının ve dilin işlevlerinin belirlenmesi şeklinde sıralamaktadır.²⁸

Uzmanlarca en etkili ve mükemmel bir şekilde tasarlanmış izlencelerin bile yabancı dil öğretimindeki hedef ve amaçlara göre değişkenlik gösterdiği bilinmektedir. Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin öğrendiklerini uzun süre hatırla tutmaları çoklu ortam (multi media) kullanılarak öğretim yapılması durumunda sağlanabileceği düşünülmektedir. Yabancı dil öğretiminde hedef dile uygun materyallerin seçilip kullanılması oldukça önemlidir. Bir öğretim etkinliğinde işitsel, görsel ve görsel-işitsel materyallerden hazırlanmış bilgilere maruz kalması durumunda yani daha fazla duyu organını etkileyerek hitap etmesi durumunda daha kalıcı bir öğrenmenin gerçekleştiği konusunda çeşitli araştırmalar yapılmaktadır.

Dil öğretiminde yaygın bir şekilde kullanılan materyallerin üç ana başlık altında toplanması mümkündür.

- ✓ İşitsel
- ✓ Görsel
- ✓ Görsel-işitsel

Teknolojinin gelişmesi sayesinde görsel-işitsel materyaller artmıştır. Bu durum dil becerilerini geliştirecek olumlu bir ilerleme olarak görülmektedir.

1.2.7. Ders Kitabının Düzeni

- ✓ Ders kitabı ezber teknikleri kullanılmış mıdır?
- ✓ Ders kitabında kaynak bölümü var mıdır?
- ✓ Ders kitabında yeni kelimeler listesi var mıdır?
- ✓ Ders kitabı sınıfta kullanım için uygun mudur?
- ✓ Ders kitabında alıştırmaların cevap anahtarı var mıdır?
- ✓ Ders kitabında ünitelerin uzunlukları uygun mudur?

²⁸ Onay, Ö. a.g.e., s.30

1.2.8. Ders Kitabının İçeriği

Dilbilgisi açısından;

- ✓ Kitapta hangi dilbilgisi kuralları vardır?
- ✓ Bu dilbilgisi kuralları öğrencinin ihtiyaçlarına cevap veriyor mu?
- ✓ Bu dilbilgisi kuralları rahatça öğrenilmesi amacıyla açık bir dille ele alınmış mı?
- ✓ Dilbilgisi konusu ile ilgili yeterince örnek ve alıştırma verilmiş mi?

Sözlük açısından;

- ✓ Kelime seçimi için herhangi bir li var mı?
- ✓ Bu kelimeler öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap veriyor mu?

Telaffuz açısından;

- ✓ Kitapta harf ile ilgili fonetik durumlar ve kurallar ile kelime ve cümle vurguları uygun şekilde verilmiş midir?
- ✓ Kitapta verilen telaffuz kuralları öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap veriyor mu?
- ✓ Telaffuz alışması dinleme ya da diyalog çalışması şeklinde mi verilmektedir yoksa ayrı bir şekilde mi verilmektedir?
- ✓ Telaffuz alışması için CD, DVD veya web desteği var mı?

1.2.9. Ders Kitabının Tarzı

Kitabın dilini herhangi bir sosyal gerçeklikle eşleştirmek mümkün müdür?

Mesela, Kitapta lehçe öğretilmekte midir? ğretiliyorsa hangi lehçe öğretilmektedir? veya kitapta standart Fasih Arapça ya da Filistin, Mısır, Haliç ve Mağrib lehçeleri öğretilmektedir.

1.2.10. Ders Kitabında Dil Becerileri

Kitapta;

- ✓ Dinleme, okuma, yazma, konuşma şeklinde dil becerileri var mıdır?
- ✓ Varsa dengeli bir şekilde verilmiş midir?
- ✓ Dengeli bir şekilde verilmemişse hangi beceriler eksiktir?

1.2.11. Ders Kitabının Başlığı ve İçeriği

Bir ders kitabının başlığı gerçek ya da hayal olabilmektedir. Yerine göre gerçek veya hayali başlıklar daha çok ilgi çekici olabilmektedir. Başlıkta sosyal ve kültürel değerler genellikle ifade edilmez ancak bu değerler kitabın dille ilgili içeriği kadar önemlidir. Bu sebeple kitabın hazırlanmasında toplumdaki sosyal değerler dikkate alınmalıdır. Benzer şekilde bazı kitaplarda sadece hayatın olumlu yönleri gösterilmektedir. Bu durum bazı olumsuz sonuçlar doğurabilir. Kitaplar hazırlanırken gerçek hayata yakın durumlar dengeli bir şekilde ele alınmalıdır. Bazı ders kitapları ise herhangi bir yöntem gözetilmeksizin gelişigüzel hazırlanmıştır. Kitap değerlendirmesinde bu tür konuların dikkate alınması faydalı olacaktır. Bu anlamda Silsile serisi etraflıca düşünülmüş, iyi bir planlamadan sonra uzman bir ekip tarafından hazırlanmış iyi bir örnektir. Hayatın önemli konularını dengeli bir şekilde ele almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SİLSİLETU'L-LİSAN KİTAP SETİNE İLİŞKİN BİLGİLER

2.1. GENEL BİLGİLER

Burada verilen bilgiler her kitabın başında bulunan bilgiler esas alınarak bizzat serinin kendini tanıtmaları açısından burada serdedilmiştir. Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan, "el-Lisanu'l-Umm" The Mother Tongue Arabic Language Center adlı kurum tarafından hazırlanan Silsiletu'l-Lisan eğitim serisi; sekiz ders kitabı, Başlangıç seviyesi (1-2) kitapları için bir adet Alıştırma Kitabı ve serisin tamamı için hazırlanmış olan bir adet Öğretmen Kitabı olmak üzere toplam on kitap ile kitapların içine konulmuş dinleme materyallerinden (CD olarak) oluşmaktadır.

Mukaddimede Dr. Bekri Şeyh Emin, *"Fransız, İngiliz, Alman, Japon ve Rus gibi batılı ve doğuluların gerçekleştirmiş olduğu, kısa zamanda Arapçayı öğrenme işinin bizim için bir hayal olan bu eserin çalışmalar neticesinde hayata geçtiğini ve hayallerin ötesine geçerek üstün bir başarıyla ortaya çıktığını görmek bizim için sevindirici olduğunu belirtmektedir. Bu seriyi bitiren öğrenci bir yıl sonunda dilin dört becerisini kazanmış olacaktır."*

Ana ders kitapları; Arapçaya Giriş 1-2, Başlangıç Seviyesi 1-2, Orta Seviye 1-2 ve İleri Seviye 1-2 olmak üzere dört ayrı seviye için hazırlanmıştır. Ayrıca internet üzerinden ulaşılabilen ve bireysel olarak yabancı dil öğrenim imkânı sağlayan interaktif sürümü bulunan Silsiletu'l-Lisan kitapları, örgün öğretim ortamında akıllı tahta vasıtasıyla kullanılmaya da uygundur. Set, 600 saatlik öğretim programında uygulanabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Silsiletu'l-Lisan, anadili Arapça olmayan on altı yaşını aşmış kişiler için hazırlanmıştır. Bu seri üniversiteler, okullar ve enstitüler gibi bütün eğitim kurumları için uygundur. Bu durum serinin ders ünitelerinin hazırlanması ve düzenlenmesi sırasında gözetilen esneklikten kaynaklanmaktadır.

2.2. SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN YÖNTEMİ

Bizzat Silsile serisinin yazar kadrosu tarafından hazırlanan ve serinin bütün kitaplarında bulunan mukaddimelerdeki ifadelerinde yöntem aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

1. Silsile bir dil aracı olmaksızın Arapçayı doğrudan öğretmeyi hedeflemiştir, öyle ki Arapçayı öğrenen kişiye anadili ile değil Arapça olarak düşünmeyi kazandırır ve ona cümle kurmayı ve akıcı şekilde konuşmayı kolaylaştırır.
2. Seri temelde uygulamayı esas alır. Yani, Arapçanın tüm becerileri uygulama çerçevesinde öğretilir. Bu kazanımları pekiştirir, telaffuzda akıcılık sağlar ve derslerin hayatla iyi bir irtibatının oluşmasını sağlar.
3. Silsile dört seviyede sekiz kitaba yayılmış seksen dokuz ders ünitesini kapsar.
4. Bir ünite kelimeler, kalıp ifadeler, metinler, diyaloglar, alıştırma ile dilin bütün becerilerini düzenli, kolay ve metodik olarak ele alır.
5. Serinin konuları Arap toplumunu kültürel ve toplumsal bütün yönlerini ele alacak çeşitliliği sunar.
6. Her kitap, metinler ile diyalogları içeren dinleme ve telaffuz alıştırma kapsayan çeşitliliği sunar.
7. Silsile görsel, işitsel ve eğitsel araçları sağlar ayrıca elektronik interaktif versiyonu da bulunmaktadır.
8. Silsile için planlanan ders süresi ortalama altı yüz ders saatidir.
9. Öğrencinin öğrenme sürecinde gelişimini ölçmek üzere on sekiz sınav hazırlanmıştır.
10. Öğrencinin seviyesini belirlemek için hazırlanmış seviye tespit sınavı tasarlanmıştır.
11. Arapçaya yeni başlayan öğrencilerin karşılaşılabilecekleri zorlukları aşmak için “el-Kitab et-Temhidi” (Hazırlık Kitabı) kitabı hazırlanmıştır.

12. Seri, öğretmenin kitabın metodunu anlamasına yardımcı olmak için hazırlanmış bir öğretmen kitabı ile de desteklenmiştir.

Arapça Dil Serisi Silsiletü'l-Lisan hakkında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan Arslan'ın yazmış olduğu değerlendirmesi şu şekildedir:

"İlk çağlardan zamanımıza kadar insanoğlunun hayatında gittikçe gelişen değişiklikler gerçekleşmiştir. Eski çağlarda insanlar isteklerini birbirlerine duyurmak için kullandıkları ısıklık çalma, haberci gönderme, mektup yazma gibi vasitalardan telgrafın kullanıldığı çağa gelmiş; son iki asırda ise hızla değişen teknik gelişmeler artık telgrafın tellerine ihtiyaç bırakmamıştır. Günümüz teknolojisi koca dünyayı küçük bir köy haline getirmiş, insanlar uzaydaki diğer gezegenlere tırmanmaya başlamışlardır. Tarih boyunca toplumlar birbirlerinin maddi ve manevi birikimlerinden yararlanmayı düşünmüşler, bu emellerini gerçekleştirmek için de en kestirme yolu birbirlerinin dilini öğrenmede bulmuşlardır. Bu sebeple asırlar öncesinde Grekçe, Latince ve Arapça gibi köklü diller öğrenilmeye ve öğretilmeye başlanmıştır. Bu sebeple o dillerin gramerlerini tespit edip öğretmeye ve öğrenmeye çalışmışlardır. Ancak o devirlerin durum ve ihtiyaçlarını karşılayan gramer ve çeviri (en-Nahvu ve't-terceme) yönteminin zamanla yetersiz kaldığı görülmüştür. Bu yüzden bir yabancı dilin öğrenilmesi için çeşitli öğretim metotlarını ortaya konulmuştur. Ancak bu metotların hiçbirinin tek başına yeterli olduğu söylenememiş, her birinin faydalı ve noksan yanları görülmüştür.

Şahsen Arapçayı Türkiye'de öğrenme ve öğretme yolunda elli yılı aşkın bir tecrübeyle grameri bir beden iskeletine; okuma, yazma, dinlediğini anlama ve konuşma becerilerini de o bedende iskeleti kaplayan diğer kısımlara benzetiyorum. Bu yüzden yalnızca gramer ve tercüme metodu, eski asırların ihtiyacı için yeterli görülürken günümüzde yeterli olmadığı gibi Türkiye'de Arapça öğretmenin temel hedefi olan dini ve edebi metinlerin kavranması için sadece diğer becerilerle yetinmeye çalışmak da hiç yeterli olmaz. Bu sebeple Arapçayı çağımızın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde öğretmek maksadıyla ülkemizde ilk defa olmak üzere Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesinde öğretim dilinin Arapça

olması kararlaştırıldı. Bu yoldaki çalışma ve araştırmalarımız sırasında el-Lisân serisini hedefimiz doğrultusunda ve modern dil öğretim metotlarına göre hazırlanmış bir kitap olarak gördük ve yayımlayan müessesesyle kitabın basım hakkının Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesine verilmesi için antlaşma yaptık. Kitap öğrencilerimiz tarafından beğenildi ve Arapça konuşurken hata yapma korkusunu yenmelerine yardımcı oldu. Bunun yanında bu seri Türkiye’de Arapçayı öğreten birçok fakülte ve kuruluş tarafından da okutulmaya başlandı. Dağıtıcı kuruluştaki görevlilerin bildirdiğine göre el-Lisân serisi Türkiye’de en çok satan Arapça öğretim serisi olmuştur. Giriş, Başlangıç, Orta ve İleri olmak üzere dört seviyede sunulan serimiz her seviyede 2 cilt olmak üzere 8 kitaptan oluşmaktadır. İnteraktif kısımlarının akıllı tahtaya uyumlu olması hocalara kolaylık sağlamakta, öğrencinin de Serinin dikkatini çekmektedir. Kitapta seçilen metinlerin Dewey sistemi esas alınarak tercih edilmiş olması da setimizin bir başka özelliğidir.

Öğrencilerimizin Arapça dil becerilerini kazanmalarında ve Arapça konuşmada hata yapma korkusunu yenmelerinde, kitabımızın özellikleri yanında, öğretim elamanlarımızın gösterdikleri fedakârca çabalarını da burada takdirle anmak isterim. Arapça öğrenmek isteyenlere setimizi tavsiye eder, kendilerine üstün başarılar dilerim.”

“Arapça eğitiminde yeni dönem” başlığıyla Anadolu Ajansında verilen bir haberde ise durum şu şekilde anlatılmıştır.

“Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri’nde bulunan,”el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumunun, uzun yıllar üzerinde çalışarak hazırlamış olduğu “Silsiletu’l-Lisan” isimli Arapça öğretim serisi artık Türkiye’de.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi (FSMVÜ) Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Hikmet Özdemir, üniversite bünyesindeki beş merkezden birinin Arapça öğretimi için kurulduğunu belirterek, “Bizim çektiğimiz sıkıntıyı gençler çekmesin. Arapçayı hem en güzel şekilde konuşsun hem de okudukları kitapları en iyi şekilde anlasınlar” dedi.

Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan 'The Mother Tongue' Arapça Dil Eğitim Merkezi, FSMVÜ ve Akdem İstanbul'un çalışmalarıyla hazırlanan ve Arapça eğitiminde yeni bir dönem olarak ifade edilen "Silsiletü'l Lisan" Arapça dil serisi kitapları tanıtıldı.

FSMVÜ Topkapı Yerleşkesi'nde düzenlenen etkinliğe çeşitli üniversitelerden akademisyenler, öğretim görevlileri, dil eğitim merkezi öğretmenleri ve öğrenciler katıldı.

Tanıtım etkinliğinin açılışında konuşan Prof. Özdemir, Arapça'ya başta Kur'an'ın dili olduğu için önem verdiklerini belirterek, kendisinin de medrese eğitimi aldığını buna rağmen Arapça konuşmakta zorluk çektiğini belirtti.

Özdemir, Arapçanın Türkiye'de de iyi bir şekilde öğretilmesi gerektiğini ifade etti.

"Türkler iyi biliyor ama konuşamıyor"

FSMVÜ İslâmî İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan Arslan ise Türkiye'deki Arapça öğretim metodunun yurt dışında da uygulandığını vurgulayarak, Türkiye'deki öğrencilerin dil bilgisi kurallarını çok iyi bilmelerine rağmen konuşamadıklarına dikkat çekti.

Tunus, Mısır, İngiltere ve Malezya'da yaptığı incelemelerde, bu ülkelerde de Türkiye'deki gibi gramer eğitimi verildiğini ancak başarılı olduğunu tespit ettiğini belirten Arslan, şunları söyledi:

"Arapçayı, İslâmî ilimlerin bir vasıtası olarak görüyor ve okutuyoruz. Eğitime, Arap ülkelerinden gelen hocaların yanı sıra yurt dışında akademik çalışma yapan akademisyenleri de dâhil ettik. Mekke Ümmü'l Kur'a Üniversitesi'nden talepte bulunduk ve 2 akademisyeni burada görevlendirdiler. Ayrıca İstanbul'da okuyan öğrenciler yaz tatilinde Mekke'ye giderek hem dillerini geliştirme imkânı buldular hem de Arapça konuşma korkusunu atmış oldular. Bu yıl da aynı şekilde 100 kişiyi Mekke'ye göndereceğiz. Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde çeşitli üniversitelerle öğrenci değişimi yapmaktayız. Bunun yanında, Malezya Uluslararası İslam

Üniversitesi, Tunus Zeytune Üniversitesi, Kuveyt Üniversitesi, Sudan’da bulunan Uluslararası Afrika Üniversitesi ve Lübnan Trablus Üniversitesi ile yaptığımız özel anlaşmalarla isteyen öğrencilerimize kısa veya uzun süreli yurtdışı imkanı sunmaktayız. Bütün bu faaliyetimizle, Türkiye’de Arapça eğitiminin gelişmesine katkıda bulunmak istiyoruz.”

Konuşmaların ardından Ebu Zebi’deki “el-Lisanu’l-Umm” merkezinde çalışmaları yürüten eğitimcilerden Dr. Muhammed Abs, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi öğretim elemanlarından Dr. Mahmud Mısri, Mahmud Nureddin Şaban ve Murad Serdar Şadoğlu, kitap ve interaktif içerikten oluşan “Silsiletü’l Lisan” ile ilgili uygulamalı sunumlarını gerçekleştirdi. (Anadolu Ajansı)

Arapçanın dünya üzerinde önemli bir konuma yükselmesi ve bu dili öğrenmek isteyenlerin sayısının artması üzerine ortaya çıkan yöntem sorunlarına çözüm sağlamak için yeni uygulamaların ve bunların etkileri tartışılmaya başlanmıştır. Ahmet Turan Arslan’ın belirttiği üzere; asırlar öncesinde Grekçe, Latince ve Arapça gibi köklü dillerin gramerlerini tespit edip gramer ve çeviri (en-Nahvu ve’t-terceme) yöntemi ile öğretmeye ve öğrenmeye çalışmışlar zamanla bu da yetersiz kaldığından yabancı dil öğrenilmesi için çeşitli öğretim metotları ortaya konulmuştur. Ancak bu metotların hiçbirinin tek başına yeterli olduğu söylenememiş, her birinin faydalı ve noksan yanları görülmüştür. Biz de dil öğretiminde Silsile ders kitap serisinin artıları ve eksilerini tespit etmeye çalışarak önemine dikkat çekmek amacıyla böyle bir çalışma yapmaya karar verdik. Silsiletü’l-Lisan “Arapça Dil Öğretiminde Modern Bir Yöntem” sloganıyla piyasaya sürülen seri, Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri’nde bulunan, “el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumunun, uzun yıllar üzerinde çalışarak hazırlamış olduğu ve ülkemiz genelinde dağıtımı, Akdem Yayınları tarafından üstlenilen Türkiye’de kitabın basım hakkının Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesine verildiği “Silsiletü’l-Lisan” adlı Arapça öğretim serisi, (Arapçaya Giriş 1-2, Başlangıç Seviyesi 1-2, Orta Seviye 1-2 ve İleri Seviye 1-2) olmak üzere 4 ayrı seviye ve 8 ayrı kitaptan oluşmakta olup, modern Arapça öğretimi konusunda oldukça iddialı olan ve konu başlıklarının belirlenmesinde ‘Dewey Sistemi’ içerisindeki ana başlıkların

seçildiği bu eğitim serisinin özellikle üst kurlarında uzmanlık metinleri oldukça başarılı alıştırmalarla desteklenmiş bir çalışmadır.

2.3. SİLSİLETU'L-LİSAN SERİSİNİN HEDEFLERİ

Serinin hedeflerini;

- A- Aşağıdaki dilsel beceri yetkinliklerini gerçekleştirmek
 - a. Dinlenen veya işitilene tam olarak anlama,
 - b. Sağlam ve hatasız bir okuma,
 - c. Akıcı konuşma,
 - d. İhtiyaç duyulan konular ile cümle ve kalıp ifadeleri yazabilme becerisini geliştirmektir.
- B- Aşağıdaki dil beceri yetkinliklerinin uygulamasını gerçekleştirmek
 - a. Arapça sesler, harflerin özellikleri ve sesle ilgili problemlerin giderilmesi
 - b. Hayatla ilgili konularda kalıp ifadelerin ve tabirlerin öğrenilmesi
 - c. Doğru birleşik yapıların ve terkiplerin kurulması
 - d. Araplarla aktif bir şekilde iletişim kurma yeterliliğinin gerçekleştirilmesidir.
- C- Araplarla aktif bir şekilde kültürel iletişim kurma yeterliliğinin gerçekleşmesi için gerekli bilgilerin verilmesi şeklinde belirlenmiştir.

2.4. SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN UYGULAMA SÜRESİ

Silsiletu'l-Lisan serisi, Temhidi (Hazırlık/Giriş), Mübtedi (Başlangıç), Mütevassıt (Orta) ve Mütakaddim (İleri) seviye olmak üzere toplamda dört seviye olarak 150x4=600 saat olarak belirlenmiştir.

Temhidi(Hazırlık) ve Çalışma Kitabı	Mübtedi(Başlangıç) 1-2	Mütevassıt (Orta) 1-2	Mütekaddim (İleri) 1-2	Toplam Saat
150	150	150	150	600

Başlangıç kitabını bitiren öğrenci şu becerileri kazanır:

1. Okuduğu ya da işittiği metni analiz eder.
2. Değişik şekillerde ve farklı türlerde basit Arapça cümleleri oluşturabilir.
3. Cümleleri uygun bir şekilde yerleştirebilir.
4. Soru-cevap metodu ile uygun bir şekilde diyalog kurabilir.
5. Arapça cümlede ana unsurlarla ek unsurları ayırt edebilir.
6. Başkaları ile Arapça olarak seviyesi ölçüsünde çok iyi bir şekilde iletişim kurabilir.
7. İşittiğini çok iyi anlar.
8. Basit ve bileşik Arapça cümleleri anlar.

2.5. SETİN HAZIRLANMASI İÇİN OLUŞTURULAN ANA KOMİSYONLAR (أربع لجان الرئيسية)

Mümin Tefvik el-Anân başkanlığında ana komisyonlar oluşturularak, her bir komisyon belirlenen hedeflere ulaşmak için kendilerine verilen görev ve faaliyetleri yerine getirmişlerdir.

2.5.1. İzleme ve Koordinasyon Komisyonu (لجنة المتابعة والتنسيق):

Üyeleri: Mümin Tevfik el-Anân ve Muhammed Subhi Abs

Görevi: Programı yürüten komisyonlar arasında koordinasyonun doğru çalışmasını temin etmek üzere araştırmacı, hazırlayan, telif eden, yazan, redakte eden, program geliştiren ve dersi uygulayan komisyon üyelerinin çalışmalarını izleyerek ilerlemeye katkı sağlamaktır.

2.5.2. Hazırlama ve Telif Komisyonu (لجنة الاعداد والتأليف):

Görevi: Metinlerin yazılması ile redakte ve etüd edilerek yeniden ifade kalıbına dökülmesi, her ünite için gerekli olan alıştırmaların hazırlanması ile bunun belirlenen genel hedeflere ve her ders için istenen dil becerilerine göre düzenlenmesi ile bunun İzleme ve Koordinasyon Komisyonunun kontrolünde belirlenmiş genel program çerçevesinde tabir ve kalıp ifadeler, cümleler, terkipler ile uygulamalı alıştırmalara ait malumatın dil seviyesine uygunluğunun ölçülmesini içermektedir.

2.5.3. Kontrol ve İnceleme Komisyonu (لجنة المراجعة والتدقيق):

Üyeleri:

Dr. Bekri Şeyh Emin

Dr. Fahreddin Kabave

Dr. Mahmud Mısri

Ali Hamdullah

Dr. Mazin el-Mübarek

Mahmud Vefa Bey

Görevi: Detaylı olarak teknik, dil ve pedagojik açılardan programın taslağının kontrol edilmesi ile kitapta kullanılan her seviyedeki metin, cümle ve ifadelerin uzun yıllara dayalı tecrübeden oluşan birikimle değerli katkılar sağlayacak şekilde katkılarının ortaya konulmasını kapsamaktadır.

2.5.4. Nihai Yazım Komisyonu (لجنة التحرير النهائي):

Üyeleri:

Muhammed Subhi Abs

Emir Velîd es-Sîbâî

Muhammed Said el-Ebraş

Mahmud Vefa Bey

Görevi: Diğer komisyonların hepsinin tecrübe birikimi ile Lisanu'l-Ümm merkezinde yapılan derslerin katkılarının eklenmesiyle teorik ve pratik bilimsel esaslarla geliştirilmesini gerçekleştirmektir.

Orta seviye (1) ve ileri seviye (1) kitaplarının bir ve ikinci üniteleri, daha önceki kitaplarda geçen ünitelerde işlenen konuların genel tekrarı mahiyetinde alıştırma içerir. Bu alışırmalarda özellikle gramer konularının tekrarı ve pekiştirilmesinin amaçlanmış olduğu söylenebilir. Ayrıca bu komisyon tarafından öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmek için flash kartlar hazırlanmıştır.

2.6. SİLSİLETU'L-LİSAN SETİNİN İÇ YAPISI:

Bir üniteyi oluşturan ana bölümler şunlardır:

2.6.1. Ünite Başlığı (عنوان الوحدة):

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinde başlıklar ünite konusunu özetleyecek biçimde seçilmiştir. Sağ tarafında kaçınıcı ders olduğu sol tarafında ise varsa gramer konusu ve derste işlenecek harfler verilmiştir.

2.6.2. Dersin Kelimeleri (كلمات الدرس) :

Ünitelerin ve alıştırmaların içerisinde geçen yeni kelimeler verilmiştir. Burada fiiller bazen derste geçtiği sığayla bazen de hem mazi hem de muzari sığasıyla, isimler genelde cemi mükesserleriyle birlikte verilmiştir. Kurallı çoğulları bilmek bu tür çoğulları bilmekten daha kolay olduğundan bunlar daha fazla verilmiştir. Özellikle nesnelerle ilgili kelimeler, serinin bir aboneliği kullanıcı adı ve şifre ile internetten erişilebilen interaktif sürümünde öğrenimi kolaylaştırmak ve pekiştirmek amacıyla üzerine tıklatıldığında kelimenin anlamıyla uyumlu resim verilecek şekilde tasarlanmıştır. Öğrencilere derse başlamadan önce üniteye geçecek olan kelime öğrenme imkânı sağlanmaktadır.

2.6.3. Dersin Kalıp ifadeleri (تعبيرات الدرس):

Bu kısımda derste ilk defa kullanılacak kalıp ifadeler verilmektedir. Böylece öğrencilere derse başlamadan önce dil eğitiminde en zor aşamalardan biri olan üniteye geçecek olan kalıp ifadeleri öğrenme imkânı sağlanmaktadır.

2.6.4. Resimlere Bak ve Cevapla (انظر إلى الصورة وأجب):

Kenarında mercek resmi bulunan bu kısımda yer alan resimlerin altında birkaç soru bulunmaktadır. Resimlerle ilgili sorularda basitten zora doğru aşamalı bir yöntem takip edilmiştir. Bu alıştırmaların maksadı öğrencilerin dikkatini konuya

çekmek ve konuşma becerisinin geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Aynı zamanda resimler cümle kurulmasını kolaylaştırmaktadır.

2.6.5. Dinle ve Tekrar Et (استمع وردد):

Bu alıştırmada ilk ünitelerde harflerin başta, ortada ve sonda yazılışları verilmiş ve kelimelerin doğru şekilde telaffuz edilmesini sağlamak amacıyla seslendirmiştir. Ayrıca kısa ve uzun ünlülerle telaffuzlar vurgulanmış ve yazılışları verilmiştir. Dördüncü kitaptan itibaren bu bölüm kaldırılmıştır.

2.6.6. Duyduğunu Yaz (اكتب ما تسمع):

Bu bölümde Arap alfabesinin doğru biçimde yazımının geliştirilmesi amacıyla dikte alıştırması yapılmaktadır. Öğrencilerden ünite de geçen kelime ve kalıplardan bazılarını dinlemeleri ve duyduklarını doğru olarak yazmaları beklenmektedir. Kelimelerin okunuşları arasında yaklaşık on saniyelik bir boşluk verilerek öğrenciler, dikkatli dinlemeye ve hızlıca yazmaya zorlanmaktadır. Kitapların interaktif sürümünde bu kelime ve kalıpların doğru yazım biçimleri de verilmektedir. Böylece öğrenciler alıştırmayı bitirdikten sonra yaptıklarını anında doğru cevaplarla karşılaştırma imkânı bulmakta ve öğrenimini pekiştirmektedir.

2.6.7. Dinle ve Oku (استمع وأقرأ):

CD resmi bulunan bu bölümde dinleme ve sonrasında aynı metnin okunması istenmiştir. Bu şekilde hem dinleme hem de okuma becerisinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kısım diyalog veya okuma parçasından oluşmaktadır. Dersin ana unsurunu oluşturan bu kısım stüdyo ortamında anadili Arapça olan uzman kişiler tarafından seslendirilmiştir. Kayıtlarda ünitenin konusuna uygun arka plan seslemesi de bulunmaktadır. Ayrıca her metnin konusuyla ilgili bir veya iki resim bulunmaktadır. Kullanılan resimler öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde tasarlanmıştır. Kişi veya tarihi şahsiyetlerden yahut önemli mekânlardan bahsedilen derslerde gerçek resimler kullanılmıştır. Ünitenin uzunluğuna göre benzer şekilde

aynı ünite içerisinde ikinci bir parçası verilmiştir. Bu metinler üniteye öğretilmesi hedeflenen dilbilgisi kurallarını içerecek şekilde düzenlenmiştir.

2.6.8. Parça ile İlgili Soruları Cevaplandır (أجب عن الأسئلة حسب النص):

Bu kısım bir önceki bölümde geçen metin veya diyalogu anlamaya dayalı sorulardan oluşmaktadır. Soru sayısı ortalama dört adettir. Bu kısımda sadece sorular yazılmıştır. Bu soruların cevapları interaktif sürümde yazılı olarak verilmiş, interaktif sürümünde cevabı verilecek şekilde düzenlenmiştir. Bu bölümde her halükarda soru sayısı konuşma becerisini geliştirme hedefine yönelik olarak artırılabilirse fayda temin edeceği düşünülmektedir.

2.6.9. Çeşitli Alıştırmalar (التمارين المتنوعة):

Bu bölümde metinlerde sıklıkla geçen kelime ve kalıp ifadeleri pekiştirmeye yönelik çeşitli alıştırmalara yer verilmiştir.

Mesela: “Aşağıdaki cümleleri oku ve altı çizili kelimelere dikkat et,

A sütunundaki cümleleri, B sütunundaki benzer olanlarıyla eşleştir,

Boşluklara uygun kelimeleri yaz,

Örnekte olduğu gibi yaz” şeklinde bazı alıştırmalar ile dağınık olarak verilmiş harflerin anlamlı bir kelime, ileriki aşamalarda ise verilen kelimelerin cümle haline getirilmesi alıştırmaları yanı sıra verilen resimlerle cümlelerin eşleştirilmesi gibi değişik alıştırmalara da yer verilmiştir.

2.6.10. Dilbilgisi (القواعد):

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinde gramer kuralları verilmiştir. Gramer konularını ayrıntılı bir şekilde ele alan yoğun bir gramer bilgisi yüklemek yerine sette konunun sadece üniteye geçen kısmının açıklamasına yer verilmiştir. Yani belli bir gramer konusunu öğretilirken tümevarım yöntemiyle parça parça öğretme yolu

benimsenmiştir. Bu konuda serinin biraz güçlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle Türk öğrenciler bu konuda çok zorluk yaşamakta ve eğitim kurumları ek kitaplar okutmaktadır. Okutulan diğer kitaplar Silsile serisine göre daha zor olduğundan öğrenci gramer kitaplarına daha fazla vakit ayırmak zorunda kalmaktadır.

2.6.11. Dinleme CD'si (القرص المضغوط):

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin her kitabının bir dinleme CD'si bulunmaktadır. Bu CD'nin içerisinde parça olarak anadili Arapça olan (native speaker) uzmanlar tarafından stüdyo ortamında kaydedilmiş ses kayıtları yer almaktadır. Ünitelerde yer alan dinleme bölümleri kulaklık sembolüyle belirtilmiş ve öğrencinin bilgisayardan veya telefonuna yükleyerek rahatça ulaşabilmesi için her biri numaralarla kodlanmıştır. Kodlar aynı şekilde 1-01-01 (Birinci kitap, birinci ders, birinci alıştırmaya şeklinde gösterilmiş ve CD içerisinde de aynı şekilde kolaylıkla bulunabilmektedir. CD'ler derslerin ünitelerinde yer alan ana metin ve diyalogların ses kayıtları ile dinleme alıştırmalarının kayıtlarını içermektedir. Benzer şekilde çalışma kitabında da her ders için en az iki adet dinleme alıştırması hazırlanmıştır. Bu alıştırmalarda genellikle öğrenciden dinlediği alıştırmalarla ilgili cevapları yazması istenmektedir. Öğretmen kılavuz kitabında orta seviyenin ikinci kitabına kadar olan kısmın dinleme alıştırmalarının cevapları verilmektedir. Böylece öğrenciye verdiği cevapları, doğru şekilleriyle karşılaştırma imkânı sunulmuştur. Ancak ileri seviye kitaplarındaki dinleme alıştırmalarının cevaplarının verilmemiş olması bir eksiklik olarak görülebilirse de bu eksiğin web desteği ile giderildiği görülmektedir.

2.7. ÇALIŞMA KİTABI (كتاب التدریبات):

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisi için sadece Arapçaya Giriş 1-2 kitapları için bir adet öğrenci çalışma kitabı hazırlanmıştır. Siyah-beyaz olarak tasarlanmış olan kitap, yeni kelime ve kalıpların kolay edinilmesi için resimler ve grafiklerle desteklenmiştir. Abs, Muhammed, es-Sîbaî, Amir, el-Ebraş, Muhammed, Bey, Mahmud, Silsiletu'l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğrenim Serisi. (Çalışma Kitabı) İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Vakıf Üniversitesi Yayınları, 2013

2.8. ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABI (كتاب (دليل) المعلم):

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin bütünü için sadece 92 sayfalık bir öğretmen kılavuz kitabı hazırlanmıştır. Bu kitapta öğretim serisi içerisindeki derslerle ilgili öğretmene rehberlik edecek ayrıntılı rol uygulamalarına yer verilmiştir. Kitap; ana hatlarıyla Arap dilinin özellikleri, Arapçanın yabancılara öğretiminde karşılaşılan zorluklara değindikten sonra hazırlık kitaplarının öğretiminde uygulanacak yöntemle ilgili teorik bilgilere yer vermektedir. Bir ünitenin her aşamasında öğretmenin izlemesi gereken yollara ilişkin detaylı ve yol gösterici bilgilere yer verilmiştir. Öğretmen Kılavuz Kitabı komisyondan üç kişi tarafından hazırlanmıştır. Abs, Muhammed, es-Sîbaî, Amir, el-Ebraş, Muhammed, Bey, Mahmud, Silsiletu'l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğrenim Serisi. (Öğretmen Kılavuz Kitabı) İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Vakıf Üniversitesi Yayınları, 2013

2.9. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ:

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinde ölçme değerlendirme faaliyetleri için "el-Lisanu'l-Umm" The Mother Tongue Arabic Language Center kurumu tarafından hazırlanan sınavların kullanılması imkânı vardır. Her on derste bir sınav bulunmakta ve bu sınavlar sadece *Silsiletu'l-Lisan* kitaplarıyla eğitim yapan kurumlara gönderilmektedir. Sınavlar, okuma-anlama ve dinleme becerilerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Sınavlarla ilgili olarak; soruların kaliteli ve ilk defa sorulacak olanlardan seçilmesi göz önünde bulundurularak merkez tarafından yeni sınavların hazırlanması objektif başarıyı artıracaktır.

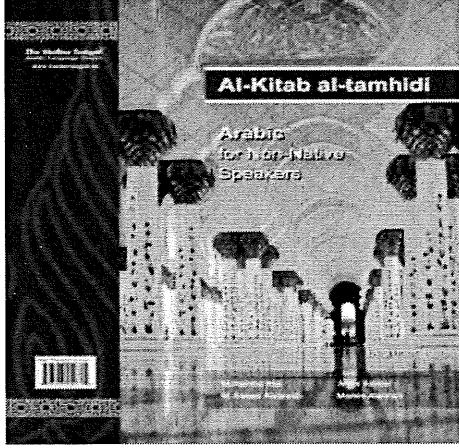
Sınav uygulamalarında tasarım ve içerik olarak belirlenen yöntem olumlu bulunmaktadır. Ölçme esaslarında ünitelerde dilbilgisi öğretimine çok az yer verilmesine rağmen sınavlarda gramer bilgisine dayalı soruların çok fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu da öğrencilerin daha fazla sınava yönelik çalışmalarına yol açmakta ve öğretmenlerden ders esnasında konunun dışına çıkarak daha fazla gramer açıklaması talep etmelerine sebep olmaktadır. Bu amaçla yeni hazırlanacak sınavlarda gramere dayalı soruların azaltılmasının ve daha dengeli bir dağılım yapılmasının yararlı olacağını değerlendirmekteyiz. Mesela; gramerle ilgili sorularda metin içerisinde isim veya sıfat tamlamalarının vb. tespitinin yapılması gibi genel

ölçümler kullanılabilir. Sınavlarda yer alan dinleme bölümlerinin ses kayıtları bulunmamaktadır. Bu kayıtların yapılması uygun olacaktır. Ayrıca ileriki derslerde dinleme-anlama ile ilgili soruların artırılmasının hatta müstakil dinleme sınavları hazırlanmasının yararlı olacağı kanısındayız. Silsiletu'l-Lisan eğitim serisini kullanan kurumlar arasında sınav uygulama güvenirliğinin sağlanması için aynı seviyeye ait sınavların sayısının artırılmasının yararlı olduğunu düşünüyoruz. Sınavlar PDF formatında hazırlandığı için üzerinde değişiklik yapılamamaktadır. Öğretmenlerin ihtiyaç duyabileceği değişiklik ve ilavelerin yapılmasına imkân verecek şekilde sınavların Word formatında hazırlanmasının daha faydalı olacağı kanaatindeyiz. 4 seviyenin ayrı sınavları bulunmaktadır. Bu sınavlar, Silsile serisinin sınavlarının ilk sayfaları: 6 ila 8 sayfadan oluşan toplam 18 sınav bulunmakta ve bunlar dört beceri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme ile ses problemlerini ölçmektedir.

Tamhidi 1-2	6
Mübtedi 1-2	4
Mütevassıt 1-2	4
Mütekaddim 1-2	4

2.10. KİTAPLAR

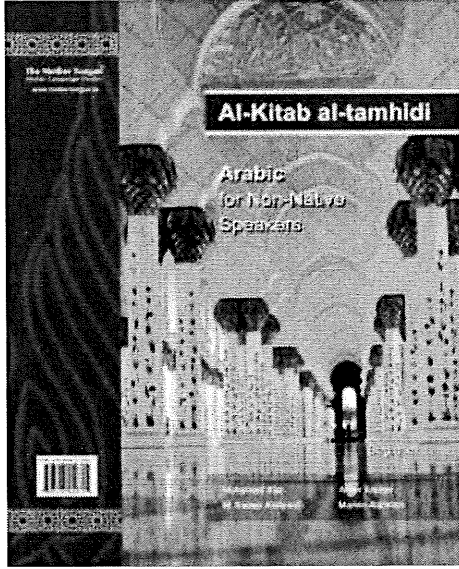
2.10.1. Arapçaya giriş-1

Arapçaya giriş	الكتاب التمهيدي
Arap Harfleri: Telaffuz-Okuma-Yazma 17 sayfa(1-17)	- الحروف العربية نطقاً وقراءة وكتابة
Tanışma ve selamlaşma 8 sayfa(18-25)	التعارف والتحيات
Ülkeler ve Diller 6 sayfa(26-31)	البلدان واللغات
Yolculuk 6 sayfa(32-37)	- السفر
Ulaşım 8 sayfa(38-45)	المواصلات
İş 8 sayfa(46-53)	- العمل
İletişim 8 sayfa(54-61)	الاتصالات
Aile 7sayfa(62-69)	العائلة
Genel Alıştırmlar 4 sayfa(70-73)	التدريبات عامة
Günlük Aktiviteler 8 sayfa(74-81)	نشاطات يومية
Giysiler 6 sayfa(82-87)	الملابس
Yemek ve Öğünler 8 sayfa(88-95)	الطعام والوجبات
Zaman 7 sayfa(96-103)	الوقت
Sıfatlar 12 sayfa(104-115)	صفات

Ev 10 sayfa(116-125)	المنزل
Genel Alıştırmalar 5 sayfa(126-130)	تدريبات عامة

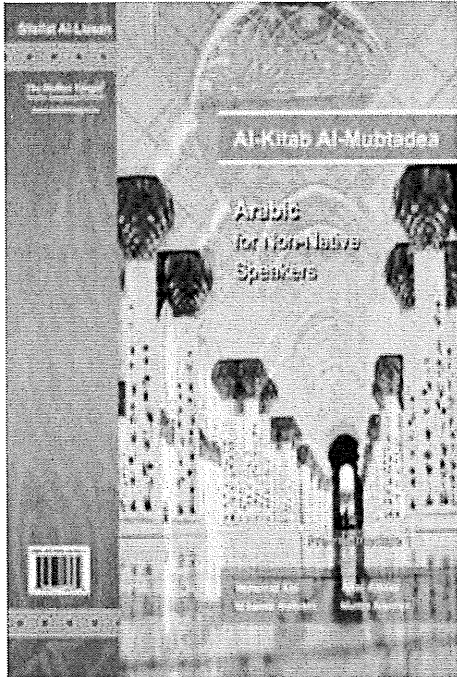
2.10.2. Arapçaya giriş-2

Arapçaya giriş	الكتاب التمهيدي
Alışveriş 8 sayfa(2-9)	التسوق
Onaylama ve Reddetme 8 sayfa(10-17)	الموافقة والمخالفة
Yılın Kısımları 8 sayfa(18-25)	أقسام السنة
Kilo ve Boy 8 sayfa(26-33)	الوزن والطول
Köy ve Şehir 8 sayfa(34-41)	الريف والمدينة
Duygular 8 sayfa(42-49)	المشاعر
Duyular 7 sayfa(50-57)	الحواس
İnsan Bedeni 7 sayfa(58-65)	جسم الإنسان
Genel Alıştırmalar 4 sayfa(66-69)	تدريبات عامة
Hava Durumu 10 sayfa(70-79)	أحوال الجو
Hayvanlar 8 sayfa(80-87)	الحيوانات
Otel	الفندق

8 sayfa(88-95)	
Turistik Bir Gezi 8 sayfa(96-103)	جولة سياحية
İlişkiler 8 sayfa(104-111)	المناسبات
Sağlık 8 sayfa(112-119)	الصحة
Gelecek 8 sayfa(120-129)	المستقبل
Genel Alıştırmalar 4 sayfa(130-133)	تدريبات عامة

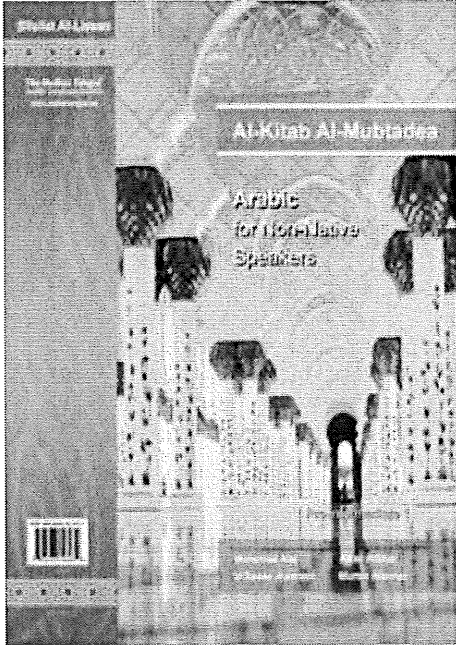
2.10.3. Başlangıç Seviyesi-1

Başlangıç Seviyesi	الكتاب المبتدئ
Aile Hayatı 6 sayfa(2-8)	الحياة العائلية
Mobilya ve Dekor 8 sayfa(12-19)	الأثاث
Tıp 6 sayfa(22-28)	الطب
Çarşılar 6 sayfa(32-37)	الأسواق
Spor 9 sayfa(42-50)	الرياضة

Genel Ağıştırmalar 4 sayfa(54-57)	تدریبات عامة
Tarihi Mekanlar 6 sayfa(58-63)	أماكن تریخية
Sofra 6 sayfa(70-76)	المائدة
Hayvan Âlemi 8 sayfa(80-87)	عالم الحيوان
Dış görünüş 8 sayfa(90-97)	المظهر
Zanaatlar 9 sayfa(102-110)	الصناعات
Genel Ağıştırmalar 4 sayfa (114-117)	تدریبات عامة

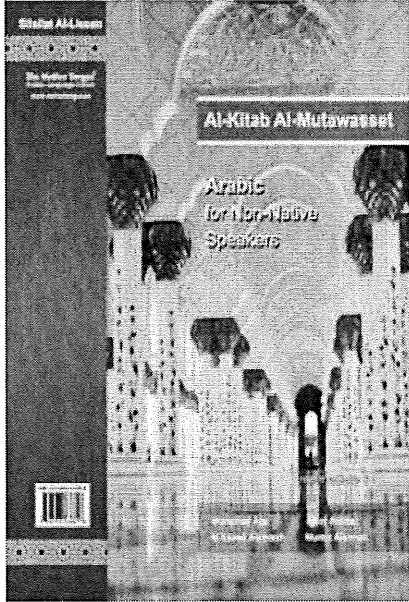
2.10.4. Başlangıç Seviyesi-2

Başlangıç Seviyesi	الكتاب المبتدئ
Turizm 10 Sayfa(2-11)	السياحة
Eğlence 8 sayfa(14-21)	التسلية
İlişkiler 9 sayfa(24-32)	المناسبات
Sağlık 9 sayfa(36-44)	الصحة

Yiyecek ve İçecekler 8 sayfa(46-53)	الطعام والشراب
Genel Alıştırma 6 sayfa(60-65)	تدريبات عامة
Uzay 11 sayfa(66-76)	الفضاء
İletişim Çağı 7 sayfa(80-86)	عصر الاتصالات
Ahlak 8 sayfa(92-99)	الأخلاق
Ülkeler ve İklimler 8 sayfa(104-111)	بلدان وأقاليم
Geçmiş ve Günümüz 10 sayfa(116-125)	الماضي والحاضر
Genel Alıştırma 6 sayfa(128-133)	تدريبات عامة

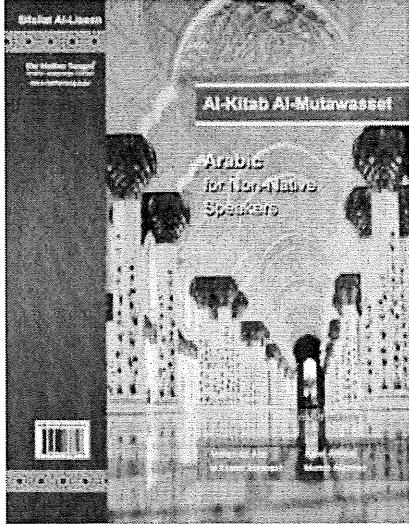
2.10.5. Orta Seviye-1

Orta Seviye	الكتاب المتوسط
Yılın Mevsimleri 12 sayfa(2-13)	فصول السنة
Uzay 12 sayfa(16-27)	الفضاء
Müzik 12 sayfa(30-41)	الموسيقى
Eğitim 10 sayfa(44-53)	التربية
Meslek ve İşler	مهن وأعمال

11 sayfa(60-70)	
Genel Alıştırımlar 4 sayfa(74-77)	تدريبات عامة
Toplumsal Kurumlar 13 sayfa (78-90)	مؤسسات اجتماعية
Toplum Kuralları 12 sayfa(94-105)	آداب اجتماعية
Anılar 10 sayfa(110-119)	ذكريات
Endülüs 9 sayfa(124-132)	الأندلس
Toplumsal Tabakalar 10 sayfa(138-147)	الطبقات الاجتماعية
Genel Alıştırımlar 4 sayfa(152-155)	تدريبات عامة

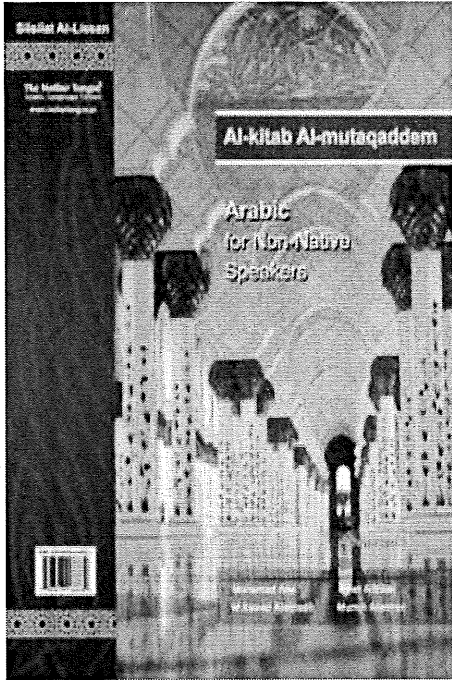
2.10.6. Orta Seviye-2

Orta Seviye	الكتاب المتوسط
Savaş ve Barış 10 sayfa(2-11)	الحرب والسلام
Kültürel Farklılıklar 12 sayfa(16-27)	اختلافات الثقافات
Matematik 9 sayfa(32-40)	الرياضيات
Bitkiler 7 sayfa(46-52)	النبات
Bilim ve Bilgi	العلم والمعرفة

11 sayfa (60-70)	
Genel Alıştırımlar 6 sayfa(76-81)	تدريبات عامة
Kamuoyu Yoklaması 12 sayfa(82-93)	الاستطلاع
Umut ve Arzular 13 sayfa(98-110)	أمل وطموحات
Kirlilik 11 sayfa(114-124)	التلوث
Doğa Olayları 9 sayfa(130-138)	أحداث الطبيعة
Medeniyetler 13 sayfa(144-156)	حضارات
Genel Alıştırımlar 6 sayfa(159-164)	تدريبات عامة

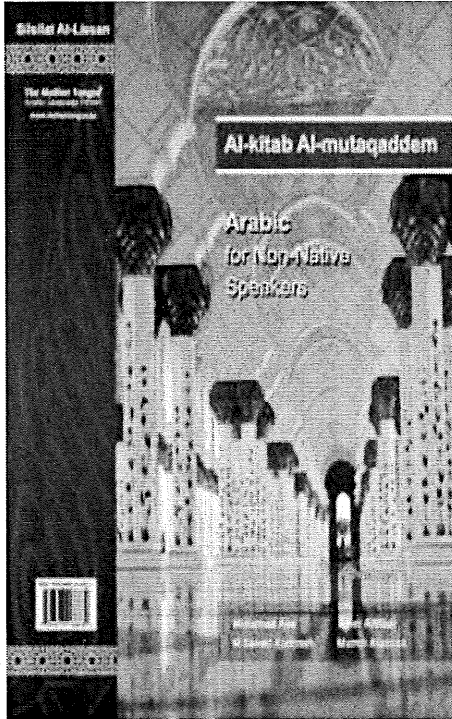
2.10.7. İleri Seviye-1

İleri Seviye	الكتاب المتقدم
Yapı ve Ümran 7 sayfa(2-8)	البناء والعمران
Su 7 sayfa(14-20)	الماء
İnsan Hakları 10 sayfa(26-35)	حقوق الإنسان
Arap Edebiyatı 11 sayfa(38-48)	الأدب العربي
Arap Kültürü	الثقافة العربية

8 sayfa(52-59)	
Genel Alıştırılmalar 6 sayfa(64-69)	تدريبات عامة
Tıp Bilimi 9 sayfa(70-78)	علم الطب
Şiir ve Meseller 7 sayfa(84-90)	شعر و أمثال
Edebiyatın Güzelliği 8 sayfa(96-103)	روعة الأدب
Arap Edebiyatında Öykü 7 sayfa(108-114)	القصة في أدب العربي
Genel Alıştırılmalar 6 sayfa(119-124)	تدريبات عامة

2.10.8. İleri Seviye-2

İleri Seviye	الكتاب المتقدم
Üstün Sıfatlar 10 sayfa(2-11)	صفات نبيلة
Malezya 8 sayfa(16-23)	ماليزية
Edebiyat 7 sayfa(28-34)	الأدب
Bilginler ve Öğrenenler	علماء ومتعلمون

7 sayfa(38-44)	
Medya 7 sayfa(48-54)	الإعلام
Genel Alıştırmalar 6 sayfa(58-63)	تدريبات عامة
Arap Şiiri 8 sayfa(64-71)	الشعر العربي
Halk Sanatları 8 sayfa(76-83)	الفنون الشعبية
Tıp 8 sayfa(88-95)	الطب
Öykü 10 sayfa(100-109)	القصة
Genel Alıştırmalar 6 sayfa(112-117)	تدريبات عامة

2.11. DEWEY DECIMAL CLASSIFICATION (DEWEY ONDALIK SINIFLANDIRMASI)

Kurucusu Melvil Dewey'in (1851-1931) adıyla anılan 1872 yılında tasarlayıp 1876'da başlattığı bir bilgi sınıflama sistemidir. Dewey'in bu çalışması kütüphanecilikte bir devrim olarak nitelendirilmekte ve bu sebeple kendisine modern kütüphaneciliğin babası denilmektedir. Bu sistemde bilgi en genel tasnife göre 10 ana sınıfa ayrılır ve alt bölümler bu sisteme göre 10, 100, 1000 şeklinde dallara ayrılır. Dewey Ondalık Sınıflandırması günümüzde dünyada çok yaygın bir kullanıma sahiptir. Dünyada yaygın olarak kullanılan diğer sistemler de şunlardır.

BC (Bliss bibliographic classification), LCC (Library of Congress Classification)

CLC (Chinese Library Classification), CC (Colon Classification)

Eğitim setimizde hem kitap serisini yazan hem de Türkiye'de basımına yetkili kurumların özellikle vurgulamış oldukları bu sınıflandırma sisteminin konularının görülmesi bize bir kıyaslama imkânı verecektir.

2.11.1. Dewey Ondalık Sınıflandırma Başlıkları

2.11.1.1. Temel Konu Sınıflandırma Başlıkları

Bu sınıflandırma kendi içinde alt sınıflandırmalara tabi tutulmakta ve yeni konular ortaya çıktıkça konu başlıkları ilgili rakamın altında tasnif edilmektedir. Ülkemizde yaygın olarak kullanılan bu sisteme alışıldığı takdirde gerek Arap dünyasında gerekse batıda sadece dil farkıyla aynı sistemi kullanma fırsatı elde edilmiş olur. Bu durum çok çeşitli avantajlar sağlar.

Sınıflama No	Ana Konu Başlığı	Sınıflama No	Ana Konu Başlığı
000-099	Bilgi ve Genel Konular	500-599	Bilim ve Matematik
100-199	Felsefe ve Psikoloji	600-699	Teknoloji
200-299	Din	700-799	Sanat ve Rekreasyon
300-399	Sosyal Bilimler	800-899	Edebiyat
400-499	Dil	900-999	Tarih ve Coğrafya

2.11.1.2. Alt Konu Sınıflandırma Başlıkları

Aşağıda verilen başlıklar örnek olarak ve genellikle seride kullanılan başlıkların benzerleri olarak alınmıştır. Konu başlıkları, bir bilgi kaynağının konusunu tanımlayan bir kelime ve kelime grubudur. Dolayısıyla Silsile setinde başlıkların Dewey'den alınması esere belli nitelikler kazandırmıştır.

000 Bilgi ve Genel Çalışmalar	100 Felsefe ve Psikoloji
000 Bilgi ve Sistemler	100 Felsefe
010 Kaynakçalar	110 Metafizik
020 Kütüphane ve Bilgi Bilimleri	120 Epistemoloji
030 Ansiklopediler	150 Psikoloji
050 Süreli Yayınlar	160 Mantık
070 Medya, Basın ve Yayın	170 Ahlak

090 El Yazmaları ve Nadir Eserler	
-----------------------------------	--

200 Din	300 Sosyal Bilimler
200-290 Hristiyanlık ve Alt Konuları	300 Sosyal Bilimler/Sosyoloji/Antropoloji
291 Karşılaştırmalı Din Çalışmaları	310 Genel İstatistik
292 Klasik Dinler (Yunan ve Roma)	320 Siyaset Bilimi
296 Yahudilik	330 İktisat
297 İslam	340 Hukuk
297.0 İslam Dini Genel	350 Kamu İdaresi
297.1 Kuran İlimleri	360 Sosyal Hizmetler
297.2 Tefsir	370 Eğitim
297.3 Hadis	380 Ulaşım
297.4 Kelam	390 Halk Bilim
297.5 Fıkıh	
297.6 İslam Mezhepleri	
297.7 Tasavvuf	
297.8 İslam Ahlakı	
297.9 İslam Tarihi	
299 Diğer Dinler	

400 Dil ve Dilbilim	500 Bilim ve Matematik
401 Yazı Sistemleri	500 Bilim
402 Kökenbilim Etimoloji	510 Matematik
403 Sözlükler	520 Astronomi
404 Sesbilim Fonoloji	530 Fizik
405 Yapısal Sistemler Gramer	540 Kimya
407 Lehçebilim ve Artzamanlı Dilbilim	550 Yer Bilimleri
408 Standart Kullanım	560 Fosil Bilim
	570 Yaşam Bilimleri

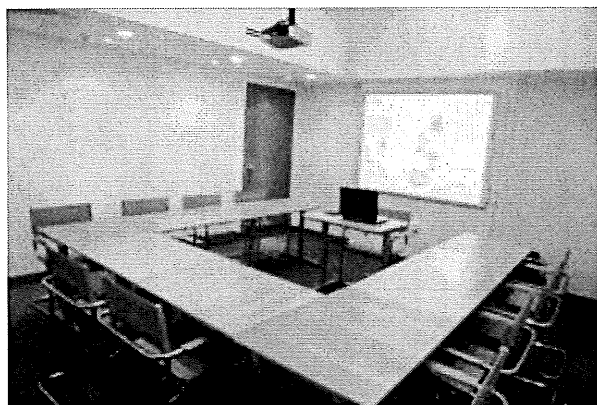
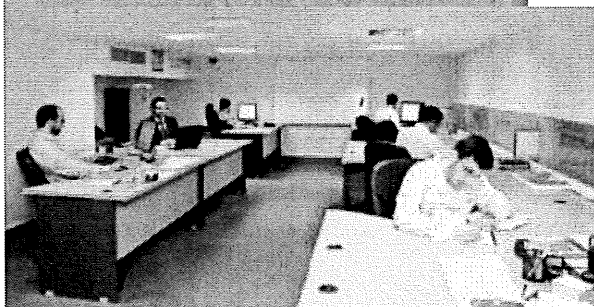
409 Yapısal Dil	580 Bitki Bilimleri
410 Dilbilim	590 Hayvan Bilimleri
490 Diğer Diller	
492.7 Arapça	

600 Teknoloji	700 Güzel Sanatlar
600 Teknoloji	720 Mimari
610 Tıp ve Sağlık	730 Heykel, Seramik ve Metal İşleri
620 Mühendislik	760 Grafik Sanatlar
630 Ziraat	770 Fotoğraf ve Dijital Sanat
640 Ev ve Aile Yönetimi	780 Müzik
690 Yapı ve İnşaat	790 Spor, Oyun ve Eğlence

800 Edebiyat	900 Tarih ve Coğrafya
800 Edebiyat, Belagat ve Tenkit	900 Tarih
813- Türk edebiyatı	910 Coğrafya ve Seyahat
823 İngiliz edebiyatı	920 Özgeçmiş ve Şecere
828.33 Amerikan edebiyatı	
833 Alman edebiyatı	
843 Fransız edebiyatı	
853 İtalyan edebiyatı	
890 Diğer Dillerin Edebiyatları	
892.7 Arap edebiyatı	

2.12. “EL-LİSANU’L-UMM” THE MOTHER TONGUE ARABIC LANGUAGE CENTER ADLI ARAPÇA EĞİTİM KURUMU

Kurumun sitesinden edindiğimiz bilgilere göre dil merkezi hakkındaki bilgiler aşağıda verilmiştir.

2.12.1. Genel Durum

2005 yılında Yabancılara Arapça öğretimi konusunda uzman bir kuruluş olarak kurulan “el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumu Merkezi Yabancılara Arapça öğretimi konusunda bilimsel ve mesleki standartların yükseltilmesini amaçlamaktadır.

“el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumu Merkezini farklı kılan en önemli husus sadece Yabancılara Arapça öğretimine ağırlık vererek bu konuda uzmanlaşan bir merkez olmasından ileri gelmektedir. Aynı şekilde bünyesinde önemli akademik isimler ile yetkin öğretmenler, eğitimciler ve tecrübeli uzmanların gözetiminde uluslararası akademik ölçütlere sahip ve değişik seviyelerdeki ihtiyaçları karşılamaya yönelik Arapça öğretim metotları hazırlama birimi bulunmaktadır. Merkez bu kimselerin periyodik ve sürekli bir eğitime tabi tutulmasına özen göstermektedir.

“el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumu Merkezinde modern fasih ve konuşma diline yakın Arapçanın kullanılmasına özen göstermekteyiz. Çünkü konuşma diline yakın Arapça, ülkeden ülkeye değişen avam lehçelerinin aksine Arap dünyasının her tarafında anlaşılmaktadır. Keza modern Arapça genel olarak Arap basın dili olarak ta ön plana çıkmaktadır. Lehçelerin aksine Fasih Arapça ticari ve resmi yazışmalar yanında bütün Arap milletlerince yazı dili olarak kullanılmaktadır.

“el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumu Merkezi eğitim faaliyetini daha aktif ve etkin hale getirmek ile öğrenenleri harekete geçirmek ve onlara faydalı olmak için görsel ve işitsel tüm araçları kullanmaktadır.

- ✓ Genel Temel Arapça
- ✓ İleri seviye için Arapça
- ✓ Diplomatlar için Arapça
- ✓ İş amaçlı Arapça
- ✓ Arapça konuşma

- ✓ Şirketler için özel Arapça kursları

Silsiletü'l-lisan serisinin hedefleri

Aşağıdaki dil becerilerinde temel yeterliliğe ulaşmak:

1. Arapça konuşmaları veya ses materyallerini tam olarak anlama becerisi.
2. Yazılı materyallerin kusursuz bir şekilde anlaşılmasını kolaylaştırır.
3. Akıcı konuşma ve kendini ifade etmeyi sağlar.
4. Kelime, cümle ve deneme yazma yeteneği.

Aşağıdaki dilbilimsel unsurları uygulamada temel yeterliliğe ulaşmak:

1. Arapça sesler, harflerin özellikleri ve telaffuz problemlerini çözme
2. Günlük yaşamda kullanılan konularla ilgili kelime ve ifadeler.
3. Gramatik ses yapıları.
4. Arapça konuşanlar ile iletişim kurma konusunda temel yeterliliğe sahip olmak.
5. Arapça konuşanlar ile iletişimde kültürel yeterliliğe ulaşmak

2.12.2. Silsiletü'l-lisan Serisi:

Silsiletü'l-lisan Serisi, kıdemli Arap dili profesörlerinin gözetiminde nitelikli yerli Arapça öğretmenlerimiz tarafından ortaya konuldu ve geliştirildi. Seri, bazı pratik gramer kurallarına ek olarak, dilin konuşma, okuma ve yazma gibi tüm yönlerini ve unsurlarını kapsar. Bu konular aynı zamanda öğrencinin tüm gereksinimlerini de karşılar, ihtiyaç duyulan ve kapsamlı bir şekilde ele alınan tüm konuları kapsar. Sosyal bilimler konularının belirlenmesi Dewey Ondalık Sistemine göre seçildi.²⁹

2.12.3. Silsiletü'l-lisan Serisinin Seviyeleri:

Ana Dil Merkezi, CEFR ölçeğini Arapçayı ikinci dil olarak öğretim seviyelerine ayırmada kullanılır.

²⁹ Dewey sistemindeki başlıklar için yukarıdaki ilgili ölüme bakınız.

Bu 4 seviye şunlardır:

1. el-Kitab et-Temhidi (2 cilt ve alıştırma kitabı).
2. el-Kitab el-Mubtedi
3. el-Kitab el-Mutawassit
4. el-Kitab el-Mutaqaddim

2.12.4. Misyon

Arap dilinin güzelliğini, beyandaki üstünlüğünü, öğrenme ve öğretme bakımından tatlılığını hem araştırma hem de uygulama yönüyle ortaya çıkarmaktır.

2.12.5. Vizyon

Öğretmenleri eğitmek, modern öğretim programları hazırlamak ve geliştirmek, öğretim yöntemlerinden ve modern teknolojiden yararlanmak suretiyle anadili Arapça olmayan yabancılara Arapça öğretimi konusunu bütün yönleriyle geliştirmektir.

Arapça öğrenme daha kolay, hızlı ve eğlenceli oluyor sloganıyla hareket eden Ana Dil Merkezi, BAE'nin Abu Dabi şehrinde 2005'te, anadili Arapça olmayan konuşmacılara hizmet veren uzman bir Arapça dil merkezi olarak kurulmuştur. Merkezin ana odağı, Arapça öğrenim standartlarını profesyonel bir akademik seviyeye yükseltmektir. Merkez ayrıca, en yüksek uluslararası akademik standartlarda Arapça dil ders programlarının derlenmesi ve geliştirilmesi için bir dil laboratuvarı işletmektedir. Bu laboratuvar, Arap dilinde kıdemli profesörlerin denetimi altındadır. Ayrıca, Ana Dil Merkezi bu alanda engin deneyime sahip nitelikli öğretmenler istihdam etmektedir. Yüksek standartlarımızı sürdürebilmek için, öğretmenlerimiz düzenli olarak en iyi eğitim kurslarına katılmak durumundadır.

Ana Dil Merkezinde, iş, medya, yazışmalar ve günlük yaşam için en uygun biçim olarak aynı zamanda tüm Arap ülkelerinde en anlaşılır lehçe olan dünyadaki tüm Arapça konuşanlar arasında sürekli kullanılan Modern Standart (Fasih) Arapça lehçesini öğretiyoruz. Ana Dil Merkezi, öğrenme sürecini daha etkileşimli, ilginç ve

retken kılmak için en gelişmiş görsel işitsel donanımı kullanır. Hizmetlerimizin kalitesini çok ciddiye alıyoruz ve bizim için tanıtım Kalitenin mkemmelliğın ve gelişimin anahtarı olduğuna inandığımız için hizmetin en iyi şekilde olmasını sağılıyoruz.

2.12.6. Öğretmen Eğıtimi

Anadili Arapça olmayanlara Arapça ğretme yöntemi diğerk dillerden farklıdır çünkü ikinci bir dili öğretmekle ilgilidir, ancak anadili Arapça olanlara öğretmekten farklıdır. Başka bir deyişle, anadili Arapça olmayanlara Arapça öğretmek ve yeni bir iletişimin sağılanmasına yol açan bir yeterlilik “ikinci bir dil” anlamına gelirken, anadili Arapça olanlara öğretmek ise bilgi, marifet ve kültür elde etmeyi sağılayan bir sanattır. Bu sebeple, Arapça’yı anadili olanlara öğretme yöntemlerini kullanmanın mümkün olmaması sebebiyle anadili Arapça olmayanlara öğretmekten farklı bir durumdur.

Bu sebeple, Ana Dil Merkezi, ğretmenlerin diğerk insanlarla iletişim kurmasına yardımcı olmak için anadili Arapça olmayanlara Arapça ğretme becerilerini geliştirmek için Arapça ğretmenlerine uzmanlık kursları sunmaktadır. Merkez, Arapça ğretmenlerinin kültürel iletişim ihtiyaçlarına ve ğretim sürecinin başarisına yönelik profesyonel performanslarına pratik ve gerçekçi çözümler sunar. Merkez, bu öğretmenlik kurslarını, ikinci dil olarak Arapça ğretenlerinin kişiliğini geliştirmek amacıyla sunmaktadır.

Öğretmen eğıtimi bölümü şunları hedeflemektedir:

1. Anadili Arapça olmayanlara Arapça ğretim konularında eğıtim kursları hazırlamak.
2. Merkezin müfredatına uygun yenilikçi ğretim teknolojileri ve yöntemleri oluşturmak.
3. Eğıtim kurslarının sistemlerine bağılı olarak öğretime yardımcı olacak materyal geliştirmek.
4. Tüm uzmanlık alanlarındaki anadili Arapça olmayanlara Arapça ğretme işi için saygın bir iş tanımı geliştirmek.

5. Ana dili Arapça olmayan kişilere Arapça öğretimi konusunda eğitimciler için uygun iş tanımı geliştirme.

Öğretmen Eğitiminin Amaçları:

1. Öğretim zorluklarını yenilikçi çözümlerle çözme becerisine sahip olmak.
2. Daha fazla özgüvene sahip olmak ve öğrencilerle iletişim kurma yeteneğini geliştirmek.
3. İyi takım çalışması becerileri kazanmak.
4. Fusha'da çalışma ekibi oluşturma ve öğrencilerle konuşabilme.
5. Tüm gramer rollerini uygulama derslerinde sözlü ve yazılı olarak uygulamak.
6. Ana dili Arapça olmayanlara Arapça öğretiminde yöntem ve becerilerle yaratıcı düşünme.
7. Başkalarının düşüncelerine saygı duyma fikrini benimsemek.
8. Farklı kültür ve kökenlerden gelen insanlarla ilgilenmek için gerekli becerileri kazanmak ve onların kültürüne saygı duymak.
9. İnisiyatif alabilme duygusunu geliştirmek.
10. Performansını, öğretim sürecinin (bilgi, beceri, davranış) ve takım çalışmasının amaçlarının bütünleştirilmesinde pratik bir kanıt haline getirmek.
11. Bilgilerini sadece sunmamak aynı zamanda Arapça ve kültürünü toplumun hizmetinde kullanabilmek.
12. Başka görüşlere saygı duymak ve görüşüne körü körüne bağlı kalmamak için karşılıklı saygıyı teşvik etmek.

2.12.7. Öğretmenlerin Eğitim Kursları:

Öğretmenlerin Ana Dil Merkezi'ndeki eğitim kursları iki aşamaya ayrılmıştır:

1. **Teorik aşama:** Bu aşama 20 saattir ve aşağıdaki ana hatları içerir:
 - a. Dilbilime Giriş ve Dil Öğretimindeki Önemi

- b. Uygulamalı Dilbilim kaynaklarına giriş
 - c. Dil öğretme yöntemleri
 - d. Öğretim yardımcılarının tanımı
 - e. Öğretim araçlarının özü ve eğitim sistemindeki önemi
 - f. Öğretim araçları ve modern öğretim yöntemleri
 - g. Farklı dilsel alıştırma türleri
 - h. Ana dilini konuşanlar için Arapça öğretimi ile ana dili konuşamayanlar için Arapça öğretimi arasındaki fark
 - i. Dil reklamının kültürel boyutlarını anlama
 - j. Öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin hazırlığı
 - k. Neden Standart Modern Arapça “el-Fusha”
 - l. Arapça öğretmenin zorlukları ve çözümleri
 - m. Sınıf yönetimi
- 2. Pratik aşama:** Bu aşama 12 saattir ve aşağıdakileri içerir:
- a. Sınıf Yönetimi
 - b. Modern öğretim tekniklerini kullanmak
 - c. Aracı dil kullanmadan Arapça öğretme teknikleri
 - d. Telaffuz zorlukları
 - e. Arapça senaryo okurken problem çözme
 - f. Çeşitli etkinliklerle öğretmek
 - g. Arapça yapının öğretilmesi
 - h. Öğrencileri Arapça konuşmaya motive etmek ve teşvik etmek
 - i. Revizyon
 - j. Test ve değerlendirme

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ÖRNEK DERSLER

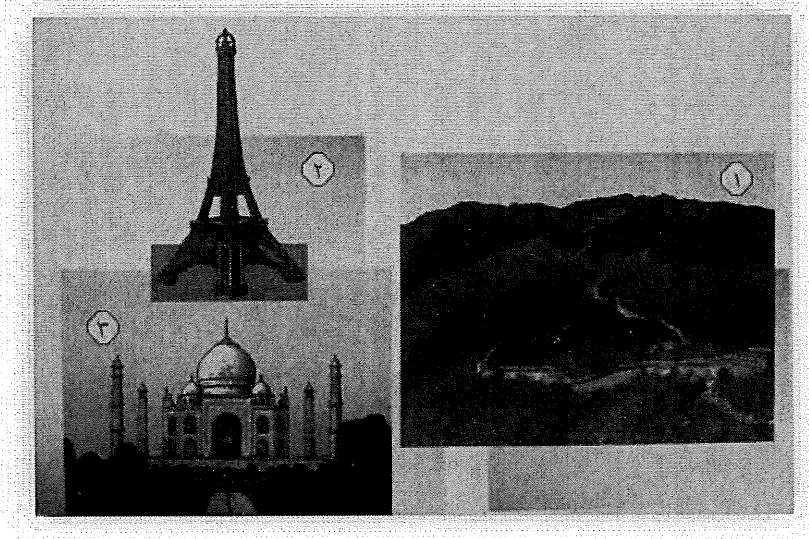
3.1. Kitaplara Göre Örnek Dersler

3.1.1. Başlangıç Seviyesi Birinci Kitap Altıncı Ders:

Bu derste tarihi mekânlar konusu ele alınmıştır. Başlığın sol tarafında gramer konusu olarak müzekker ve müennes, açık ve kapalı te (Ta-i meftuha, ta-i merbuta) konusu ele alınacağından konu başlığı olarak verilmiştir.

Dersin Kelimeleri:	كلمات الدرس
Rehber	مُرشد
Piramit (Tekil ve çoğul hali verilmiştir)	هَرَم / أهرامات
Kabir/Mezar/Gömüt/Türbe (Tekil ve çoğul)	قبر / قُبُور
Büyük/İri/Kocaman/Devasa	ضخم
Krallar	ملك / مُلوك
Heykel	تِمثال
Kule	بُرْج
Sur	سور
Tarih	تاريخ
Yüzyıl	عصر
Cesur	شجاع
Müthiş	مُدْهِش
Bilgin	عالم
Edebiyat	أدب
Şiir	شعر
Sözlük	معجم

أديب / أدباء	Edebiyatçı/Edebiyatçılar (Tekil ve çoğul)
حكاية	Hikâye

تعبيرات الدرس	Dersin Kalıp İfadeleri:
يا إلهي!	Aman Allah'ım!

انظر إلى الصّور، وأجب: Resimlere Bak ve Cevapla:

Başında mercek işareti vardır.

Üç tane resim verilmiştir. Birincisinde Çin Seddi, ikincisinde Paris'teki Eyfel kulesi, üçüncüsünde Taç Mahal verilmiştir. Daha sonra iki tane soru sorulmuştur.

ماذا ترى في الصّور السابقة؟ وأين هذه الصور؟

تحدّث عن مكانٍ تاريخيّ زُرته.

Birinci soruda, Yukarıdaki resimlerde ne görüyorsun? Ve bu resimler nerededir?

İkinci soruda, ziyaret ettiğin bir tarihi mekândan bahset soruları bulunmaktadır.

استمع، واقرأ

المُرشد: أنتم الآن أمام أهرامات
مصر المشهورة.

السَّائِحَة: يا إلهي إنها ضخمة جداً.

لماذا بنى المصريون هذه الأهرامات.

المُرشد: ليضعوا فيها قُبور المُلوك.

السَّائِحَة: كم عُمر هذه الآثار؟

المُرشد: أكثر من خمسة آلاف سنة.

السَّائِحَة: إنَّها قديمة جداً. كم رجلاً عَمِلَ في الأهرامات؟

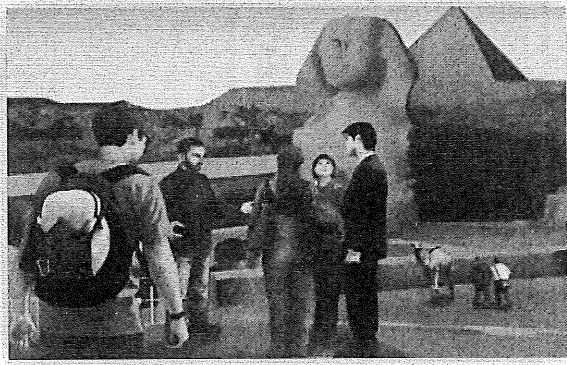
المُرشد: مئة وعشرون ألف رجل، خلال عشرين سنة.

السَّائِح: ما هذا التِّمثال الكبير؟

المُرشد: إنَّه (أبو الهول). كان المصريون يصنعون تمثالاً لرأس الملك،
ويصنعون له

جسم حيوانٍ قويٍّ.

السَّائِح: إنَّها آثارُ حضارةٍ عظيمةٍ.

Yanında kitap ve kulaklık işareti bulunan dinle ve oku bölümünde ise, önce 06-01 numaralı dinleme işareti, bu işaretin altında Mısır'da Piramitler bölgesindeki Sfenks önünde bulunan turistlere açıklama yapan rehberin bulunduğu resim verilmiştir. İlgili parçanın tercümesi şöyledir:

Rehber: Sizler şu anda, Mısır'ın meşhur Piramitlerinin önündesiniz.

Kadın Turist: Aman Allah'ım! Piramitler gerçekten çok büyük, kocaman. Mısırlılar bu Piramitleri niçin inşa ettiler?

Rehber: içine krallarının kabirlerini/mezarlarını koymak için.

Kadın Turist: bu tarihi eserlerin ömrü ne kadardır?

Rehber: 5000 yıldan fazladır.

Kadın Turist: Onlar gerçekten çok eskiymiş. Bu Piramitlerin yapımında kaç adam çalıştı?

Rehber: Yirmi yıl boyunca yüz yirmi bin adam.

Erkek Turist: Bu büyük heykel nedir?

Rehber: O Sfenks'tir. (*Ebu'l-Hûl*) Mısırlılar kralın başını heykel olarak yapıyorlardı.

Ona kuvvetli bir hayvanın cismini yapıyorlardı.

Erkek Turist: Gerçekten bunlar büyük bir medeniyetin kalıntılarıdır.

أجب عن الأسئلة الآتية

1. لماذا بنى المصريون الأهرامات؟
2. ما أبو الهول؟
3. كم عمر الأهرامات؟ وكم رجلاً عمِلَ فيها؟
4. هل زرت الأهرامات؟ وما رأيك فيها؟
5. تحدّث عن مكان مشهور في بلدك.

Şeklindeki diyalogdan sonra aşağıdaki soruların cevaplandırılması istenmiştir.

- 1) Mısırlılar Piramitleri niçin yapmışlardır?
- 2) Sfenks (*Ebu'l-Hûl*) nedir?
- 3) Piramitlerin ömrü ne kadardır ve kaç adam çalışmıştır?
- 4) Piramitleri ziyaret ettin mi? Piramitler hakkında ne düşünüyorsun?
- 5) Ülkedeki meşhur bir yer hakkında konuş.

اكتب أسئلة مناسبة للأجوبة الآتية

1- ----- ؟

نعم. القصر قديم جداً.

2- ----- ؟

عُمُرُ الْمُتَحَفِ خَمْسُونَ سَنَةً.

3- ----- ؟

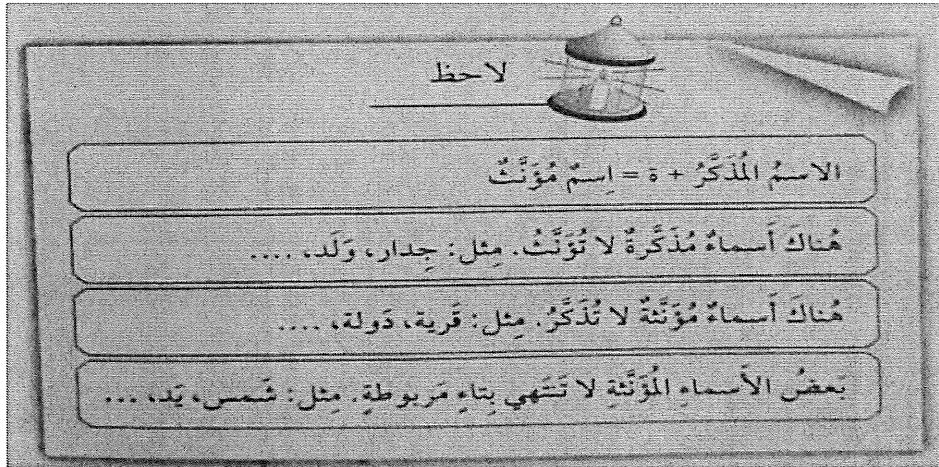
بُرْجُ الْعَرَبِ فَنَدَقٌ كَبِيرٌ جَدًّا فِي الْإِمَارَاتِ.

4- ----- ؟

زُرْتُ سَوْرَ الصَّنِينِ الْعَظِيمِ.

Baş tarafında kalem işareti olan bu bölümde aşağıda verilmiş “Cevaplara Uygun Sorular Yaz” şeklinde sorulmuştur.

تأمل الكلمات الآتية، ولاحظ الفرق بين القائمة (أ) والقائمة (ب)

Baş tarafında Mercek işareti bulunan bu soruda aşağıdaki kelimeleri düşün ve (Elif sütunu ile Be sütunu arasındaki düşün). Burada Elif sütununda 6 tane müzekker kelime verilmiş, Be sütununda ise, aynı kelimeler kapalı te ile müennes halleri

verilmiştir. Bu sorunun yan tarafında fener işaretiyle belirtmiş olduğu kısımda “düşün” diyerek aşağıdaki gramer kaidelerine değinmiştir.

- 1) Müzekker isme kapalı te eklenince, müennes isim meydana gelir.
- 2) Müennes yapılmayan bazı isimler vardır.
- 3) Bazı müennes isimler müzekker hale getirilmezler.
- 4) Bazı müennes isimler ta-i merbuta ile sonlanmazlar. Şems ve yed kelimeleri gibi.

تدريب

اكتب الكلمات الآتية في المكان المناسب مما يأتي

جميل	كبيرة	سعيدة	مريح	دولة	قطة	مكتب	مدرسة	قارب
مُذَكَّر	قوي	سريعة	عظيم	رائعة	طويلة			

مُؤَنَّث

Alıştırma başlığı ile verilen kısımda, karışık olarak 14 kelime verilmiş ve bu kelimelerin müzekker ve müennes olarak ayrılması istenmiştir. Bir sonraki alıştırmada, insanlara sıfat olan cömert, güzel, cesur, cimri, kısa, zayıf, üzgün, erkek turist, Arapça müzekker ve müennes 9 kelime verilmiş ve verilen kadın ve erkek resmi ile eşleştirilmesi istenmiştir.

صل الأسماء الآتية بالصورة المناسبة

كريمة جميلة شجاع بخيل قصيرة نحيفة حزين سائح عربية

حوّل الكلمات الآتية إلى مؤنث	حوّل الكلمات الآتية إلى مذكر
ضاحك _____ ملك _____	عظيمة _____ كبيرة _____
مزعج _____ مُرشد _____	مُمتعة _____ واسعة _____
زائر _____ مُدهش _____	مُضحكة _____ قبيحة _____

Bir sonraki alıştırmada altışar kelime verilerek, müzekker ve müennes çevrilmesi istenmiştir. Dinle ve oku adlı kitap ve kulaklık işareti olan 06-02 numaralı dinleme parçasında *Yakut el-Hamevi'nin* temsili bir resmi verilmiş, daha sonra tamamı *harekeli* olan ve *Yakut el-Hamevi'nin* hayatı ve eserlerinden bahseden parça yer almıştır.

استمع، واقرأ

كانَ ياقوتُ الحمويُّ عالماً من علماء التاريخ المشهورين في العالم العربي. درس اللغة العربية والفارسية واللاتينية واليونانية عندما كان صغيراً. وُلِدَ في مدينة حماة في سورية عام 1178م الموافق لـ 574هـ، وسافر إلى بلاد كثيرة، وألّف كتباً عديدة، وكان يُحبُّ كتابةَ الأدب والشعر، وألّف كتاباً اسمه (معجم الأدباء).

أهم كتبه (معجم البلدان). كتب فيه عن تاريخ البلدان والجبال والمدن والقرى والمصنوعات القديمة والتجارة والمساجد والمكتبات والمدارس والآثار والحكايات.

Daha sonra parça ile ilgili dört soru sorulmuştur.

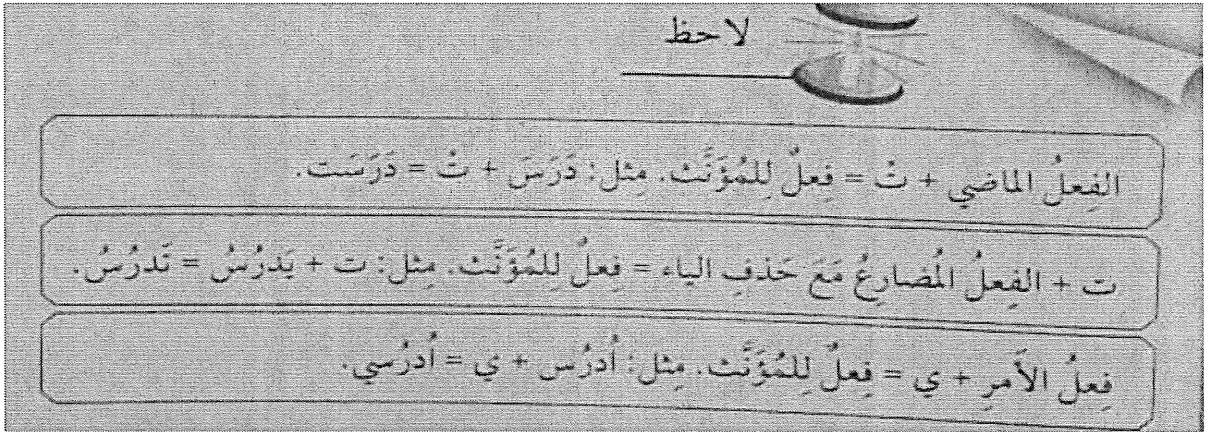
- 1- من ياقوت الحموي؟
- 2- أين ولد ياقوت الحموي؟ ومتى؟
- 3- ما أهم كتب ياقوت الحموي؟ وماذا كتب فيه؟
- 4- تحدث عن فائدة دراسة التاريخ في رأيك؟

Bir sonraki alıştırmada tabloda müzekker ve müennes olarak 3 grup halinde altışar fiil verilmiş, bunlar arasındaki farkın düşünülmesi istenmiştir.

تأمل الأفعال الآتية، ولاحظ الفرق بين المذكر والمؤنث

اقرأ	اقرأ	تقرأ	يقرأ	قرأت	قرأ
العب	العب	تلعب	يلعب	لعبت	لعب
اجلس	اجلس	تجلس	يجلس	جلست	جلس
اسأل	اسأل	تسأل	يسأل	سألت	سأل
اكتب	اكتب	تكتب	يكتب	كتبت	كتب
أدرسي	أدرس	تدرس	يدرس	جلست	درس

Düşün bölümünde yine baş tarafında fener işareti ile 3 tane gramer kuralı verilmiştir.

Birincisinde mazi fiile te bitiştiği zaman müennese dönüşür. İkincisinde muzari fiilin başına te gelip mevcut olan ye düştüğü zaman müennese dönüşür. Üçüncüsünde ise, emir fiilin sonuna ye gelirse müennese dönüşür.

صل الأفعال الآتية بالصورة المناسبة

افعلي اتّصل يدعو عمِلت نظّفت تتكلّم افتّحي يَخترع
نَسِيت

Bir sonraki alıştırmada, 9 tane fiil verilerek, bu fillerin erkek ve kadın resimleri ile eşleştirilmesi istenmiştir.

اكتب الفعل المناسب مما يلي بين قوسين في الفراغ

كَتَبَ	كَتَبَتْ	كِتَابَة	1) سلمى رسالةً إلى زوجها.
تَدْرُسُ	دَرَسَ	مدرسة	2) سعادُ اللغة العربية.
لَعِبَ	لَعِبَتْ	مَلْعَب	3) الطِفلةُ بالخَبَل.
إَحْمِلْ	يَحْمِلُ	إِحْمِلِي	4) صندوقاً يا عليّ.
غَسَلَتْ	تَغْسِلُ	اغْسِلِي	5) الصَّحْنُ يا هند.
يَسْأَلُ	تَسْأَلُ	سؤال	6) السَّائِحةُ: أين المُتَحَف؟
جَلَسَ	إِجْلِسْ	إِجْلِسِي	7) على الكرسي يا سارة.
يَرِسمُ	تَرِسمُ	رُسوم	8) مريمُ بالريشة.
فَتَحَ	فَتَحَتْ	إِفْتَحِي	9) فاطمةُ الغلبة.
يَخْرُجُ	تَخْرُجُ	خُرُوج	10) المعلمةُ _____ من الصف.

Bir sonraki alıştırmada, parantez içinde verilen üç şıktan birinin cümledeki boşluğa yerleştirilmesi istenmiştir. 10 tane olan bu alıştırmalarda müzekker/müennes farkının ayırt edilmesi ve pekiştirilmesi amaçlanmıştır.

اكتب الاسم الذي بين قوسين مكان الاسم الذي تحته خط، وغير ما يلزم،

كماف النموذج

- رَكِبَتِ الْمُضِيْفَةُ الطَّائِرَةَ. [الطَّيَّار] رَكِبَ الطَّيَّارُ الطَّائِرَةَ

1) زارَ السَّائِخُ الأَثَارَ القَدِيمَةَ. {المُسَافِرَةُ} _____

2) تدرُسُ العالِمةُ تاريخَ الأهرامات. {المُؤرِّخُ} _____

3) ألف ياقوت الحموي كتابةً عَنِ الْبُلْدَانِ. {الكاتِبَةُ} _____

4) تَفَرَّخَ لَيْلَى بِهَدِيَّةِ الْعِيدِ. {الطِّفْلُ} _____

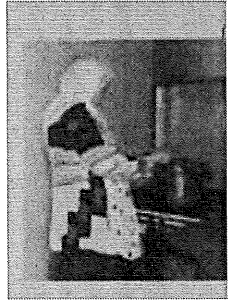
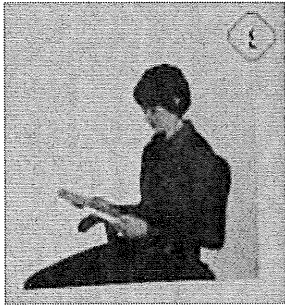
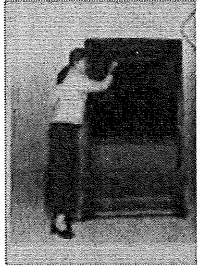
Bir sonraki alıştırmada, müzekker veya müennes altı çizili bir kelimenin yerine zıddının yerleştirilmesi ve cümlede gereken değişikliğin yapılması istenmiştir.

اكتب الفعل الذي تدل عليه الصورة، وحوله، كما في النموذج

تَكْتُبُ عَلَى السَّبَّوْرَةِ.

كَتَبْتُ عَلَى السَّبَّوْرَةِ.

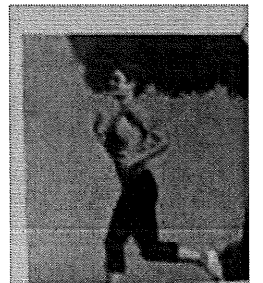
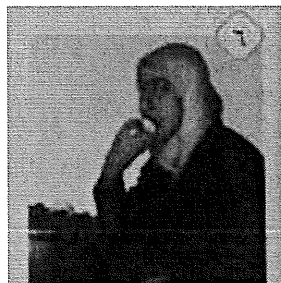
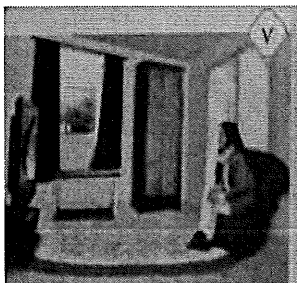
أَكْتُبِي عَلَى السَّبَّوْرَةِ.

_____ الطَّعَامُ. _____ الْمَلَابِسُ. _____ الْكِتَابُ.

_____ الطَّعَامُ. _____ الْمَلَابِسُ. _____ الْكِتَابُ.

_____ الطَّعَامُ. _____ الْمَلَابِسُ. _____ الْكِتَابُ.

_____ في الحديقة. _____ الفاكهة. _____
 _____ التلّافز. _____
 _____ في الحديقة. _____ الفاكهة. _____
 _____ التلّافز. _____
 _____ في الحديقة. _____ الفاكهة. _____
 _____ التلّافز. _____

Bir sonraki alıştırmada, resimde gösterilen eylemin verilen örneğe uygun olarak mazi, muzari ve emir formunda yazılması istenmiştir.

حول الأفعال الآتية، كما في النموذج

الفعل	ماضٍ للمؤنث	مُضارعٌ للمؤنث	أمرٌ للمؤنث
دَرَسَ	دَرَسَتْ	تَدْرُسُ	أُدْرُسِي
نَظَرَ	_____	_____	_____
طَبَخَ	_____	_____	_____
زَرَعَ	_____	_____	_____
صَنَعَ	_____	_____	_____
صَعَدَ	_____	_____	_____

Bir sonraki alıştırmada, fiiller verilerek örneğe uygun olarak önce müennes mazi, sonra müennes muzari, en sonunda da müennes emre dönüştürülmesi istenmiştir.

حوّل الأفعال الآتية إلى أفعال للمذكر

الأمْر	المضارع	الماضي	الفعل
-----	-----	-----	فَرَشْتَ
-----	-----	-----	تَقَلَّقَ
-----	-----	-----	تَعَبْتُ
-----	-----	-----	إِنْصَحَنِي
-----	-----	-----	تَحَصَّلَ

Bir sonraki alıştırmada ise, müennes olarak verilen fiillerin, mazi, muzari ve emir olarak müzekkerek dönüştürülmesi istenmiştir.

استمع إلى الكلمات الآتية، ولاحظ الفرق بين (ت) و(ة)

سَمَكَات	سَمَكَة	كَلِمَات	كَلِمَة	مَكْتَبَات	مَكْتَبَة
شُرَفَات	شُرْفَة	أَنْسَات	أَنْسَة	شَمَعَات	شَمْعَة
	عُلْبَة	سَبَّحَتْ	مُعَلِّمَة	فَرَحَتْ	مِسْطَرَة
					مَعْلُومَات

Bu alıştırmada, 06-03 numaralı dinleme ile açık ve kapalı te arasındaki fark pekiştirilmeye çalışılmıştır.

اكتب ما تسمع

Bir sonraki alıştırmada ise, 06-04 numaralı dinleme bölümünde “ışittiğini yaz” bölümü vardır.

ضع خطأً تحت الاسم المذكر، وخطين تحت الاسم المؤنث في الجمل الآتية

- (1) أَكَلَ الرَّجُلُ سَمَكَةً كَبِيرَةً. (5) إِنَّهُ مُتَحَفٌّ قَدِيمٌ.
 - (2) قَرَأَتِ الْمَرْأَةُ كِتَابًا مُفِيدًا. (6) تَأْكُلُ الْبِنْتُ فِي الْمَطْعَمِ.
 - (3) هَذِهِ الطَّالِبَةُ نَشِيطَةٌ. (7) اشْتَرَى حَامِدٌ سَيَّارَةً جَمِيلَةً.
 - (4) ذَهَبَتْ سَارَةُ إِلَى الْحَدِيقَةِ. (8) وَصَلَتْ سَلْمَى إِلَى سَاحَةِ وَاسِعَةٍ.
- Bir sonraki alıştırmada ise, verilen 8 cümlede müzekker ismin altına bir çizgi, müennes ismin altına iki çizgi çizilmesi istenmiştir.

اكتب الاسم الذي بين قوسين مكان الاسم الذي تحته خط، وغير ما يلزم، كما في النموذج

ذَهَبَتْ فَاطِمَةُ * ذَهَبَ خَالِدٌ إِلَى الْمَدْرَسَةِ. (فاطمة)

- 1- أَكَلَتْ زَيْنَبُ تَفَاحَةً كَبِيرَةً. (علي) _____
- 2- لَبَسَ سَعِيدٌ قُبْعَةً جَدِيدَةً. (ليلي) _____
- 3- الْمُبَارَاةُ مُمْتَعَةٌ. (السباق) _____
- 4- الْوَاجِبُ سَهْلٌ. (الوظيفة) _____
- 5- نَامَ عَبَّاسٌ فِي سَرِيرٍ مَرِيحٍ. (غادة) _____
- 6- الْعَرَضُ مَدْهَشٌ. (المسرحية) _____
- 7- دَخَلَ سَامِرٌ إِلَى مَلْعَبٍ وَاسِعٍ. (غرفة) _____
- 8- فَرَحَتْ عَائِشَةُ بِالْهَدِيَّةِ الْجَمِيلَةِ. (القميص) _____
- 9- حَمَلَ قَاسِمُ الْكِيسَ الثَّقِيلَ. (الحقيبة) _____
- 10- اسْتَعْدَمَتْ مَيْسُونُ نَظَارَةَ شَمْسِيَّةٍ. (مهند) _____

Bir sonraki alıştırmada, verilen 10 cümlelerin örnektekine uygun olarak dönüştürülmesi istenmiştir. Burada müzekkerin müennese ya da tam tersinin yapılması istenmiştir.

استخدم الكلمات الآتية في جمل مفيدة

وضع

ضخم

متحف

سأل

Bir sonraki alıştırmada, verilen 4 kelimenin cümle içerisinde kullanılması istenmiştir.

أكمل الجمل الآتية

(1) بنى المصريون _____ (5) استخدم المهندس _____

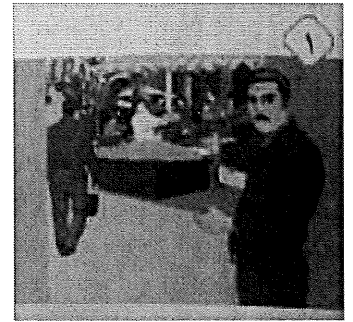
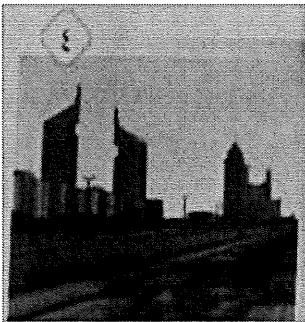
(2) شاهد السائحون _____ (6) اشترى التاجر _____

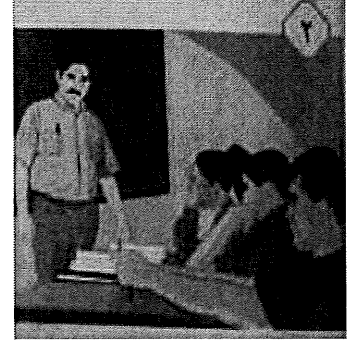
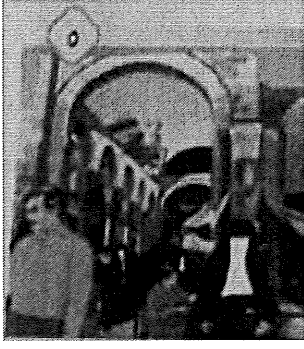
(3) سافر العالم _____ (7) يمارس اللاعب _____

(4) يحب الأطفال _____ (8) أكل الأسد _____

Bir sonraki alıştırmada, verilen 8 tane yarım cümlelerin tamamlanması istenmiştir.

اكتب جملة مناسبة للصور الآتية

En son alıştırmada ise, verilen 8 resmin uygun bir cümle ile yazılması istenmiştir.

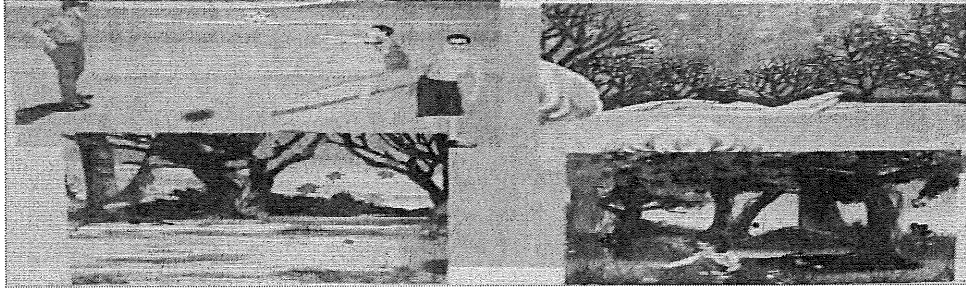
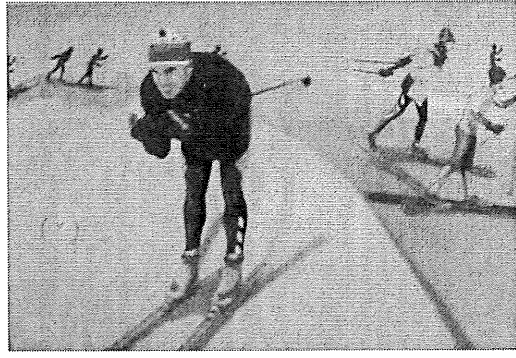
3.1.2. Orta Seviye Birinci Kitap Birinci Ders:

فصول السنة Mevsimler

Eriyor / Sıcak/ Yağmur yağıyor /Gidiş	تذوب حار تهطل رحيل عريض بحرث
/enli yeri sürüyor/ Pulluk/ Dal/dallar/	محراث غصن /أغصان أعشاب تنمو دافئ
Bitkiler Büyüyor/ Sıcak/ılık/ Piknik	يتنزه ضارّ ناضح تمرين/ تمارين مصرف
yapıyor/ Zararlı Olgunlaşmış/	صِرَاف تولد
Alıştırma/ lar/ Banka/ Kuyumcu doğuyor	

Ata binmek / iken	ركوب الخيل في حين
-------------------	-------------------

Burada biri yaz mevsimi biri de kış mevsimiyle ilgili iki resim verilerek *resimlerde ne görüyorsun?* ve *dört mevsimde hobilerin nelerdir?* soruları sorulmuştur.

1- ما هواياتك في الفصول الأربعة؟

2- ماذا ترى في الصورتين؟

Dinle ve oku kısmında ise dört mevsimle ilgili büyük bir resimden sonra öğretmen ve öğrencileri arasında geçen bir diyalog parçasında sevdikleri mevsim sorulan öğrencilerin cevaplarına yer verilmiştir.

استمع، واقرأ

الأستاذ: درسنا اليوم عن فصول السنة. هل يمكن أن تحدثني عن الفصل المفضل لديكم؟

لنبدأ بكاسروف.

كاسروف: بالنسبة إليّ أفضل فصل الصيف، لأن الشتاء في بلادي طويل وبارد جداً، ففي الصيف تذوب الثلوج وتظهر الأزهار، وتكون الطبيعة مليئة بالنشاط، وأخرج مع عائلتي وأصدقائي للتنزه. إنه الفصل الأجمل في بلادي.

الأستاذ: وماذا تفضل يا كانوا؟

كانو: أفضل فصل الشتاء، لأن الصيف عندنا حار جداً. أما الشتاء فيكون الجو فيه معتدلاً.

أشاهد في التلفاز الثلوج تسقط في هذا الفصل، لكن ذلك لا يحدث في بلادي أبداً، لأنها حارة جداً، والأمطار تهطل عندنا في كل فصول السنة.

الأستاذ: وأنت يا لي.

لي: أنا أحب فصل الربيع، وأعتقد أنه فصل الحب والجمال، لأن الجو لطيف، ولأنني أرى الأزهار في كل مكان، وأشعر بأن الحياة تولد في كل صباح. أعتقد أن فصل الربيع هو بداية كل سنة.

الأستاذ: ما رأيك يا مايك؟

مايك: أنا أستمتع في كل الفصول، ففي كل فصل أستطيع أن أمارس هواياتي المفضلة، لكنني أفضل التنزه في فصل الخريف. لأشاهد أوراق الأشجار بلونها الأصفر تسقط على الأرض، وكأنها حزينة لرحيل فصل الصيف. إنه منظر رائع.

Daha sonra parçayı anlamaya yönelik dört soru sorulmuştur.

أجب عن الأسئلة الآتية

- (1) ماذا يفضل كاسروف؟ ولماذا؟
 - (2) لماذا يفضل كانوا فصل الشتاء؟
 - (3) ما الفصل الذي يفضلُه لي؟ ولماذا؟
 - (4) تحدث عما تحب وما لا تحب في كل فصل من فصول السنة؟
- Daha sonra parçadaki cevapların ipucu olarak kullanıldığı sorularla öğrenciler ile ülkelerin eşleştirilmesi istenmiştir.

صل بين اسم الطالب والبلد الذي يعيش فيه، من خلال قراءتك للنص.

ب

أ

- * أمريكة
- * الصين
- * روسية
- * نيجيرية

- (1) كاسروف
- (2) كانوا
- (3) لي
- (4) مايك

Diğer soruda ise doğru-yanlış şeklinde cevaplandırılması istenen altı cümle verilmiş ve bu sorularla parçanın bütünüyle kavranması amaçlanmıştır.

اكتب (ص) أمام العبارة الصحيحة، و (خ) أمام العبارة الخطأ

- (1) يفضل كاسروف فصل الشتاء، لأنه حار جداً.

- (2) في فصل الخريف تذوب الثلوج، وتظهر الأزهار.
- (3) في بلاد كانوا تهطل الأمطار في كل فصول السنة.
- (4) في فصل الربيع تستطيع أن ترى الأزهار في كل مكان.
- (5) يفضل مايك التنزه في فصل الشتاء.
- (6) مايك لا يستطيع ممارسة هواياته في كل الفصول.

Daha sonra konuşma becerisine yönelik olarak verilen 3 sorunun arkadaşına sorulması istenmiştir.

اسأل زميلك الأسئلة الآتية

- (1) ما الفصل الأجمل في بلدك؟ ولماذا؟ (3) في أي فصل تحب أن تكون عطلتك؟ ولماذا؟

- (2) أين يقضي الناس عطلتهم في بلدك؟

Daha sonraki alıştırmada ise örnek bir çözüm verilerek 6 cümlelerin bu örneğe göre yazılması istenmiştir.

اكتب كما في النموذج

حدثني عن الفصل المفضل لديك.	هل يمكن أن تحدثني عن الفصل المفضل لديك؟
-----------------------------	---

(1) ساعدني في نقل الحقائب.	
(2) سلم هذه الرسالة إلى خالتي.	
(3) اسأله عن نتائج الامتحانات.	
(4) اجلس قرب المدفأة.	
(5) اتصل بالإطفاء فوراً.	
(6) ازرع شجرة الزيتون يا حسام.	

Daha sonraki alıştırmada altı marife kelime cümle içinde verilerek altı çizilmiş ve bu kelimelerin incelenmesi (teemmel) istenmiştir. Zamir, Alem, Muarref İsim, İşaret ismi, Mevsul isim, İsim tamlaması olan bu çeşitlerin tamamının marife olduğu belirtilmiştir.

تأمل الجمل الآتية، ولاحظ الكلمات التي تحتها خط

- (2) شاب ذكي ناجح.
-
- (3) سفينة ضخمة تنقل البضائع.
-
- (4) شيخ كبير مريض.
-
- (5) نافذة قديمة خشبية.
-
- (6) شارع عريض مزدحم.
-
- 7 خدمة ممتازة في المصرف.
-
- (8) أوراق صفراء على الأرض.
-
- (9) تمارين صباحية مفيدة.
-

Bu alıştırmada ise örnekte olduğu gibi nekire ismin yerine marife bir isim yazılması istenmiştir.

اكتب اسماً معرفة مكان الاسم النكرة الذي تحته خط فيما يأتي، كما في النموذج

- نساءً سبحن في البحر. (ضمير). هن سبحن في البحر.

(1) وزير مشغول (اسم علم)

.....

(2) فصل دافئ (مضاف إلى معرفة)

.....

(3) معطف سميك (الـ)

.....

(4) سباح متعب (اسم إشارة)

.....

(5) أوراق تسقط. (مضاف إلى معرفة)

(6) عاملان ينظفان الشارع. (ضمير)

Bu alıştırmada önceki metinden nekire ve marife isimlerin çıkarılarak türünün açıklanması istenmiştir.

استخرج من النص السابق الاسم النكرة والاسم المعرفة، وبين نوعه، كما في النموذج

الاسم المعرفة	نوعه	الاسم النكرة
الأستاذ	معرفة بـ (الـ)	

Bu alıştırmada ise verilen türde marifeyi barındıran cümleler yazılması istenmiştir.

اكتب جملاً يكون فيها الاسم معرفة

(1) اسم علم:

(2) ضمير:

(3) اسم مضاف إلى معرفة:

(4) اسم إشارة (للقريب):

(5) اسم موصول:

.....

.....

(6) اسم معرف بـ (ال):

.....

.....

(7) اسم إشارة (للبعيد):

.....

.....

Daha sonraki alıştırmada ise aşağıdaki cümlelerdeki hataların düzeltilmesi istenmiştir.

صحح الخطأ في الجمل الآتية

(1) الصّراف قريب من فندقك.

.....

.....

(2) كسرت الرياح أغصان الأشجار.

.....

.....

(3) يفضل بعض الناس التنزه في الطقس البارد.

.....

.....

(4) يظهر الضباب في الساعات المبكرة من الصباح.

.....

.....

(5) يمر النهر في وسط المدينة.

.....

.....

(6) بلاد الخليج العربي حار في الصيف.

.....

.....

(7) زرت القلعة التي بناها العرب.

.....

.....

(8) كثير من الناس يحبون منظر الغروب.

.....

.....

Bu alıştırmada bir resim verilmiş ve dinle ve oku denilmiştir. Metinden sonra parça ile ilgili olarak verilmiş olan soruların cevaplanması suretiyle metnin iyice anlaşılması amaçlanmıştır.

استمع، واقرأ

جاء فصل الخريف، وبدأ الفلاحون العمل. ففي الخريف يحرق الفلاح الأرض بالمحراث، ثم يضع البذور فيها، ويعتني بالأشجار، فيقطع بعض الأغصان القديمة، لتبقى الشجرة قوية أمام الرياح، ويقلع بعض الأعشاب الضارة التي تنمو حول الأشجار. وعندما يأتي الشتاء ينزل المطر، فتتنمو البذور التي زرها الفلاح في الأرض وتكبر. وفي بداية الربيع تزهر الأزهار، وتنتشر روائحها في كل مكان، في حين يتابع الفلاح الاعتناء بأرضه ونباتاته.

ويأتي الصيف فتتحول هذه الأزهار إلى ثمار ناضجة، فيقطفها الفلاح، ويأخذها إلى السوق، لبييعها، ويشتري بجزء من ثمنها بذوراً جديدة، ليزرعها في فصل الخريف. وهكذا تسير الحياة.

أجب عن الأسئلة الآتية

(1) ماذا يفعل الفلاح في فصل الخريف؟

(2) ماذا يحدث عندما يأتي فصل الشتاء؟

(3) كيف تكون الأرض في فصل الربيع؟

(4) هل تحب أن تزرع الخضرة والفواكه؟ تحدث عن ذلك.

Boşluğa uygun kelimenin yazılması istenmiştir.

اكتب الكلمة المناسبة في الفراغ

- (1) يبدأ الفلاحون العمل في فصل
- (2) يحرث الفلاح الأرض بـ ثم يضع البذور فيها.
- (3) عندما ينزل المطر البذور التي زرعها الفلاح.
- (4) الأزهار في فصل الربيع، وتنتشر في كل مكان.
- (5) تتحول الأزهار في فصل الصيف إلى ناضجة.

Önceki metinden verilen cümlelere müradif(eş anlamlı) cümlelerin bulunması istenmiştir.

استخرج من النص السابق جملاً مرادفة للجمال الآتية

- (1) يبذر الفلاح الأرض في فصل الخريف.
- (2) يقص الفلاح بعض الأغصان ليحمي الشجرة من الرياح الشديدة.
- (3) تثمر الأشجار في فصل الصيف.
- (4) يجمع الفلاح الثمار ويبيعها في فصل الصيف.

Örnekteki gibi yazılması istenerek yazma becerisinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

اكتب كما في النموذج

- في أول الربيع تزهر الأزهار.

في أول الربيع تزهر الأزهار، في حين يتابع الفلاح الاعتناء بالأرض.

(1) في الصباح أشرب فنجاناً من القهوة.

(2) بعد الظهر ينام بعض الناس.

(3) في المساء أحب مشاهدة التلفاز.

(4) في فصل الصيف يحب وائل السباحة.

(5) في الشتاء يذهب وسيم للتزلج.

(6) الساعة الثالثة أتناول طعام الغداء.

Daha sonraki alıştırmada kelimelerin dinlenmesi istenmiştir. Düşün adlı bölümde ise kısaca gramer kuralları verilmiştir.

استمع إلى الكلمات الآتية

هذا هذه هذان هؤلاء ذلك أولئك

لكن لكن إله الله الرحمن

Aşağıdaki cümlelerin dinlenmesi ve telaffuz edilip yazılmayan harf barındıran kelimenin altına çizilmesi istenmiştir.

استمع إلى الجمل الآتية، وضع خطأً تحت الكلمة التي تحوي حرفاً يلفظ ولا يكتب

(1) أنا اعمل فلاحاً، لكن أخي يعمل مهندساً.

(2) يعمل عبد الرحمن في الأرض.

(3) طلب عبد الله المساعدة من عبد الرحمن.

(4) أخبر أولئك الرجال أن المدير يريدكم.

(5) شربن كم هذه الكأس، وأكلت بهذه الملعقة.

(6) هؤلاء الرجال محامون نشيطون.

Daha sonraki alıştırmada ise arkadaşına aşağıdaki cümleleri sorması istenmiştir.

اسأل زميلك الأسئلة الآتية

(1) هل الزراعة مهمة؟ ولماذا؟

(2) هل زرعت شيئاً من قبل؟ وكيف؟

(3) هل تفضل أن تأكل مما تزرع؟ ولماذا؟

(4) هل تحب أن تقتني نباتات الزينة؟ ولماذا؟

Sonraki alıştırmada ise aşağıdaki kelimelerin anlamlı cümlelerde kullanılması istenmiştir.

استخدم الكلمات الآتية في جمل مفيدة

(1) دافئ:

(2) يتنزه:

(3) يحرق:

(4) أعشاب:

(5) رائحة:

(6) تهطل:

(7) ينمو:

(8) ينتشر:

Sonraki alıştırmada ise 3 cümle verilerek altı çizili kelimelerin i'rabının yapılması istenmiştir.

أعرب ما تحته خط في الجمل الآتية

(1) تزهّر الأزهار في فصل الربيع.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(2) النساء اللاتي يغنين صوتهن جميل.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(3) يقطف راشد الأزهار من الحديقة.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sonraki alıştırmada ise elif ve be sütunlarının eşleştirilmesi istenmiştir.

صل الكلمات في القائمة (أ) بمرادفها في القائمة (ب)

رحيل

عائلة

تهطل

تظهر

سنة

الأزهار

أ

Anlamalı bir paragraf oluşturulması için aşağıdaki cümlelerin düzenlenmesi istenmiştir.

رتب الجمل الآتية لتكون منها موضوعاً مترابطاً

- فبعضهم قال: إن الطيور تحفظ الطريق بواسطة بصرها القوي
- تهاجر كثير من الطيور في فصلي الربيع والخريف من كل عام إلى أماكن بعيدة
- وبعضهم قال: تعرف الطيور الطريق بواسطة الشمس نهاراً والنجوم ليلاً
- ويبقى السبب الذي يساعد الطيور على معرفة الطريق غير واضح
- ولكن كيف تعرف الطيور طريقها؟ اختلف العلماء في ذلك
- وبحاجة إلى مزيد من البحث والدراسة
- وبعضهم الآخر قال: تعرف الطيور الطريق بواسطة المجال المغناطيسي للأرض

İşittiğini yaz bölümünde dinleme ve yazma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

اكتب ما تسمع

3.1.3. İleri Seviye Birinci Kitap Birinci Ders:

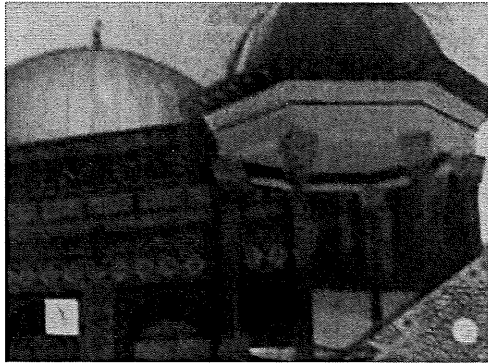
البناء والعمران

كلمات الدرس	تعبيرات الدرس
تبقى..... امترج..... إزميل ريشة الهام نقش قبة العقلية	دور العبادة علم الاجتماع العلوم
سقف..... تأثير..... تزيين ميدان..... تخطيط مجسم	المغرب العربي الطاقة الشمسية
حربي..... تنسيق..... سكة..... انقلب..... أضرب..... أضرم	
هيئة..... متظاهر..... فوضوي	

Kitabın ilk metninde ÜMRAN konusu ele alınmıştır. Başlığın sol tarafında 5 isim ve sülasiden mezid olan fiil sigaları başlığı konu içinde anlatılacak gramer konularını ifade etmektedir.

Bu kitapta metinler uzadığı için dersin kelimeleri bölümünde 6 tanesi fiil ve diğerleri isim olmak üzere 22 adet kelime verilmiştir

Dersin kalıp ifadelerinde ise 5 adet kalıp ifade verilmiştir.

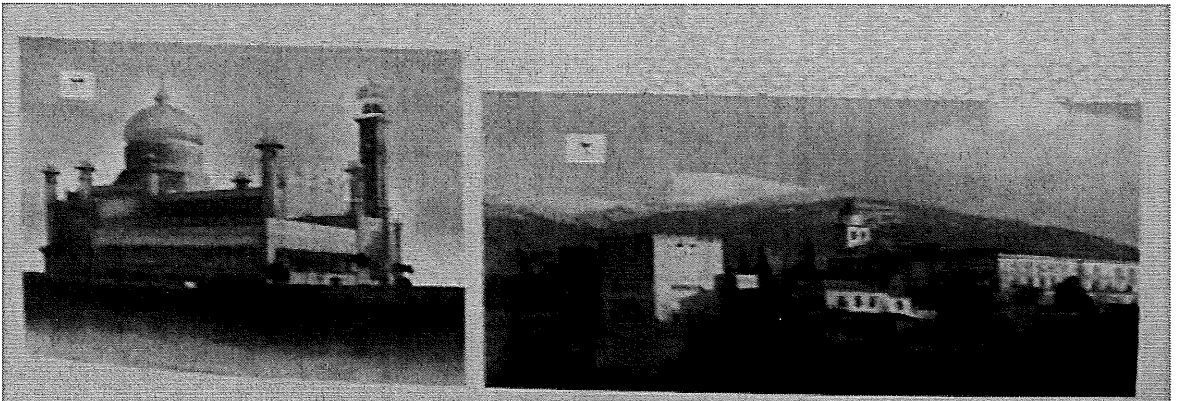

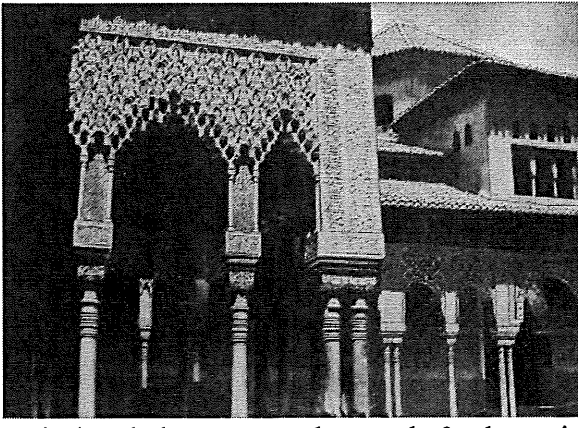
انظر إلى الصور، وأجب

(1) ماذا ترى في الصور؟

(2) ما رأيك في الهندسة العربية القديمة؟

(3) ما أفضل بناء رأيته؟ تحدث عنه.

Resimlere bak-cevap ver kısmında 3 adet resim verilmiştir.

1. Resimde Kudüs'teki Kubbetü's-sahra
2. Resimde Endülüs'ten bir resim
3. Resimde ise Taç mahal verilmiştir

Daha sonra resimlerle ilgili üç adet soru sorulmuştur.

1. Resimde ne görüyorsun
2. Kadim Arap mimarisi hakkında ne düşünüyorsun
3. Gördüğün en iyi bina nedir, ondan bahset

كل من يزور قرطبة وإشبيلية وغرناطة والقيروان والقاهرة ودمشق وبغداد وإسطنبول ودلهي وغيرها من المدن التي وصل إليها العرب المسلمون، ويطلع على من تبقى من كنوزها، لا يمكنه أن يخفي إعجابه بهذه الآثار، وإدراكه لعظمة أصحاب هذه الحضارة وعبقريتهم.

لقد اختلط الفن بالهندسة عند العرب، وامتزج إزميل النحات بريشة الرسام وإلهام الشاعر، فأخرجوا لنا روائع البناء.

وظهر في آثارهم العمرانية حُبهم للزخارف والنقوش والزينة، وتفننهم في هندسة القباب والسقوف.

إن "قصر الحمراء" و"جنة العريف" في غرناطة مثلاً من آخر ما خلفه العرب المسلمون في الأندلس، لذلك نرى عدداً من المباني في أوربة قد تأثرت بقن العمارة الأندلسي. وقد وجدت حروف عربية منحوتة على الحجر في بعض دور العبادة في فرنسة. حتى إن كنيسة "نوتردام" المشهورة في باريس، عمل فيها مهندسون من العرب.

ولم يقتصر العرب المسلمون على هندسة الأبنية وتزيينها، بل كان لهم نشاط عظيم في ميادين الري وتخطيط المدن. فتخطيط المدن الإسلامية لم يكن عشوائياً، بل كان يتم على أساس دراسة وتدقيق، وكانت هذه المخططات ترسم على الورق والجلود والأقمشة. وكانوا يصنعون المجسمات كما يفعل المهندسون في هذه الأيام. ومن أشهر المدن التي أنشأوها مدينة البصرة والكوفة وبغداد والقاهرة، وقد اهتموا عند إنشاء هذه المدن بالموقع الجغرافي والحربي ووجود الماء ووسائل العيش، كما اهتموا بتنسيق الشوارع والسكك وتنظيمها، وقد ظهرت بعض المدن بعد تخطيطها كأنها رقعة شطرنج.

Dinle ve Oku kısmında 01-01 numaralı ses kaydı verilmiş, alt kısmında ise Endülüs medeniyetini anlatan bir resim sonra onun alt kısmında da bir metin verilmiştir Metin 3 paragraftan oluşan orta uzunlukta bir metin olup başta verilen 22 kelime ve 5 kalıp

ifadenin kullanılarak öğrencilere yeni kelimelerin ve kalıp ifadelerin öğretildiği bir metindir.

أجب عن الأسئلة الآتية

- (1) كيف كان يتم تخطيط المدن عند العرب؟
إنشائها؟
- (2) هل اقتصرَت الهندسة العربية على هندسة الأبنية؟
هل زرت موقعاً أثرياً بناه العرب؟ تحدث عن ذلك.
- (3) ما أشهر المدن التي أنشأها العرب؟ وبماذا اهتموا عند إنشائها؟

Parçanın hemen sonunda Aşağıdaki soruları cevapla kısmında metnin anlaşılıp anlaşılmadığı sorgulanmıştır. Metinde geçen Arap medeniyetinin çeşitli özellikleri ile önemli şehirleri ve bu şehirdeki önemli medeniyet abidelerini anlamayı

اكتب الكلمة المناسبة في الفراغ

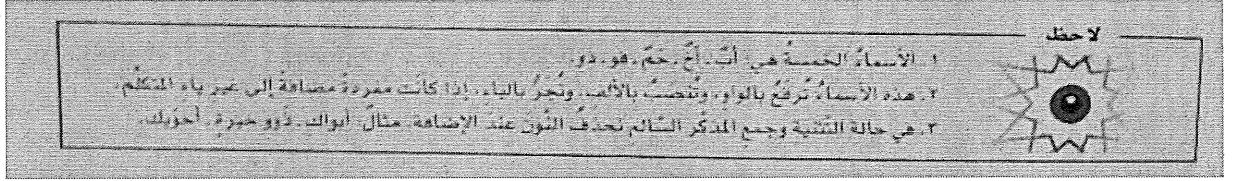
- (1) لقد الفن بـ ، وامتزج إزميل بريشة
- (2) إن "قصر الحمراء" و"جنة العريف" من ما العرب المسلمون.
- (3) لقد أورية بفن الأندلسي.
- (4) لقد عمل في نوتردام من العرب.
- (5) كان للعرب نشاط عظيم في ميادين و المدن.
- (6) اهتم العرب بـ الشوارع و وتنظيمها.

amaçlamaktadır Bir sonraki alıştırmada Boşluk doldurma sorularak parçanın pekiştirilmesi amaçlanmaktadır.

تأمل الجمل الآتية، ولاحظ ما تحته خط

- (1) أبوك رجل لطيف.
- (2) سألت أخاك سؤالاً صعباً.
- (3) مكتب حميك صممه أخو .
- (4) فتح المريض فاه ليراه طبيب الأسنان.
- (5) كان النحات ذا خبرة كبيرة.
- نسمي ما تحته خط في الجمل السابقة (الأسماء الخمسة).

Mercek resmi olan bir sonraki alıştırma, Ünitenin başında belirtilen gramer konularından biri olan 5 isim ile ilgili 5 adet örnek verilmiştir.

5 ismin geçtiği kelimeler altı çizilerek belirtilmiş ve yan tarafında altı çizili olan kelimelerin 5 isim olarak isimlendirildiği belirtilmiştir.

Göz resmi olan ve üstünde *Dikkat Et* yazan kutucukta dersin başında verilen gramer başlıkları 3 madde halinde açıklanmıştır.

مثال كان النحات ذا خبرة كبيرة.

ذا: خبر كان منصوب بالآلف لأنه من الأسماء الخمسة.

تدريب

اكتب اسماً مناسباً من الأسماء الخمسة في الفراغ

(1) قال لي طبيب الأسنان افتح	(6) أبو زوجتك.
(2) لعل المال ينفق ماله في المشاريع الخيرية.	(7) أنفق عليك في صغري.
(3) صار باسم معرفة جيدة.	(8) كان أسد في شجاعته.
(4) إن الدلفين حيوان ذكاء.	(9) أما زال يوجعك؟
(5) استقبلنا في بيت الكبير.	(10) العقل لا يحب التكبر.

Daha sonra bir örnek verilmiştir, örnekten sonra ise pekişmesi için 10 adet boşluk doldurma şeklinde alıştırma verilmiştir.

ضع (كان) مرة، و(إن) مرة أخرى أول الجمل الآتية، وغير ما يلزم

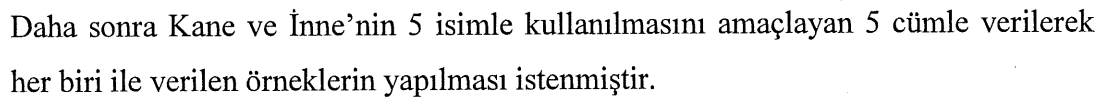
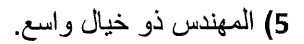
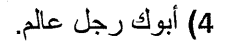
(1) الإنسان أخو الإنسان.

.....
.....

(2) حمو طارق أخو سالم.

.....
.....

(3) أخوك يساعدك في كل وقت.

(1) صنع أخوك سيارة تعمل بالطاقة الشمسية.

(2) هذا المصمم ذو مهارة عالية.

(3) بات أبوه طوال الليل يرسم مخططاً جديداً.

(4) زرت حماك في مصنعه.

(5) **إِنْ أَخَاكَ يَبْتَسِمُ كَثِيرًا.**

(6) طلبت من أخيك تقريراً عن عمله.

Bir sonraki alıştırma da verilen cümlelerde altı çizili kelimelerin ikil yapılması istenmiştir.

اجمع الاسم الذي تحته خط في الجمل الآتية، وغير ما يلزم

(1) ذو الأمانة يصونها.

(2) أبوكم نقش زخارف على الجدار.

(3) أخى يدرس الهندسة المعمارية.

..... (4) أخو راشد فنان محترف.

..... (5) إن ذا الحكمة خير من ذي المال.

Bir sonraki alıştırmada verilen cümlelerde altı çizili kelimelerin çoğul yapılması istenmiştir.

استخدام كلا من (نو، أبو) في ثلاث جمل مرفوعتين ومنصوبتين ومجرورتين

.....

.....

.....

.....

.....

Bir sonraki alıştırma da *zu* ve *ebu* kelimelerinin üçer cümlede merfu mansub ve mecrur olarak kullanılması istenerek yazma becerisinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

01-02 OKU VE DİNLE alıştırmasında temsili bir resim verilerek İbn Haldun'un hayatı, yaşadığı toplum ve ortaya koymuş olduğu eserler ele alınmıştır.

ابن خلدون هو عبد الرحمن بن محمد بن خلدون، العالم الأول في علم الاجتماع وفلسفة التاريخ والحضارة.

ولد بتونس سنة 732هـ / 1332م. واعتنى به أبوه، فقرأ القرآن، ودرس الفقه واللغة العربية والعلوم العقلية والمنطق وعلوم أخرى كثيرة.

تميز المجتمع الذي عاش فيه ابن خلدون بظاهرة بارزة ونادرة بين المجتمعات، لأنه جمع بين أقصى أنواع الحضارة، وأقصى أنواع القسوة التي ظهرت من قبائل البدو الذين كانوا يهاجمون دول المغرب العربي. وقد برزت عبقرية ابن خلدون بين هذه الاضطرابات، فأبدع نظرياته وآراءه في التاريخ والاجتماع، إذ اطلع على التاريخ الإسلامي، وقرأه قراءة علمية شاملة على أساس منهجي دقيق، فاستخرج منه خلاصة تفسر دورة التاريخ ومراحلها، وكتب كتابه المشهور "العبر" الذي يعد من أهم مؤلفاته، وقد وضع له مقدمة تعد الآن من أعظم ما ألف في الفكر الإنساني، إذ وضع فيها الأسس الأولى لفلسفة الحضارة وعلم التاريخ وعلم الاجتماع، ولأهمية هذه المقدمة فقد ترجمت إلى عشرات اللغات، وكتبت عنها مئات الأبحاث.

توفي ابن خلدون سنة 808هـ / 1406م، وترك آثاراً علمية ما زال العلماء حتى الآن يستفيدون منها.

Daha sonra 4 adet soru sorularak parçanın anlaşılması pekiştirilmiştir

- 1.soru: İbn Haldun'un yaşamış olduğu toplum ne ile ünlenmiş ve öne çıkmıştır?
- 2.soru: İbn Haldun'un dehası nasıl ön plana çıkmıştır?
- 3.soru: İbn Haldun'un en meşhur kitabı hangisidir?
- 4.soru: tarih dersini seviyor musun? Niçin?

أجب عن الأسئلة الآتية

1) بماذا تميز المجتمع الذي عاش فيه ابن خلدون؟
2) ما أشهر كتاب ألفه ابن خلدون؟

3) كيف برزت عبقرية ابن خلدون؟
4) هل تحب دراسة التاريخ؟ ولماذا؟

Sonra 5 cümle verilerek doğru- yanlış olarak belirtilmesi istenmiştir.

اكتب (ص) أمام العبارة الصحيحة، و(خ) أمام العبارة الخاطئة

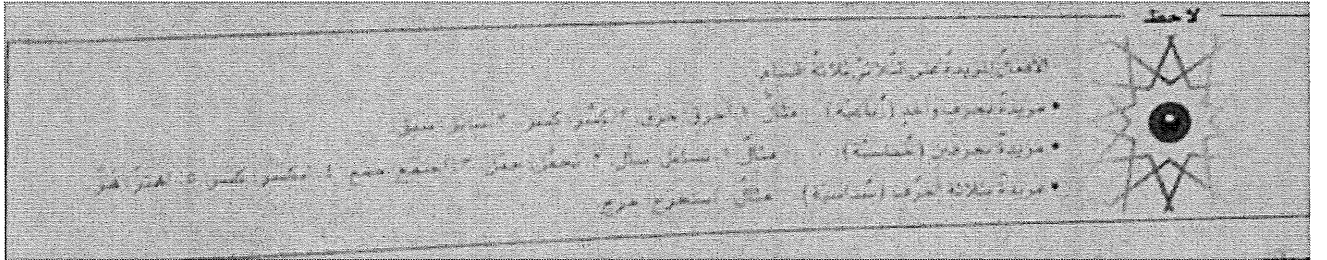
- 1) كان ابن خلدون الأول في علم الاجتماع وفلسفة التاريخ والحضارة.
- 2) يتميز المجتمع الذي فيه ابن خلدون بأنه جمع بين حضارة الشرق وحضارة الغرب.
- 3) أبدع ابن خلدون نظرياته في المنطق واللغة العربية.
- 4) يعد كتاب ابن خلدون (العبر) من أهم مؤلفاته على الإطلاق.
- 5) توفي ابن خلدون سنة 808هـ / 1406م، وترك آثاراً فنية يستفيد منها الناس حتى الآن.

Mercek resminin olduğu bir sonraki alıştırma da 9 cümle verilerek sülasiye mezid olan altı çizilmiş kelimelerin dikkatlice incelenmesi istenmiştir burada sülasiye mezid olan 9 bab incelenmiştir.

تأمل الجمل الآتية، ولاحظ الأفعال المزيدة على الثلاثي التي تحتها خط

- 1) أحرق المجرمون مكتبة الإسكندرية.
- 2) رتب العمال أثاث المكتب.
- 3) سافر الرئيس إلى ماليزية.
- 4) تناول المرضى الدواء الذي وصفه الطبيب.
- 5) تحدث المهندسون عن تصميم المشروع الجديد.
- 6) اشتركت هيئة التراث في بغداد في مؤتمر التراث العالمي.
- 7) انعقد مؤتمر للمهندسين في دبي.
- 8) اهتمت وسائل الإعلام بافتتاح المعرض.
- 9) استقبل مدير الحفل العلماء والزوار.

Göz resmi bulunan incele kısmında da sülasi mezid babların örnekleri verilmiştir.

Bir sonraki alıştırma da verilen 12 mezid fiillin sülasi asıllarına dönüştürülmesi istenmiştir.

تدريب

حول الأفعال المزيدة الآتية إلى أصلها الثلاثي

أضرب - سلم - تعلم - لازم - تشرف - تكلم - اصطدم - انشرح - استرحم - استلم - أسعف - تشارك

.....
.....
.....
Bir sonraki alıştırmada da 13 tane sülasi fiilin mezid fiillere dönüştürülmesi istenmiştir. Bu dönüştürmelerin bir önceki alıştırmalarla birlikte örnek verilmeden yapılması istenmiştir.

حول الأفعال الآتية إلى أفعال مزيدة

غسل - نزل - قتل - قدم - حمل - دخل - خدم - صرف - نظم - نصر - نظف - عمل - فتح

.....
.....
.....
Bir sonraki alıştırmada ise verilen 15 fiilin en başta verilen örnekteki gibi aynı vezinde başka bir fiil yazılması istenmiştir.

اكتب فعلاً على وزن كل فعل مما يأتي، كما في النموذج

(1) أرسل	(6) تعلم	(11) استعمل
(2) نظف	(7) اشتد	(12) سافر
(3) اجتمع	(8) تشاجر	(13) كسر
(4) أنزل	(9) تخرج	(14) انطلق
(5) استخرج	(10) وضع	(15) ارتفع

Bu fiiller 9 babın tümünü kapsamaktadır. Bir sonraki alıştırmada ise verilen 15 kelimenin mezid fiilden sülasi fiile dönüştürülmesi verilen bir örnek ile istenerek fazlalık harfin, sülasi fiilin ve mezid fiilin tablo halinde gösterilmesi istenmiştir.

املاً الجدول الآتي، كما في النموذج

Bir sonraki alıştırmada ise verilen 12 tane cümlenin okunması sonrasında ise bu cümlelerde geçen fiil, fiilin çeşidi(müteaddi-lazım olması) fail, birinci mefulü bih ve ikinci mefulü bih olarak tabloda gösterilmesi istenerek cümle tahlilleri vasıtasıyla konunun anlaşılması amaçlanmıştır.

اقرأ الجمل الآتية، ثم املأ الجدول

- (1) نشرت الصحيفة الإعلان. الثقة.
- (2) استلم المستأجر مفاتيح شقته الجديدة. الدراسي الجديد.
- (3) اشتدت حرارة الشمس. في الجامعات.
- (4) تجادل اللاعب مع الحكم. السائقين سرعة القيادة.
- (5) انتشر الخبر بسرعة. ظاهرة الكسوف.
- (6) استأذن الموظف مدير الشركة. علم الأعداء.
- (7) منح الرئيس الحكومة.
- (8) استعد الطلاب للعام.
- (9) اقترب موعد التسجيل.
- (10) منع الشرطي.
- (11) تكلم العلماء على.
- (12) أحرق المتظاهرون.

الفعل به الثاني	نوع الفعل	الفاعل	المفعول به الأول	المفعول
نشرت	متعد	الصحيفة	الإعلان	
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				

.....

.....

.....

Bir sonraki alıştırmada sözlük kullanımına dair altı kelime verilmiş ve bu kelimelerin sözlükte diziliş sırasının bulunması istenmiştir.

رتب الكلمات الآتية حسب ورودها في المعجم

الاجتماع حضارة ظاهرة اطلع يخفي
نادرة

.....

Bir sonraki alıştırmada ise verilen beş kelimenin gerektiğinde sözlük kullanarak açıklanması istenmiştir.

اشرح معنى الكلمات الآتية مستعيناً بالمعجم عند الحاجة

- (1) عظمة
- (2) العمران
- (3) النقوش
- (4) تأثر
- (5) منحوتة

Bir sonraki alıştırmada ise başlangıç seviyesinde kitaplarda çokça rastladığımız önce cümlelerin verilmesi, cümle içinden bir kelimenin altının çizilmesi ve parantez içinde verilen üç kelimeden birinin altı çizili kelimenin zıttı olarak seçilmesi istenmiştir. Bu alıştırmayla kelime hazinesinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

اختر عكس الكلمة التي تحتها خط مما بين القوسين

- (استخرج بقي فني) (1) يطلع على ما تبقى من كنوزها.
- (يظهر يبدو يشاهد) (2) لا يمكنه أن يخفي إعجابه.
- (انفصل امتزج اتصل) (3) اختلط الفن بالهندسة عند العرب.
- (منظماً فوضوياً مستقراً) (4) تخطيط المدن لم يكن عشوائياً.

- (5) اعتنى به أبوه. (أهمله رباه رعاه)
- (6) تميز المجتمع بظاهرة بارزة ونادرة. (كثيرة فريدة مشهورة)
- (7) جمع بين الحضارة والقسوة. (الرأفة العنف الكراهية)
- (8) ذو المروءة يحب التعاون. (الفردية الأنانية الإيثار)

Bir sonraki alıştırmada ise verilen altı tane kelimenin anlamlı cümle içinde kullanılması istenerek yazma becerisinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

استخدم الكلمات الآتية في جمل مفيدة

- (1) يطلع:
- (2) تزيين:
- (3) مبدع:
- (4) اختلط:
- (5) تخطيط:
- (6) دقيق:

Bir sonraki alıştırmada ise inne ile başlayan bir cümle verilerek altı çizili kelimelerin irabının yapılması istenmiş daha sonra metinde geçen bir cümle verilerek altı çizili kelimelerin irabının yapılması istenmiştir.

أعرب ما تحته خط في الجملتين الآتيتين

- (1) إن ذا الحكمة خير من ذي المال.

.....

.....

.....

.....

.....

(2) ظهر في آثارهم العمرانية حبهم للزخارف والنقوش والزينة.

En sonda ise “mühendisliği ve yapılış tarzı bakımından beğenmiş olduğun bir yapı hakkında bir konu yaz” denilerek yazma becerisinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

اكتب موضوعاً عن بناء قديم أعجبت بهندسته وفن بنائه

DEĞERLENDİRME

Gerek ülkemizde gerekse yurt dışında dil bilimciler ve dil eğitimcilerinin yanı sıra, akademisyenlerin ders kitabı tasarımı ve değerlendirmesi alanındaki çalışmaları günden güne hız kazanmaktadır. Ülkemizde dil eğitimcileri, dil bilimcileri ve bu konularda lisansüstü çalışmalar yapanların, kitapların tasarımı ve destekleyici-tamamlayıcı materyalleri üzerine çalışmalarını da kapsayan ders kitapları hakkında inceleme ve değerlendirmeleri bulunmaktadır. Çünkü yabancı dil öğretiminde ders araç ve gereçleri denince ilk olarak akla ders kitapları gelmektedir. Yabancı dil hedeflerini yakalayabilmede ders kitabının önemi günden güne artmaktadır. Bu sebeple birçok alanda olduğu gibi yabancı dil öğretimi alanında da yapılan araştırmalar takip edilmeli ve uygulanmalıdır.

Bu çalışma ile Türkiye’de Arapça öğretiminin genel bir değerlendirmesi ile birlikte Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri’nde bulunan, “el-Lisanu’l-Umm” The Mother Tongue Arabic Language Center adlı Arapça eğitim kurumu tarafından neşredilen “*Silsiletü’l-Lisan*” adlı ders kitabı serisi şekil ve muhteva açısından incelenmeye çalışılmıştır. Silsiletü’l-Lisân Arapça Dil Serisi kalitesi ve deneyimi ile her düzeye uygun farklı ve ilgi çekici konuların işlendiği yayınlardır. Bu çalışmamızda yabancılara Arapça öğretmek için hazırlanan ve ülkemizde 2013’ten beri okutulan “*Silsiletü’l-Lisan*” adlı seri, teorik bir çerçeve verildikten sonra biçim ve içerik açısından incelenmiş ve bazı tespitlerde bulunulmuştur. “*Silsiletü’l-Lisan*” adlı ders kitabı serisi kullanılan kâğıt, renk tercihi, kapak, ünite bölümlerinin ayrımı, sayfa yapısı, cilt gibi fiziksel özellikler yönünden güçlü ve çekicidir. Ülkemizde Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi tarafından yayınlanmakta ve Akdem tarafından dağıtımı yapıldığından kitap serisine makul ücretlerle ulaşmak mümkündür. Bu çalışmanın serinin anlaşılmasına katkı sağlaması ve ileride daha nitelikli çalışmaların yapılmasına zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

Avrupa Ortak Diller Çerçevesine (CEFR) dayalı olarak hazırlanmış bu seride, dört beceride başarı hedeflenerek öğrencilerin kendini ifade etmesi, dinlediğini anlaması, farklı türde metinleri anlayabilmesi ve bu metinlere benzer metinler yazabilmesi, öğrencilerin birebir desteklendiği, kişisel farklılıkların ve becerilerin

dikkate alınarak özellik ve ihtiyaçlar doğrultusunda uygulanan bir eğitim hedeflenmiştir.

Kitap serisi, Arapçayı yabancı dil olarak öğrenen Türkler için temel bir başvuru eseri niteliğinde olup Dewey onlu sistemindeki konu başlıklarının seçildiği seride Arapça yeni bir metotla genel hatlarıyla incelemiştir. Kitaptaki konular belirli bir sistemle kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir akış takip etmektedir. Konular, sistematik olarak ele alınarak sunulmuş ve çok sayıda örnekle desteklenmiştir. Örnek cümlelerin özenle seçilmiş olduğu hemen göze çarpmaktadır. Her ünitenin sonunda, önemli noktalara yer veren bir özet eklenmiştir. Kitabın estetik kapak tasarımı ve konuların görsel biçimi ilgi çeken unsurlardandır. Dil öğreniminde önemli katkılar sağlayan destekleyici-tamamlayıcı materyallerin kullanılması seriyi daha pratik ve faydalı hale getirmiştir. Serinin destekleyici-tamamlayıcı materyalleri arasında, dil öğreniminde önemi oldukça büyük olan çalışma kitabı, öğretmen kitabı ve ses dosyaları bulunmaktadır. Ünite içindeki alıştırmaların 1.1.1.(birinci ders birinci alıştırma birinci örnek) şeklinde sıralanması faydalı olabilir. Kitabın renkli kuşe kâğıda basılmış olması görüntü kalitesi açısından önemli ve dayanıklılık açısından olsa da kitabın ders sırasında kullanımı açısından bir kullanım rahatlığı sağladığı söylenemez. Çünkü ders sayfalarının açılması için zorlamak gerekmektedir. Bu açıdan daha verimli olabilecek bir kullanım düşünülebilir. Ama mevcut halinin daha dayanıklı olduğu da gözden kaçmamalıdır.

Seri anlatımı kolaylaştıran tablolarla desteklenmiştir. Öğrencinin dikkatini çekmek üzere konunun ilgili kısmının koyu harf karakteriyle, renkli veya bir sembolle birlikte verilmesi, kitaba daha pratik bir biçimlenme kazandırmıştır. Cümle bilgisi ve cümlelerin öğeleri, kitabın çeşitli yerlerinde yer almaktadır. Cümle ile ilgili veriler, şematik şekillerle edinimi kolaylaştırmaktadır. Bu meyanda serinin hazır olan sınavları kaliteli olmakla birlikte sıklıkla kullanıma uygun değildir. Word belgesinden oluşan soruların olması seriden faydayı artıracaktır.

Seride, işlevsel tanımlara, kavramsal ve dilbilimsel tanımlamalardan fazla yer verilmiştir. Sözlü ve yazılı anlatım gibi temel becerilerin yanı sıra kelime hazinesinin arttırılması gibi alt becerilerin kazandırılmasını öne çıkaran alıştırmalar bulunmaktadır. Konuların işlenme sırasında bir bütünlük ve belli bir sıra takip edildiği görülmüştür. Ancak ünite içindeki alıştırmalar herhangi bir numaralandırma

sistemine sahip değildir. Bunun tercih edilme sebebine dair bir bilgiye ulaşamadık. Eş ve zıt anlamlı kelimelere yer verilmiştir. Seride metinlerinin sonunda öğrencilerin kelime dağarcığının geliştirilmesine yönelik bazı alıştırmalar verilerek, öğrencilerin yeni kelimelerin anlamlarını metnin akışından çıkarmasını istemiştir. Yeni öğrenilen kelimelerin sonraki derslerde tekrar edilmesi ve yeniden verilmesi sağlanarak pekiştirilmesi hedeflenmiştir.

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisine, uzmanlar tarafından Arapça-Türkçe ve Türkçe-Arapça sözlüklerin eklenmesi gerekmektedir. Türkiye gibi Arapçayı yabancı dil olarak öğrenen ülkelere yönelik bir sözlük çalışmasının yapılması ve bu sözlüğün hem tam olarak hem de fasiküller halinde kitaplarla birlikte kolayca kullanılabilir bir pratiklik olması göz önünde bulundurulmalıdır. Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinde yer alan kitaplarda yeni kelime ve kalıplara oldukça fazla yer verildiğinden ve pekiştirilmesi için bir döngü sağlandığından öğrenci Silsiletu'l-Lisan eğitim serisini bitirdiğinde yeterince kelime dağarcığına sahip olacaktır. Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin kullanıldığı ülkelerin dillerinde hazırlanacak Silsiletu'l-Lisan sözlüğü eğitim serisinin içinde yer almalıdır. Kitap serisi akademik ve profesyonel anlamda Arapça öğretimi alanında uzmanlaşmış Türkler için olduğu kadar ülkemizde sayıları gittikçe artan ve bu alanda kaynağa ihtiyaç duyan Araplar için de cazibeli hâle getirilmelidir. Kitabın Türkiye baskısı için, Türkçeden Arapça'ya doğru eğitimi gözeten bölümler eklenerek, Arapça öğrenen ve öğreten Türklerin yanı sıra, Türkçe öğrenen ve öğreten Arapların da kitabın hedef kitlesi olması düşünülmelidir.

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin birinci kitabında Türk öğrenciler açısından en fazla zorluk çekilen aşamalardan biri olan Arap alfabesinin öğretimi için çok az yer verilmiştir. Arap alfabesinin sağdan sola doğru yazılması, harflerin başta, ortada ve sondaki yazım biçimlerinin birbirinden farklı olması zorluk oluşturmaktadır. Alfabe ile ilgili bilgi eksikliği, öğretimi olumsuz etkilemektedir. Bu durum, özellikle anadili Arapça olmayan yabancılara alfabe ile ilgili temel konuların başlangıç aşamasında ilk birkaç haftada bir plan dâhilinde verilmelidir. Arap alfabesindeki harflerin seslendirme ve yazım biçimlerini geliştirmek amacıyla, seride alfabe alıştırmalarının bir araya toplanması suretiyle birinci kitabın başında detaylı işlenmeli ve öğrenci çalışma kitabı alfabe konusunu yeteri kadar ele alan, tamamen renkli ve daha ayrıntılı yeni bir tasarımla yeniden yazılmalıdır. Bu yapılırken çalışma

kitabının alıştırımlarının Arapça kelime ve kalıpları pekiştirecek şekilde artırılarak üniteye yer alan kelimeler ve metinlerle uyumlu olmalıdır. Bu teklif edilen husus gerçekleşinceye kadar Arapça okuma ve yazmaya yönelik bir kitapla desteklenmelidir.

Gramer öğretiminde kitaplarda son derece özenli bir yol takip edilmiş olup başlangıçtan itibaren Arapça öğretiminin her aşamasında gramer kuralına yer verilmiştir. Arapça hem telaffuz hem de gramer açısından öğrenimi oldukça zor bir dildir. Fiiller başta olmak üzere tüm konular yeni başlayanların durumu dikkate alınarak basitten zora doğru aşamalı bir yöntem izlenmelidir.

Öğrencilere müzekker-müennes (eril-dişil) kavramlarını bütüncül olarak yaklaşılarak anlatan bölümler eklenmelidir. Arapçada bu durum kavratılamayınca birçok husus özellikle de gramer öğretiminde ve kelimelerin kavranmasında büyük bir zorluk ortaya çıkmaktadır.

Seride, kelimelerin son harflerinin seslendirilmesi yapılmadığından öğrenciler tarafından yanlış anlaşılmakta ve yanlış yazılmaktadır. Dolayısıyla standart fasih Arapça kurallarına göre, ilk kitaplarda belirli bir seviyeye kadar kelimelerin sonları tam harekeli olarak okunarak ses kayıtları yenilenmelidir. İleri düzey kitaplarda ise genel Arapça konuşma prensiplerine bağlı kalınarak kelimenin son harfinin harekesinin okunmaması bu manada herhangi bir sorun oluşturmayacaktır.

Kitaplarda yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik aktiviteler arttırılmalıdır. Türk öğrencilerin en çok zorlandıkları becerilerden biri olan bu becerinin geliştirilmesi için serinin bu duruma eğilmesi son derece önemlidir. Genellikle üniteye geçen konuya yönelik kısa bir yazım çalışması istenmektedir. Ayrıca yazma becerisi ile ilgili öğretmen tarafından seçilen başka bir kaynak veya kitaplara eklenebilecek daha nitelikli çalışmaların yazma becerisinin geliştirilmesi açısından son derece önemlidir.

Öğretmen kılavuz kitabının geliştirilmesi gerekmektedir. Arap ülkeleri dışındaki okullarda Arap olmayan öğretmenlerin Silsiletu'l-Lisan eğitim serisini kullanacağı dikkate alınarak her metnin işleneceği yöntemi ve alıştırımların

uygulama usullerini ayrıntılı olarak verecek şekilde hazırlanması gerektiğini düşünüyoruz. Öğretmen kılavuz kitabı öğrenci kitabıyla aynı boyutta olmalı ve öğrenci kitabı olmadan öğretmen için yönlendirici bilgiler ve alıştırmaların çözümlerini barındırmalı ve tek başına yeterli olmalıdır.

SONUÇ

Özellikle ana dili Arapça olmayan öğrencilere Arapça öğretmek üzere hazırlanan Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin daha bilimsel temellere dayalı olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla bu kitapların “Yasemin” adlı sette yapıldığı gibi Avrupa Ortak Başvuru Metninde belirtilen seviyelerden hangilerine denk geldiğinin tespiti yapılmalıdır. Silsilede her ne kadar Avrupa Ortak Başvuru Metnine uygun olduğu belirtilmişse de ayrıntı verilmemiştir.

Arapçaya Giriş (1 -2)	A1
Arapça Başlangıç (1 -2)	A2
Arapça Orta Seviye (1-2)	B1
Arapça İleri (1 -2)	B2
Silsiletu'l-Beyan 1 (Hazırlanıyor)	C1
Silsiletu'l-Beyan 2 (Hazırlanıyor)	C2

Yukarıda örnek olarak verdiğimiz bu tablo “el-Lisanu'l-Umm” eğitim kurumu tarafından Silsiletu'l-Lisan'ın devamı ve daha çok klasik metinler ağırlıklı olarak çıkarılması düşünülen Silsiletu'l-Beyan ile beraber, bu son kitapların C-1 ve C-2 seviyelerine uygun olabilecek şekilde ayarlanmasıyla tüm kitapların değerlendirilerek Avrupa Ortak Başvuru Metni kıstaslarına uygun olarak ele alınarak belirlenmesi mümkündür.

Okuma-anlama metinleri Arapça öğrenimine yeni başlamış olanlar için ne çok uzun ne de çok kısadır. Bu bölümlerde; eleştirme, doğru-yanlış, metni anlamaya dönük ve çoktan seçmeli sorular bulunmaktadır. Dinleme anlama bölümlerinde soru-cevap, eşleştirmeli, boşluk doldurma, kısaca ifade etme ve doğru-yanlış soruları vardır. Kitapta kullanılan dil sade ve diğer ders kitaplarına nazaran, kelime hazinesi açısından öğrencilerin gereksinimlerine uygundur. Sözlü anlatım bölümlerinde,

günlük hayatta muhtaç olunan iletişim becerileri ile öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Yazılı anlatım bölümlerinde ise cümle, paragraf ve kısa deneme yazma alıştırmaları istenmiştir. Bu seri yeterli ve uygun seviyede öğrencilerin standart fasih Arapçayı kullanabilmelerini hedeflenmiştir.

Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinde tündengelim yöntemi takip edilerek dil öğretiminde modern kabul edilen yöntemler benimsenmiştir. Seri öğretmen ve öğrenci çalışmalarını merkeze almış, ders kitaplarının yabancı dil öğretiminde araç olarak kullanıldığı iyi bir rehber olarak kullanılması hedeflenmiştir.

Kitabın ele aldığı konular ve örnek derslerden anlaşılacağı üzere kitap akla gelebilecek hemen hemen tüm konu başlıklarını ele almış, Arap dilinin metotları izlenerek son derece teknik ve mahir bir şekilde ortaya konmuştur. Bu haliyle Arapça setler arasındaki öncülüğünü sürdürmeyi hak eden bir dizi çabanın ürünü olduğunu söylemek gerekmektedir.

Seride öğrenmeyi sevdiren ve gerçek hayatla irtibatını sağlayarak ders dışında da öğrenciyi geliştiren ve onlara dil becerileri kazandırmayı hedefleyen, dersin bir bölümünün güncel konular hakkında tartışma ve bilgi alışverişine ayrılarak konuşma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Daha etkili olması için öğretmenler tarafından düzenli takip edilen ve dönüt verilen ödevlerin verilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin Arapça konusundaki ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla yapılan düzey belirleme, kısa sınav, ara sınavları sıkça yapmak ve sonucuna göre öğrencilerin yönlendirilerek eğitimin kalitesi artırılmalıdır.

Dewey sisteminden konuların alınması isabetli bir seçim olmuştur. Bu konuda gerekli bilgiler araştırılmış, hayata dair tüm konuların dâhil olduğu ve yeri geldikçe alt başlıklar şeklinde yeni konuların eklenmesi şeklinde geliştirilen bu sistemden tercih edilen konu başlıklarının işlenme tarzının da isabetli olduğu görülmüştür.

Ders kitaplarında bulunması gereken özellikler dikkate alındığında, bu özelliklerin yabancı dil öğretimine ne şekilde etkin kılınabileceğine dair bu çalışmaların fikir vereceği, Silsiletu'l-Lisan eğitim serisinin daha etkin kullanımına katkı sağlayacağı ve ne kadar etkin ve hatasız olursa olsun, bütün ders kitaplarından daha iyisinin yazılabilmesi muhtemeldir. Dolayısıyla hiçbir ders kitabı, dil öğretiminde tek başına en mükemmeli ve en etkili olanı değildir.

Öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda derlenmiş görsel ve işitsel becerileri geliştiren materyaller sayesinde uygun düzeyde kelime ve metinlerle ilgili çalışmaların yurtdışında bulunmuş, konuşma dersleri konusunda çeşitli üniversite ve dil öğretim merkezlerinde deneyimli, Akademik Arapça Eğitimi konusunda uzman bir kadro tarafından uygulanması da son derece önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili merkezdeki akademik kadro orada yürütülen bütün eğitimlere bizzat katkı sunarak bu işin başarısında öncü olmuşlardır. Bu konulara uyumlu olan serinin etkisinin tam olabilmesi için konu başlıkları etrafında etkili araştırma ve sunum becerileri çalışmaları ile bireysel veya grup çalışması yapılarak öğrencilerin bireysel gelişimi sistematik olarak izlenmelidir.

KAYNAKÇA

Abs, Muhammed, vd. *Silsiletu'l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğretim Serisi*, İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Vakıf Üniversitesi Yayınları, 2013

Abs, Muhammed, es-Sîbaî, Amir, el-Ebraş, Muhammed, Bey, Mahmud, *Silsiletu'l-Lisan Geliştirilmiş Arapça Öğretim Serisi. (Öğretmen Kılavuz Kitabı)* İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Vakıf Üniversitesi Yayınları, 2013

Açık, Kerim, (2002). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar Arapça Öğretimi*, (Basılmamış Doktora Tezi), MÜSBE, İstanbul.

Açık, Kerim, Özcan, Murat, Benli, Ali, (2016). "Arap Dili Eğitiminde Kullanılan Silsiletu'l-Lisan Serisinin Öğrenci-Öğretmen Görüşlerine Göre Yöntemsel Açından Değerlendirilmesi ve Eksik Yönlerine Çözüm Önerileri", Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, cilt: III, sayı: 1, s. 181-204.

Aksan, Doğan (1979), *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim I-III*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

Arslan, Ahmet Turan, (1992). *İmam Birgivi ve Arapça Tedrisatındaki Yeri*, İstanbul.

Bostancı, Ahmet, (2005). "İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları ve Diğer Araç-Gereçlerin Tespit ve Analizi", Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (SAUIFD) 7 : 1-28.

Çetin, Nihad Mazlum, "Arap", (1991) *DİA*, 3/272-309

Demircan, Ömer, (1988). *Türkiye'de Yabancı Dil: Dünden Bugüne*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Demircan, Ömer, *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, İstanbul.

Diyab, Ahmed (2012). *el-Meşakil elleti Tüvacihu'l-Etraku fi Ta'limi'l-Lugati'l-Arabiyye ve'l-Mukterahat*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Doğan, Candemir, (1989). *Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Ankara, Lazer Ofset Matbaa.

Doğan, Candemir, (1989). *Arapça Öğretim Metot ve Teknikleri*, Ankara.

----- (2006). "Arapça Öğretiminde Yöntem Orijinli Problemler ve Çözüm Önerileri", NÜSHA Şarkiyat Araştırmaları Dergisi, S. 21.

el-Hûlî, Muhammed Ali, (2000). *Arapça Öğretim Metotları*, (çev. Cihan Akçay), Ankara.

Fazhoğlu, Şükran, (2003). “*Manzûme fî tertîbi'l-kutub fî'l-'ulûm ve Osmanlı Medreselerindeki Ders Kitapları*”, Değerler Eğitimi Dergisi, sy. 1, Ocak, s. 101-104.

Hengirmen, Mehmet, (1990), *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, Engin Yay., Ankara ty.

Jalali, Mohammad, (2011). *Evaluation of an EFL English Coursebook*, The Iranian EFL Journal 7(5), 71-88.

Karataş, Yusuf, (2001). *Türkiye’de Arapça öğretimi açısından “Al-Arabiyyatu Li’L-Hayat” Ders Kitabının Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kayapınar, Ulaş, (2009). *Coursebook evaluation by english teachers*, Inonu University Journal of the Faculty of Education, 10 (1), 69-78.

Onay, Ö. (1998). *Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitabı Değerlendirmesi: Headway*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Ankara.

Polat, İbrahim, (2003). *Türkiye’de Arapça öğretimi açısından İmam Hatip Liseleri İçin Arapça Adlı Ders Kitabı Serisinin Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Semek, Muhammed Salih, (1983)“*Arapça’nın Önemi*”, (trc. Ahmet Turan Arslan); Mavera. Haziran (nakleden **Bostancı, Ahmet**, (2001) “*Arapça Öğrenim Ve Öğretiminde İnternet İmkânları*”. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi/3)

Sînî, Mahmud İsmail, vd. (1982). *el-Arabiyyatu li’l-Hayat*, I. Kitap, Riyad.

Soyupek, Hasan, (2004). *İkinci Meşrutiyet’ten günümüze Türkiye’de Arapça Öğretimi*, s.240 Yayımlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Suçin, Mehmet Hakkı, (2016). “*Tadris al-Lugha al-Arabiyya fî Turkiya: Bi al-amsi wa al-Yawm*” *al-Lugha al-Arabiyya fî Turkiya*, King Abdullah Bin Abdulaziz International Arabic Centre. Riyadh

Sümengen, Fatoş, (2004). *el-'Arabiyyetu'l-Mu'asira” adlı eserinin Arapça öğretimi açısından değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Üzüm, Emin Cihan, (2002). *Türkiye’de Arapça öğretimi açısından el-’Arabiyye li’n-Nâşi’în Ders Kitabının Değerlendirilmesi* (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

- I. Serinin Tanıtımına İlişkin Resmi Yazı
- II. Sempozyum Tanıtım Yazısı
- III. Silsiletül Lisan Okutulduğu Üniversiteler
- IV. Sınav Örnekleri

4 seviyenin ayrı sınavları bulunmaktadır. Bu sınavlar, Silsile serisinin sınavlarının ilk sayfaları: 6 ila 8 sayfadan oluşan toplam 18 sınav bulunmakta ve bunlar dört beceri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme ile ses problemlerini ölçmektedir.

Tamhidi 1-2	6
Mübtedi 1-2	4
Mütevassıt 1-2	4
Mütekaddim 1-2	4

T.C.
FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
İslami İlimler Fakültesi Dekanlığı

13.03.2013

Değerli Arapça Hocamız,

Merkezi Birleşik Arap Emirlikleri'nde bulunan, “el-Lisanü'l-Umm” (The Mother Tongue) adlı Arapça eğitim kurumunun, uzun yıllar üzerinde çalışarak hazırlamış olduğu “Silsiletü'l-Lisan” isimli Arapça öğretim seti **Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi** tarafından yayımlanmıştır.

Arapça Dil Serisi, “Silsiletü'l-Lisan” (Arapçaya Giriş 1-2, Başlangıç Seviyesi 1-2, Orta Seviye 1-2 ve İleri Seviye 1-2 olmak üzere) 4 ayrı seviye ve 8 ayrı kitaptan oluşmakta olup, modern Arapça öğretimi konusunda oldukça iddialı bir çalışmadır. Konu başlıklarının belirlenmesinde ‘Dewey Sistemi’ içerisindeki ana başlıkların seçildiği setin üst kurlarında uzmanlık metinleri oldukça başarılı alıştırmalarla desteklenmiş durumdadır. Silsiletü'l-Lisan'ı, piyasadaki Arapça ders kitaplarından farklı kılan en temel özelliklerden birisi interaktif eğitim CD'leri ile desteklenmiş olmasıdır.

Ülke genelindeki dağıtımı Türkiye'nin en büyük Arapça Dil Öğretim Merkezi'ni bünyesinde barındıran **Akdemİstanbul**'un yan kuruluşu **Akdem Yayınları** tarafından üstlenilen Silsiletü'l-Lisan/ Arapça Dil Serisi'nin uygulanmasıyla ilgili olarak, ülkemizdeki Arapça bölüm başkanları ve Arapça öğretim üyelerine yönelik bir tanıtım toplantısı düzenlenecektir.

29 Mart 2013 Cuma günü saat **15:00-16:30** arasında üniversitemiz **Topkapı Yerleşkesi Konferans Salonu'nda** yapılacak olan toplantıda eğitim setinin özellikleri, işleniş metotları, seviyelerin tanıtımı, ideal sınav uygulamaları, uygulayıcılara yönelik hizmet içi eğitim programlarının tarihleri konuları ele alınacaktır. Toplantı bitiminde fakültelerimizin bölüm başkanlıklarına 8 kitaptan oluşan eğitim seti hediye edilecektir.

Söz konusu toplantıya katılımınızı bekler, saygılar sunarım.

Prof. Dr. Ahmet Turan **ARSLAN**
Dekan

Not: Toplantıda kitap seti hediye edileceği için lütfen katılım için LCV yaptırınız. 0554 994 9349 / 0212 521 41 16 Fatma Gürbüz (Dağıtım: **Akdem Yayınları** / Kitap Satış Sorumlusu)

Yabancılar Arapça Öğretim Metotlarının Geliştirilmesi Sempozyumu: Uluslararası Sempozyum,

18-20 Aralık 2015, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul

Bilindiği gibi uzun bir tarihe ve engin bir kültürel muhtevaya sahip olan Arap dili dünyada itibarı artan dillerden biri haline gelmiş bulunmaktadır. Nitekim bu dil 18 Aralık 1973 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 6. resmi çalışma dili olarak kabul edilmiştir. 2012 yılında ise UNESCO 18 Aralık gününü Dünya Arapça Günü olarak ilan etmiştir. Bu münasebetle Türkiye’de Arap Dili ile öğretime başlayan ilk Fakülte olma özelliğine sahip bulunan Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesinde; Arapça öğretiminin problemlerine çözüm üretmek ve Arapça öğretim programlarını geliştirmek amacıyla bu uluslararası sempozyum tertip edilmiştir.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi ve Lübnan’da bulunan Trablus Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi işbirliğiyle düzenlenen, “Yabancılar Arapça Öğretim Metotlarının Geliştirilmesi” adlı uluslararası sempozyum 18-20 Aralık 2015 tarihleri arasında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Topkapı Yerleşkesi konferans salonunda gerçekleştirilmiştir.

Genel olarak Sempozyumda hem konuların hem de davetlilerin seçiminde büyük bir titizlik gösterilmiş, özellikle de yabancılar Arapça öğretimi konusunda alanında birikim ve deneyimi olan yetkin bilim adamları toplantıya iştirak etmişlerdir.

Sempozyuma Türkiye dışında 10 ayrı ülkeden 18 bilim adamı ve araştırmacı bildiri sunmuştur.

Sempozyuma yabancılar Arapça öğretiminde önemli bir yeri olan şu üniversite ve araştırma merkezlerinden akademisyenler katılmıştır:

- 1- Aleco (Arap Bilim Kültür ve Eğitim Kurumu)
- 2- Trablus Üniversitesi- Lübnan
- 3- Kahire Üniversitesi- Mısır
- 4- Midiyye Dr. Yahya Faris Üniversitesi –Cezayir

- 5- Kasıd Arapça Eğitim Merkezi- Ürdün
- 6- Lisanü'l-ümm Dil Merkezi - Abu Dabi
- 7- El-Lisan Dil Merkezi - İsveç
- 8- Uluslararası Hartum Arapça Eğitim Enstitüsü- Sudan
- 9- Kahire, İstanbul ve Ürdün'de şubeleri bulunan Divan Dil Merkezi
- 10- Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
- 11- İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
- 12- İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri Bölümü
- 13- Yalova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
- 14- Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
- 15- Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

18 Aralık 2015 Cuma günü sempozyumun açılışında protokol konuşmaları sırasıyla Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN, Aleco (Arap Bilim Kültür ve Eğitim Kurumu) ve Mahedü'l-mahtûtâtî'l-Arabiyye (Arapça Yazma Eserler Kurumu-Mısır) müdürü Prof. Dr. Faysal el-Hafyan, Lübnan Trablus Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Rafet el-Mîkatî ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Ümit Doğay ARINÇ konuşma birer yaptılar.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan Arslan başkanlığında yapılan “İlim ve Konuşma Dili Olarak Arapça” başlıklı açılış oturumunda Kuveyt Üniversitesinden Prof. Dr. Hassan Tayyan “Arapça İfadelerin Özellikleri ve Güzelliği” isimli bildirisini, Lübnan Trablus Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali el-Bikâî ise “İslâmi İlimler Açısından Arap Dilinin Önemi” konulu bildirisini sundu.

Sempozyumun ilk günü gerçekleştirilen “Arapça Öğretim Programlarının Geliştirilmesi: İç Yapı ve Dış Destek” konulu birinci oturuma Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi dekan yardımcısı Prof. Dr. Ali BULUT başkanlık etmiştir. Bu oturumda Prof. Dr. Faysal el-HAYFÂN “Arapça Öğretim Programlarında Fikri ve Kültürel İçerikler: Değerlendirme ve Geliştirme” başlıklı bildirisini, Dr. Halid Ebû AMŞE “Arapça Öğretiminde Dil Bilimlerinin Kullanımı” isimli bildirisini, Prof. Dr. Halid Tanbûra el-HÜSEYNÎ “Arapça Öğretim Kütüphanesinin Geliştirilmesi” ve son olarak da Dr. Abdülbedî NEYRABÂNÎ “Arap Dilinin Temel Sözlüğü” isimli bildirilerini sunmuşlardır.

İkinci gün gerçekleştirilen “Dil Öğretiminde Tecrübelerin Geliştirilmesi” konulu oturuma Prof. Dr. Mehmet MAKSUDOĞLU başkanlık etmiştir. Bu oturumda Prof. Dr. Ali Abdullah Ahmed NAİM “Aleco’nun yayınladığı El-Kitabü’ül Esasi: Değerlendirme ve Geliştirme”, Doç. Dr. Adem YERİNDE “Dili Arapça Olmayanlara Arapça Öğretiminde Seviye Sisteminin Etkinliği”, Prof. Dr. Ab-

durrahman ÖZDEMİR “Öğrenciler İçin Teşvikler ve Arapça’nın Dili Arapça Olmayanlara Öğretimindeki Etkisi” ve Muhammed ABS “İslâmi İlimler Öğrencilerinin Okuma Becerisini Geliştirme: Örnek Olarak Merkezü’l-Lisâni’l-Ümm Deneyimi” isimli bildirilerini sunmuşlardır.

“Öğrenci ve Öğretmen Arasında Becerileri Geliştirme” başlıklı üçüncü oturuma ise Prof. Dr. Abdullah KIZILCIK başkanlık etmiştir. Bu oturumda Prof. Dr. Ahmet BOSTANCI “Dili Arapça Olmayanlara Arapça Öğretiminde Ders Dışı Etkinlikler”, Prof. Dr. Mustafa URÂBÎ “Dili Arapça Olmayanlarda Konuşma Becerisini Geliştirme Üslupları”, Prof. Dr. Münir CUMA “Arapça Öğretiminde Unsurları ve Becerileri Birleştirme Sanatı” ve Mü’min el-ANNÂN “Dili Arapça Olmayanlara Arapça Öğretenin Yeterliliği” isimli bildirilerini sunmuşlardır.

“Geliştirme ve Kalite Standartları” başlıklı dördüncü oturuma Prof. Dr. Halil İbrahim Kaçar başkanlık etmiştir. Bu oturumda Dr. İslam YÜSRÎ “Dil Değerlendirmesinin Evrensel Kriterleri ve Bunların İslami İlimler Fakültelerinin Programlarında Uygulanması” ve Prof. Dr. Bulmeâlî en-NEZÎR “Arapça Öğretiminin Evrenselleştirilmesi” isimli bildirilerini sunmuşlardır.

Kapanış Oturumunda ise Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mahmoud MISRÎ, Prof. Dr. Rafet el-Mîkâtî ve Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN birer değerlendirme ve teşekkür konuşması yapmışlardır.

Trablus Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Rafet el-MÎKÂTÎ konuşmasında sempozyumun hazırlanması ve tertip edilmesinde emeği geçen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN başta olmak üzere herkese ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi yöneticilerine teşekkürlerini sunmuş ve iki üniversite arasındaki işbirliğinin bundan sonra da devam etmesini dilemiştir.

Ardından Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN hem teşekkürlerini hem de temenni ve dileklerini ifade etmiştir. Daha sonra iki üniversite temsilcileri karşılıklı hediyelerini sunmuşlardır. Akabinde de sempozyuma iştirak edenlere katılım belgeleri verilmiştir.

Ayrıca Sempozyumun ikinci ve üçüncü gününde İslâmi İlimler Fakültesi Arapça Hazırlık sınıfında okutulan Silsiletü’l - Lisân isimli Arapça dil seti üzerine bir atölye çalışması gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada ele alınan konular şunlardır:

Dil seviyelerinin gelişmesi.

Her seviyede kullanılacak güncel kelimeler ve ifade tarzları.

Öğrencinin dil becerilerinin (dinleme, okuma, yazma, konuşma ve anlama) gelişmesinde metin, diyalog ve alıştırmaların rolü.

Üçüncü gün yapılan atölye çalışmasında ise İslâmi İlimler Fakültesi Hazırlık Sınıfı öğretim elemanlarına öğretim metotları konusunda seminerler dizisi gerçekleştirilmiştir. Bu atölye çalışmalarına başka üniversite ve müesseselerden de Arapça öğretim görevlileri katılmışlardır.

Bu atölye çalışmalarında şu konular işlenmiştir:

Gazi Üniversitesi öğretim üyelerinde Prof. Dr. Mehmet Hakkı SUÇIN “Öğrenci Nasıl İlerler? Örnek Bir Ders Planı” konusunda, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Arapça Hazırlık Okulu birim yöneticisi Abdülmunim SALAH “Öğretmenin Yeterlilikleri: Tarif ve Uygulama” ve Uluslararası Divan Dil Merkezi müdürü Dr. İslam YÜSRİ ise “Dil Becerilerini Ölçmeye Giriş” konulu atölye çalışmalarını sunmuşlardır.

	ÜNİVERSİTE ADI	İLİ	BÖLÜMÜ
1	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL	Arap Dili ve Edebiyatı
2	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	KİLİS	Arap Dili ve Edebiyatı
3	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	BOLU	İlahiyat
4	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	BURSA	İlahiyat
5	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	DÜZCE	İlahiyat
6	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	KIRKLARELİ	İlahiyat
7	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	KİLİS	İlahiyat
8	KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	KÜTAHYA	İlahiyat
9	MANİSA CELÂL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	MANİSA	İlahiyat
10	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	NEVŞEHİR	İlahiyat
11	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	SAMSUN	İlahiyat
12	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	KARABÜK	İlahiyat
13	ORDU ÜNİVERSİTESİ	ORDU	İlahiyat
14	29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL	İslam ve Din Bilimleri
15	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	BİTLİS	İslami İlimler
16	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	KARAMAN	İslami İlimler
17	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL	Mütercim-Tercümanlık (Arapça)
18	KARATAY ÜNİVERSİTESİ	KONYA	Mütercim-Tercümanlık (Arapça)
19	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	AKSARAY	İslami İlimler
20	KONYA KARAMAN ÜNİVERSİTESİ	KONYA	İslami İlimler
21	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	BALIKESİR	İlahiyat
22	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	İSTANBUL	Uluslararası İlahiyat
23	ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	MARDİN	Edebiyat Fakültesi Hazırlık
24	SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	ANKARA	Sürekli Eğitim Merkezi

التاريخ: / / ٢٠١

الاسم:

١٠٠/		الكتاب التمهيدي الأول . إلى نهاية الدرس الثالث عشر					نتيجة امتحان المستوى
٨٠/	الكتابي:	المشاكل الصوتية	الاستماع	المحادثة	الكتابة	القراءة	
٢٠/	الشفهي:						

ملاحظات:

١٠/

السؤال الأول:

اكتب الكلمة المناسبة في الفراغ:

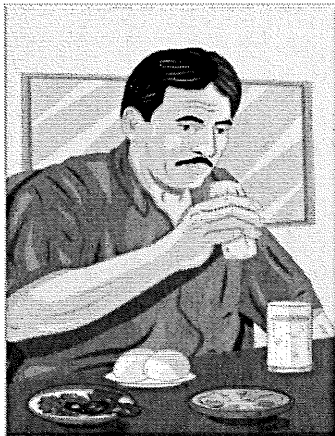
جَوْرَب مَكْتَبَة لِحْيَة مِرْآة أُنِيق

١. مَكَانٌ هَادِئٌ أَقْرَأُ فِيهِ.
٢. أَلْبَسُهُ فِي قَدَمِي.
٣. شَعْرٌ كَثِيرٌ فِي وَجْهِ الرَّجُلِ.
٤. أَنْظَرُ فِيهَا عِنْدَمَا أُسْرِّحُ شَعْرِي.
٥. شَخْصٌ يَلْبَسُ مَلَابِسَ جَمِيلَةً جَدًّا.

١٠/

السؤال الثاني:

أجب ☒ أو ☐:

☐
☐
☐
☐
☐

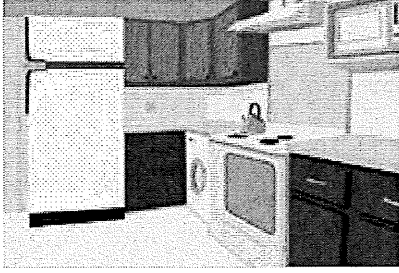
٦. يَجْلِسُ الرَّجُلُ فِي الشُّرْفَةِ.
٧. يَتَنَاوَلُ الرَّجُلُ طَعَامَ الْغَدَاءِ.
٨. الْكَأْسُ فَوْقَ الطَّائِلَةِ.
٩. يَلْبَسُ الرَّجُلُ قَمِيصًا أَخْضَرَ.
١٠. يَأْكُلُ الرَّجُلُ بِيَدِهِ الْيُمْنَى.

١٢ /

السؤال الثالث:

اُكْتُبِ الْكَلِمَةَ الْمُنَاسِبَةَ فِي الْفَرَاغِ:

١١. شَعْرُهَا

١٤. فِي الْمَطْبَخِ

١٢. جِسْمُهَا

١٥. وَ

١٣. لَوْنُ ثَوْبِهَا

١٦. وَ

١٠ /

السؤال الرابع:

اخْتَرِ الْكَلِمَةَ الْمُنَاسِبَةَ مِمَّا بَيْنَ قَوْسَيْنِ:

(كَبِيرَةٌ، كَبِيرٌ، كَبِيرَانٌ)

١٧.

الْمَدِينَةُ

(إِلَى، عَلَى، بِ)

٢٠.

ذَهَبْتُ إِلَى الْمَكْتَبِ السَّيَّارَةِ.

(أَشْقَرٌ، أَصْفَرٌ، أَزْرَقٌ)

١٨.

شَعْرُ مُحَمَّدٍ

(الصَّبَاحُ، الْمَسَاءُ، بَعْدَ الظُّهْرِ)

٢١.

أَكَلْتُ الْعِشَاءَ فِي

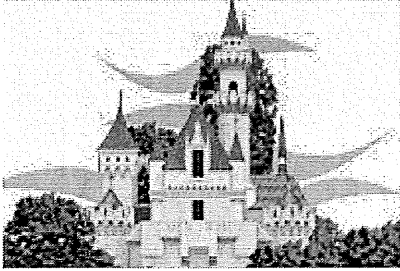
(عَلَى، مِنْ، فِي)

١٩.

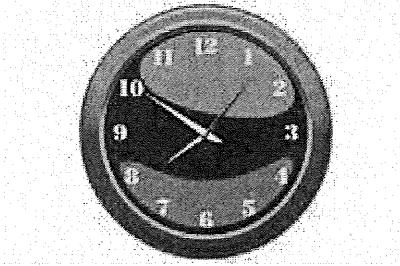
يَعِيشُ الدُّبُّ الْغَابَةِ.

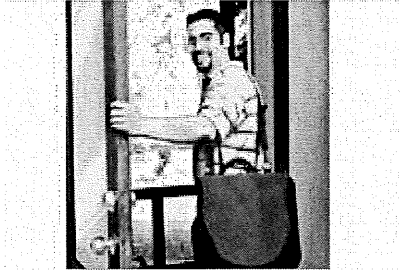
اكتب رقم الجملة المناسب لكل صورة:

☐

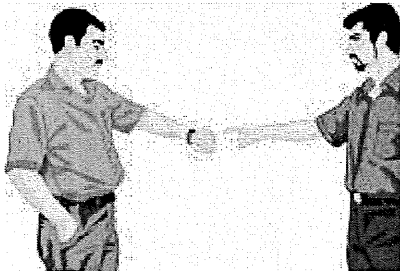
٢٢. أذهب إلى البحر كل يوم.

☐

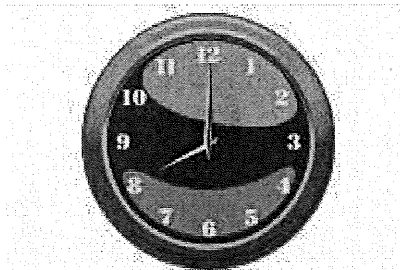
٢٣. خرج سامي من البيت.

☐

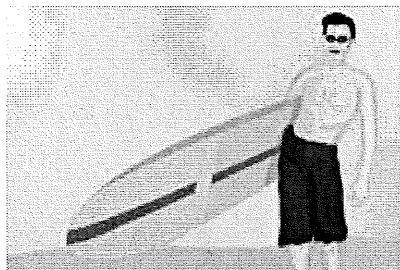
٢٤. الساعة الآن الثامنة تماماً.

☐

٢٥. الملك يسكن في قصر عظيم.

☐

٢٦. الساعة الآن الثامنة إلا عشر دقائق.

☐

٢٧. كم الساعة الآن يا عمر؟

٨ /

السؤال السادس:

حوّل الجُمْلَ الآتية إلى تفضيل:

- ٢٨ . مدينة باريس قديمة. (أبو ظبي)
- ٢٩ . الشاطئ بعيد. (المطعم)
- ٣٠ . غرفة الجلوس كبيرة. (المطبخ)
- ٣١ . السيارات كثيرة. (الدراجات)

١٠ /

السؤال السابع:

اكتب ما تسمع:

- ٣٢ ٣٥
- ٣٣ ٣٦
- ٣٤

٨ /

السؤال الثامن:

ضع خطأً تحت الكلمة التي تسمعها:

- ٣٧ . صيف - سيف ٣٨ . سكن - سَكنَا ٣٩ . زارة - سارة ٤٠ . صد - صيد

نتمنى لكم التوفيق

الاسم:

التاريخ: / / ٢٠١

١٠٠/		الكتاب المبتدئ الأول . إلى نهاية الدرس الخامس				نتيجة امتحان المستوى
٨٠/	الكتابي:	المشاكل الصوتية	الاستماع	المحادثة	الكتابة	القراءة
٢٠/	الشفهي:					

ملاحظات:

السؤال الأول:

٨ /

أسواقُ الشَّرْقِ الأوسطِ مَلِيَّةٌ بِالصَّنَاعَاتِ اليَدَوِيَّةِ، خَاصَّةً الأَسْوَاقُ القَدِيمَةُ. وَعِنْدَمَا يَزُور السَّائِحُونَ هَذِهِ الأَسْوَاقَ يَشْتَرُونَ كَثِيرًا مِنْ الهَدَايَا المَصْنُوعَةِ بِاليَدِ. وَيَكُونُ ثَمَنُ هَذِهِ الأَشْيَاءِ غَالِيًا، لِأَنَّ الصَّانِعَ يَتَعَبُ فِي صُنْعِهَا، وَيَحْتَاجُ إِلَى وَقْتٍ طَوِيلٍ. فِي كُلِّ مَدِينَةٍ مِنَ الشَّرْقِ الأوسطِ سَوْقٌ قَدِيمَةٌ خَاصَّةً بِالبَضَائِعِ اليَدَوِيَّةِ، وَتَهْتَمُّ الحُكُومَاتُ بِهَذِهِ الأَسْوَاقِ، مِنْ أَجْلِ تَشْجِيعِ السِّيَاحَةِ فِي بِلَادِهَا.

١ - لِمَاذَا يَكُونُ ثَمَنُ الأَشْيَاءِ المَصْنُوعَةِ بِاليَدِ غَالِيًا؟

.....

.....

٢ - هَلْ تُحِبُّ الأَشْيَاءَ المَصْنُوعَةَ بِاليَدِ؟ وَلِمَاذَا؟

.....

.....

٣ - أَكْتُبْ:

عَكْس - قَدِيم:

غَالِيَّة:

مُفْرَد - بَضَائِع:

حُكُومَات:

ضع ☒ أمام الجواب الصحيح فيما يأتي:

١ - مكانٌ كبيرٌ وَسَطَ البيتِ العربيِّ القديمِ

☐ طرف ☐ سَقَف ☐ ساحة ☐ حَيّ

٢ - طاولاتٌ وَمَصَابِيحُ وَخِزَانَاتٌ أَفْرَشُ بِهَا البيتُ هِي

☐ زَخَارِف ☐ أثاث ☐ زوايا ☐ أَجْنِحَة

٣ - يَخْرُجُ الدَّمُ مِنَ الجُرْحِ

☐ يَحْمِي ☐ يُحَافِظ ☐ يَقْلَع ☐ يَنْزِف

٤ - الرِّيَاضَةُ تَمْنَعُ

☐ العَضَلَة ☐ النِّشَاط ☐ البُطُولَة ☐ البَدَانَة

٥ - مكانٌ فِيهِ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

☐ مُزْدَحِم ☐ حَائِط ☐ تَشْجِيع ☐ سَتَائِر

٦ - الإِسْمُ "خَادِمَةٌ" يَدُلُّ عَلَى:

☐ مكان ☐ جَمَاد ☐ إِنْسَان ☐ نَبَات

٧ - الْفِعْلُ "نَظَّفَ":

☐ فِعْلٌ مُضَارِع ☐ فِعْلٌ مَاضٍ ☐ فِعْلٌ مُسْتَقْبَل ☐ فِعْلٌ أَمْر

٨ - الْكَلِمَةُ "سَوْفَ":

☐ إِسْم ☐ جُمْلَة ☐ فِعْل ☐ حَرْف

٩- "الطُّفْلُ يَلْعَبُ":

- ☐ جُمْلَةٌ حَرْفِيَّةٌ ☐ جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ ☐ جُمْلَةٌ اِسْمِيَّةٌ ☐ جُمْلَةٌ مُؤَنَّثَةٌ

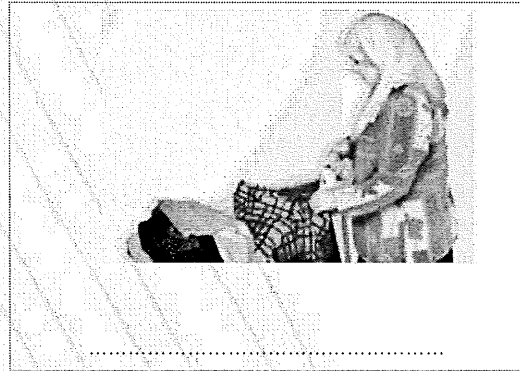
١٠- اللَّامُ الشَّمْسِيَّةُ:

- ☐ نَلْفِظُهَا وَلَا نَكْتُبُهَا ☐ نَكْتُبُهَا وَلَا نَلْفِظُهَا
☐ نَكْتُبُهَا وَلَا نَلْفِظُهَا ☐ لَا نَكْتُبُهَا وَلَا نَلْفِظُهَا

٦/

السؤال الثالث:

اُكْتُبِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ لِلصُّورَةِ:

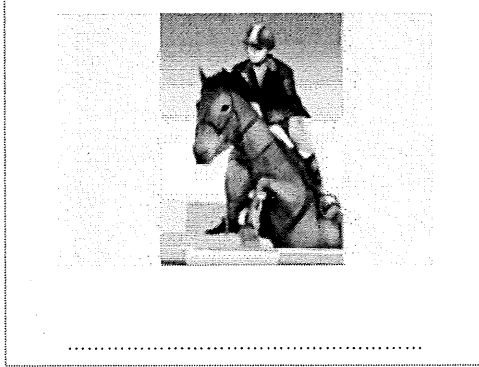

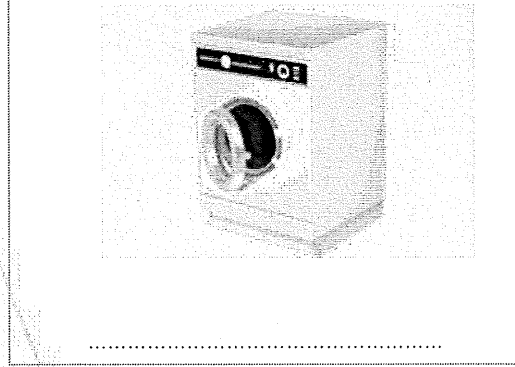
٦ /

السؤال الرابع:

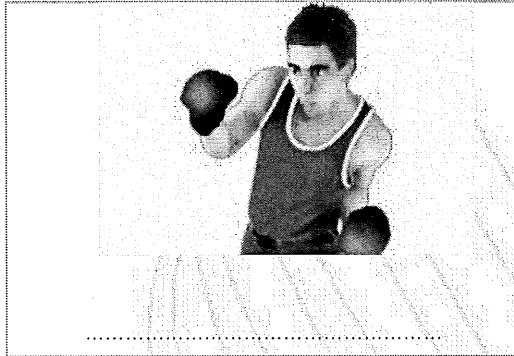
اُكْتُبِ الإِسْمَ الْمُنَاسِبَ لِلصُّورَةِ:

٢-

١-

٣-

٤ /

(٥) السؤال الخامس:

ضَعِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ مِمَّا بَيْنَ قَوْسَيْنِ فِي الْفَرَاغِ:

- ١- الصُّنْدُوقُ يَا سَالِمَ. (فَتَحَ، يَفْتَحُ، افْتَحَ)
- ٢- أَخِي فِي الْإِمْتِحَانِ أَمْسَ. (نَجَحَ، يَنْجَحُ، اِنْجَحَ)
- ٣- حَامِدُ الْوَاجِبِ الْآنَ. (كَتَبَ، يَكْتُبُ، اُكْتُبُ)
- ٤- سَعَادُ مِنَ السَّفَرِ غَدًا. (رَجَعَتْ، تَرْجِعُ، اِرْجِعِي)

١٦/

السؤال السادس:

صَحِّحِ الخَطَأَ في الجُمْلِ الآتية:

- ١- فاطمة يذهب إلى المتحف.
- ٢- أنت شاهدت مباراة ممتعة.
- ٣- تسلق الجبال رياضة صعبة.
- ٤- أبحث على دفترتي.
- ٥- نحن لديكم فريق رائع.
- ٦- هذه الساعة بأحد.
- ٧- ذهبت إلى الفندق التي قرب السوق.
- ٨- لماذا تحمل المظلة يا مريم؟

١٢/

السؤال السابع:

استخدم الكلمات الآتية في جمل مفيدة:

١- يتكئون:

٢- مشهور:

٣- نحمي:

٤- زبون:

٨ /

السؤال الثامن:

اكتب ما تسمع:

١-

٢-

نتمنى لكم التوفيق

التاريخ: / / ٢٠١

الاسم:

نتيجة امتحان المستوى		الكتاب المتوسط الأول . إلى نهاية الدرس الخامس			
١٠٠/					
٨٤/	الكتابي:	المشاكل الصوتية	الاستماع	المحادثة	الكتابة
١٦/	الشفهي:				

ملاحظات:

١٣/

السؤال الأول:

على الرغم من الجهود الكبيرة بقي الخروج إلى الفضاء والصعود إلى القمر حلمين جميلين، وعندما طوّر الإنسان الطائرات والصواريخ بدأ يفكر عملياً في ذلك. وبعد دراسات طويلة ونشاطات مكثفة نجح الإنسان في تحقيق حلمه. وأول إنسان خرج إلى الفضاء هو الروسي «غاغارين»، ثم نزل رائدا الفضاء الأمريكيان (أرمسترونغ) و(أولدرن) على سطح القمر.

وهكذا أصبح ذلك الحلم البعيد حقيقة. ولكن أحلام الإنسان لا تتوقف، فهو يحلم الآن بأن يعيش في الفضاء، ويتنقل بين الكواكب، فاليوم يكون على الأرض، وغداً يذهب إلى المريخ، وفي الأسبوع القادم سيسافر إلى بلوتو، أو سيفكر بعد مدة في التنزه في هذا الكون الواسع.

١ - متى فكر الإنسان عملياً في الصعود إلى الفضاء؟

٢ - هل تحب أن تسافر إلى الفضاء؟ ولماذا؟

٣ - اِسْتَخْرِجْ مِنَ النَّصِّ السَّابِقِ مَا يَأْتِي:

- مَفْعُولٌ بِهِ جَمْعٌ مُؤَنَّثٌ سَالِمٌ:

- فِعْلٌ مُضَارِعٌ مَنْصُوبٌ:

- حَرْفٌ عَطْفٍ لِاخْتِيَارِ أَحَدِ أَمْرَيْنِ:

- فِعْلٌ مُعْتَلٌّ نَاقِصٌ:

- اسْمٌ مَبْنِيٌّ:

- اسْمٌ مُثَنَّى:

٤ - اُكْتُبْ:

عَكْس:

- نَجَحَ:

- يَذْهَبُ:

مُرَادِف:

- فَوْرًا:

- وَسِيلَةً:

٥ /

السؤال الثاني:

اُكْتُبِ الْكَلِمَةَ الْمُنَاسِبَةَ فِي الْفَرَاغِ:

١ - مَجْمُوعَةٌ كَبِيرَةٌ مِنَ النُّجُومِ وَالْكَوَاكِبِ

٢ - تَتَحَوَّلُ الْأَزْهَارُ إِلَى نَاضِجَةٍ.

٣ - الْأَلْحَانُ الصَّاخِبَةُ الْإِنْسَانِ.

٤ - يُظْهِرُ الْمُمَثِّلُونَ الْمَشَاعِرَ كَأَنَّهَا مَشَاعِرُ حَقِيقَةٍ.

٥ - هَلْ يَسْتَطِيعُ الْمَرَاهِقُ عَلَى نَفْسِهِ؟

ضع ☒ أمام العبارة الصحيحة، وصحح العبارة الخطأ:

- ١- ☐ علامة رفع جمع المذكر السالم التاء.
- ٢- ☐ الفعل المضارع حركته الضمة إذا لم يتصل به شيء.
- ٣- ☐ من أقسام الاسم المعرفة: اسم الإشارة.
- ٤- ☐ الأفعال الخمسة منصوبة بثبوت النون.
- ٥- ☐ الألف الفارقة تكتب وتلفظ.
- ٦- ☐ الاسم الذي تتغير حركته آخره يسمى «الاسم المبني».
- ٧- ☐ علامة رفع المثنى الضمة.
- ٨- ☐ الفعل الماضي يكون مبنياً على الفتح عندما تتصل به نون النسوة.

١٠ /

السؤال الرابع:

اُكْتُبْ كَمَا فِي النَّمُودَجِ:

- رَأَى (أنا) (أنت). - (رَأَيْتُكَ)

- ١- اِسْتَقْبَلَ (هنّ) (أنت). (.....)
- ٢- وَدَّعَ (نحنُ) (أنتما). (.....)
- ٣- قَابَلَ (أنتم) (هي). (.....)
- ٤- نَظَّفَ (هما) (هو). (.....)
- ٥- سَاعَدَ (أنتم) (هم). (.....)

١٠ /

السؤال الخامس:

أَسْنِدِ الْجُمْلَةَ الْآتِيَةَ إِلَى الضَّمَائِرِ الْمَكْتُوبَةِ تَحْتَهَا، وَغَيِّرْ مَا يَلَزِمُ:

- الْأُمّهَاتُ يُرْسِلْنَ بَنَاتِهِنَّ إِلَى الْمَدْرَسَةِ.

- ١- أنتِ:
- ٢- نحن:
- ٣- هو:
- ٤- أنتما:
- ٥- هم:

١٢ /

السؤال السادس:

صَحِّحِ الخَطَأَ فِي الجُمْلِ الآتِيَةِ:

- ١- المُمَثِّلِينَ يُؤَثِّرُونَ فِي نُفُوسِ النَّاسِ.
- ٢- الأَبْنَاءُ لَنْ يَنْزَعِجُوا مِنْ آبَائِهِمْ.
- ٣- شَاهَدْتُ غُرُوبَ الشَّمْسِ.
- ٤- أَكَلَ الحُلُوى الْوَلَدَيْنِ.
- ٥- لَنْ أَفْرَحَ حَتَّى تَتَخَرَّجَانِ مِنَ الجامعةِ.
- ٦- رَبِّي قُبَّعَاتِكَ يَا لَيْلِي.

٨ /

السؤال السابع:

أَعْرِبْ مَا تَحْتَهُ خَطًّا:

- الموظفون الجيّدون يعملون بنشاط.

- قطفنا الأزهار و الورد من الحديقة.

١٠ /

السؤال الثامن:

أجب عن أحد السؤالين الآتيين:

١- استخدم الكلمات الآتية في جمل مفيدة:

- أعشاب:

- يسترخي:

- يسجن:

- خيالي:

- يشجع:

٢- اكتب موضوعاً من خمسة أسطر عن مهنة أعجبتك وبيّن سبب إعجابك بها.

نتمنى لكم التوفيق

التاريخ: / / ٢٠١

الاسم:

نتيجة امتحان المستوى		الكتاب المتقدم الأول - إلى نهاية الدرس التاسع			
١٠٠/					
٨٤/	الكتابي:	المشاكل الصوتية	الاستماع	المحادثة	الكتابة
١٦/	الشفهي:				

ملاحظات:

١٣/

السؤال الأول:

كان الرازي يعتمد دائماً على التجربة والمُشاهدة، ثم يُسجّل مشاهداته وملاحظاته والنتائج التي توصل إليها، وكان يرى أنّ أفضل ما تُنتجُه التجربة هي القوانين العامة التي تمكّن الإنسان من السيطرة على الكون.

أبدع الرازي إبداعاً كبيراً في الطبّ، فقد كان يعزل مرضاه عن التلوث الهوائي، وكان من الفلاسفة العارفين قيمة الآثار النفسية في العلاج، فأوصى الأطباء برفع الروح المعنوية لدى المرضى، فعلى الطبيب أن يكون طبيباً للروح والجسد معاً، كما أنّه كان يعالج مرضاه بالموسيقى الهادئة، وكان يرى أنّ الغذاء أفضل من الدواء، لما فيه من الوقاية أولاً والعلاج ثانياً، وقد تكلم على ذلك في رسالته "منافع الأغذية"، كما أنّه أوّل من مارس العلاج الكيميائي في الطبّ، وأوّل من استخدم الخيوط الجراحية المصنوعة من أمعاء الحيوانات.

١ - ما أفضل ما تُنتجُه التجربة بالنسبة إلى الرازي؟

٢ - اشرح العبارة الآتية: "أوصى الرازي الأطباء برفع الروح المعنوية لدى المرضى"

٣ - اِسْتَخْرِجْ مِنَ النَّصِّ السَّابِقِ مَا يَأْتِي:

- مصدرٌ صناعيٌّ:

- اسمٌ مفعول:

- صيغةٌ مُنتهى الجموع:

- مصدرٌ ثلاثيٌّ:

- اسمٌ مقصور:

- اسمٌ فاعل:

٤ - اُكْتُبْ:

- عَكْس:

خُشونة

أَفْضَلُ

مُسْتَسْلِمٌ

- مُرَادِف:

أَحْزَمُ

حَازَ

دَقِيقٌ

السؤال الثاني:

اشرح معنى ما يأتي:

١ - كَابَةٌ:

٢ - جرداء:

٣ - القتل الرحيم:

٤ - احتكر:

٥ - آفة:

٦ - غر:

٩ /

السؤال الثالث:

أكمل ما يأتي:

- ١ - اسم المفعول: اسم يدلُّ على الذي ، وهو مُشتقٌّ من
- ٢ - المصدر: اسم يدلُّ على مُجرَّد من
- ٣ - كلُّ اسمٍ آخره قبلها كسرة يُسمَّى الاسم المنقوص.
- ٤ - يُصرفُ الاسمُ الممنوعُ من الصرفِ إذا اتصلت به
- ٥ - المفعول لأجله: مصدرٌ يُذكرُ
- ٦ - تُجرُّ الأسماءُ الممنوعةُ من الصرفِ بدلاً من الكسرة، ولا تقبلُ

٦ /

السؤال الرابع:

اكتب مصادرَ الأفعال الآتية:

١ - ولي	٢ - غلى	٣ - أمِن
٤ - تلف	٥ - خفق	٦ - طلع

١٠ /

السؤال الخامس:

اكتب اسمَ الفاعلِ واسمَ المفعولِ مِنَ الأفعالِ الآتية:

اسمُ المفعول	اسمُ الفاعل	الفعل
.....		١- تَأَلَّمَ
.....		٢- افْتَخَرَ
.....		٣- أَجْرَمَ
.....		٤- اسْتَكْتَبَ
.....		٥- اعْتَنَى

٧ /

السؤال السادس:

ضع خطأً تحت الأسماءِ الممنوعةِ مِنَ الصَّرفِ في الجملِ الآتية، واضبط آخرَها بالشَّكل:

- ١- أُعْجِبَ سعيد بفتاة حسناء.
- ٢- شَرَحَ المعلِّم قصائد صعبة لعثمان.
- ٣- ساعدَ البائع زبوناً حيران في اختيار قميص أزرق.
- ٤- في مدينة دِمَشق مساجد تاريخية كثيرة.

١٠ /

السؤال السابع:

عَيِّنِ الاسماء المقصورة والمنقوصة في الجمل الآتية، ويَّيِّنِ إعرابها كما في النَّمُودَج:

أَعْظَمُ الْغِنَى الْعَقْلُ.

الاسم المقصور الغنى	الاسم المنقوص	(-)
إعرابه	مُضاف إليه	علامته
١- سرتُ في وادٍ كثير الحجر.		الكسرة المقدرة على الألف

الاسم المقصور	الاسم المنقوص	
إعرابه	علامته	
٢- سمعتُ صدى صوتي في المغارة.		

الاسم المقصور	الاسم المنقوص	
إعرابه	علامته	
٣- أصاب الرّامي هدفه بدقة.		

الاسم المقصور	الاسم المنقوص	
إعرابه	علامته	
٤- زرتُ أجمل قُصور الدّنيا.		

الاسم المقصور	الاسم المنقوص	
إعرابه	علامته	

٥. الفرح بادٍ على وجه العروس.

الاسم المقصور الاسم المنقوص
إعرابه علامته

١٠/

السؤال الثامن:

أعرب ما تحته خطٌ.

قرأتُ الكتابَ مرتين رغبةً في فهمِ معلوماته الغزيرة.

- ١-
- ٢-
- ٣-

- إن تتواضع لقومك يحبوك حباً جماً.

- ١-
- ٢-
- ٣-
- ٤-

١٠/

السؤال التاسع:

أجب عن أحد السؤالين الآتيين:

١- استخدم الكلمات الآتية في جملٍ مفيدة:

- شيخوخة:

- امنعه من:
- إغاثة:
- وجهة نظر:
- يواسي:

٢- ترجم إلى اللغة العربية بأسلوب أدبي قصّة قصيرة من تراث بلدك.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

نتمنى لكم التوفيق